

**YHDESSÄ LAULAMINEN YHTEISÖLLISYYDEN NÄKÖKULMASTA
JYVÄSKYLÄN HELLUNTAISEURAKUNNASSA**

Sebastian Hautakangas

Maisterintutkielma

Musiikkikasvatus

Jyväskylän yliopisto

Kevätlukukausi 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Sebastian Hautakangas	
Työn nimi Yhdessä laulaminen yhteisöllisyyden näkökulmasta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa	
Oppiaine Musiikkikasvatus	Työn laji Maisterintutkielma
Aika Kevät 2021	Sivumäärä 84 + liitteet 7s.
Tiivistelmä <p>Perehdyin tutkielmassani Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenten kokemuksiin yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden suhteesta seurakunnan tilaisuuksissa. Tarkoitukseni oli selvittää, kokevatko seurakuntalaiset yhdessä laulamisen vahvistavan yhteisöllisyyden kokemuksia sekä toisaalta sitä, kokivatko seurakuntalaiset koronan vuoksi syksyllä 2020 Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa voimassa olleen yhteislaulukiellon vähentävän heidän tunnettaan yhteisöllisyydestä. Lisäksi halusin selvittää yhdessä laulamisen suhdetta hengellisyyteen sekä erilaisten taustatekijöiden yhteyttä kokemuksiin yhdessä laulamista ja yhteisöllisyydestä. Nämä taustatekijät olivat seurakuntalaisten ikä, sukupuoli, musiikillinen tausta ja laulamiseen osallistuminen sekä tilaisuuksien etänä seuraaminen, lauluvalinnat ja laulujen tutuus.</p> <p>Hyödynsin tutkielmassani monimenetelmäisyyttä. Aineistonkeruun toteutin verkkokyselylomakkeella (N=22), jonka vastaajat olivat iältään 20–80 -vuotiaita Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäseniä. Vastaajien joukossa oli miehiä ja naisia, ja heidän musiikillinen taustansa vaihteli. Analysoin aineiston monimenetelmällisesti ristiintaulukointia, aineistolähtöistä sisällönanalyysia ja teemoittelua hyödyntäen.</p> <p>Tulokset osoittavat, että vastaajat kokevat yhdessä laulamisen ja yhteisten lauluhetkien vahvistavan monin tavoin yhteisöllisyyden kokemuksia. Valtaosa heistä myös koki yhteislaulukiellon vähentäneen yhteisöllisyyden kokemuksia seurakunnan tilaisuuksissa. Vastaajat liittivät yhteisiin lauluhetkiin lisäksi monenlaisia hengellisiä merkityksiä ja kertoivat kokevansa niissä monia erilaisia hengellisyyden kokemuksia. Vanhemmat vastaajat kokivat nuoria enemmän, naiset miehiä enemmän ja paljon musiikkia harrastaneet vähemmän musiikkia harrastaneita enemmän yhteisten lauluhetkien vahvistavan tunnetta yhteisöllisyydestä. Toisaalta yhteislaulukiellolla näyttäisi olleen suurempi negatiivinen merkitys yhteisöllisyyden kannalta nuoremmille kuin vanhemmille vastaajille. Vastaajat kokivat pääsääntöisesti vähemmän yhteisöllisyyttä lauluhetkissä seurattessaan niitä etänä. Lauluvalinnoilla oli vastaajille suuri merkitys.</p>	
Asiasanat – yhdessä laulaminen, yhteiset lauluhetket, yhteisöllisyys, yhteenkuuluvuus, Jyväskylän helluntaiseurakunta, hengellisyys	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

Sisällysluettelo

1	Johdanto	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2	Yhteisöt ja yhteisöllisyys	4
2.1	Yhteenkuuluvuus ja yhteenkuuluvuuden tunne.....	6
2.2	Osallisuus.....	8
2.3	Yhdessä laulamisen yhteisölliset ja elämänlaadulliset merkitykset	10
3	Hengellisyys	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty. 4
3.1	Yksilön hengellisyys.....	65
3.2	Hengellinen yhteisö	68
4	Jyväskylän helluntaiseurakunta	22
4.1	Helluntaiherätys	23
4.2	Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuudet.....	26
4.2.1	Yhdessä laulaminen Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa.....	27
4.2.2	Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuudet koronaepidemian aikana	29
5	Tutkimusasetelma	32
5.1	Tutkimuskysymykset	32
5.2	Tutkimusmenetelmät ja -aineisto.....	34
5.3	Aineiston analyysi.....	38
5.4	Tutkimuksen luotettavuus	39
5.5	Tutkijan rooli	41
6	Tulokset	43
6.1	Yhteisten lauluhetkien yhteisölliset merkitykset	43
6.2	Yhteislaulukiellon yhteisölliset merkitykset	46
6.3	Yhteisten lauluhetkien hengelliset merkitykset.....	49
6.4	Eri taustatekijöiden merkitykset suhteessa kokemuksiin yhteisistä lauluhetkistä	53
6.4.1	Syntymävuosi suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen.....	53
6.4.2	Sukupuolen suhde yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen	55
6.4.3	Musiikillinen tausta suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen.....	58
6.4.4	Laulamiseen osallistuminen suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen.....	61
6.4.5	Tilaisuuksien seuraaminen etänä suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen ..	65
6.4.6	Lauluvalinnat ja laulujen tuttuus suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen ...	67
6.5	Tulosten luotettavuus	69
7	Pohdinta	72
	Lähteet	79
	Liitteet	85

1 JOHDANTO

Jokaisella meistä on varmasti kokemuksia ryhmistä tai yhteisöistä, joihin olemme kokeneet kuuluvamme ja joissa olemme tunteneet yhteisöllisyyttä, yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Olemme kokeneet olevamme osa jotain suurempaa kokonaisuutta ja yhteistä päämäärää sekä jakavamme saman suuntaisia ajatuksia ja tavoitteita ympärillämme olevien ihmisten kanssa. Olemme kokeneet merkityksellisyyttä ollessamme mukana mahdollistamassa ja edistämässä jonkin suuren, yhteisen päämäärän tavoittamista tai ihan vain kuuluessamme kanssamme samanhenkisten ihmisten joukkoon. Toisaalta olemme kaikki myös todennäköisesti olleet tai toimineet joskus osana ryhmää tai yhteisöä, johon emme ole kokeneet kuuluvamme. Olemme olleet nimellisesti osana tätä ryhmää ja kenties jopa työskennelleet sen yhteisen päämäärän hyväksi, mutta emme ole kokeneet kuuluvamme aidosti joukkoon tai emme ole nähneet ryhmän tavoittelemaa päämäärää merkitykselliseksi itsellemme. Yhteisöllisyys on keskeinen osa elämäämme ihmisinä ja kuulummekin läpi elämämme lukuisiin eri ihmisryhmiin ja yhteisöihin; osaan omasta tahdostamme, toisiin omista valinnoistamme riippumatta ja osaan jopa vastentahtoisesti. Ne muovaavat ympäröivää maailmaamme sekä meitä.

Olen itse kokenut yhteisöllisyyden voimaa ja siitä kumpuavaa merkityksellisyyden tunnetta monissa eri yhteisöissä ja tilanteissa elämäni aikana. Yksiä merkittävimmistä yhteisöistä elämäni varrella ovat olleet kotipaikkakuntieni seurakunnat. Jyväskylässä asuessani olen ollut aktiivisesti mukana Jyväskylän helluntaiseurakunnan toiminnassa ja liityinkin sen jäseneksi pian tänne muutettuani. Kyseisestä seurakunnasta on tullut itselleni rakas yhteisö, johon kuuluvat myös Jyväskylässä itselleni läheisimmät ihmiset. Olen toiminut paljon vapaaehtoistehtävissä Jyväskylän helluntaiseurakunnassa, erityisesti musiikkitoiminnan puolella muun muassa nuorten musiikkitiimiä johtaen. Minulla olikin alusta asti tutkielmani aihetta miettiessäni mielessä, että olisi kiinnostavaa tutkia tämän minulle tärkeän yhteisön musiikkitoimintaa. Päädyin lopulta rajaamaan tutkielmani kiintopisteen musiikin osalta yhdessä laulamiseen. Yhdessä laulaminen muodostaa merkittävän osan Jyväskylän helluntaiseurakunnan toiminnasta ja tilaisuuksien sisällöstä ja on mielestäni tutkimusaiheena kiinnostava. Yhdessä laulamista ja sen vaikutuksia on tutkittu paljon eri yhteyksissä, erityisesti kuoroympäristössä. Seurakuntakontekstissakin sitä on tutkittu ainakin jossain määrin, mutta

yhdessä laulamista suomalaisissa helluntaiseurakunnissa ja spesifimmin Jyväskylän helluntaiseurakunnassa löytyy paria opinnäytetyötä lukuun ottamatta hyvin vähän tutkimustietoa. Onkin mielenkiintoista tutkia yhdessä laulamisen merkityksiä ja koettuja vaikutuksia kentällä, jossa sen tutkimus on ollut vähäistä.

Halusin tutkia yhdessä laulamista yhteisöllisyyden näkökulmasta erityisesti siksi, koska uskon, että yhteisöllisyyden ja sen rakentamiseen johtavien tekijöiden syvempi ymmärtäminen on äärimmäisen tärkeää ja voi auttaa meitä perehtymään perustarpeisiimme sekä tarjota merkittäviä löytöjä etsiessämme elämän merkityksellisyyttä ja mielekkyyttä. Lisäksi uskon yhdessä laulamisen (ja musiikin ylipäätään) olevan voimakas keino rakentaa yhteisöllisyyttä. Halusin perehtyä siihen, kuinka yhdessä laulaminen näyttäytyy seurakuntalaisille Jyväskylän helluntaiseurakunnassa yhteisöllisyyden kannalta ja kuinka se käytännössä tukee kokemuksia yhteisöllisyydestä.

Myös ajoitus yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden tutkimiselle on otollinen. Elämme poikkeuksellista aikaa Suomessa ja maailmanlaajuisesti. Koronapandemia on keskeyttänyt tavanomaisen elämäntavan ympäri maailmaa 2020 alkuvuodesta lähtien ja poikkeusolojen päättymishetkeä ei edelleenkään tämän tutkielman valmistuessa voida tarkasti ennustaa. Koronavirus on haastanut yhteiskuntien ja yhteisöjen elämää poikkeuksellisella tavalla. Yhteisöllisyys on joutunut toistuvasti koetukselle, kun ihmiset ovat joutuneet sulkeutumaan eristykseen ja välttämään ylimääräisiä kontakteja sekä suositusten mukaista suurempia kokoontumisia. Yhteisöt eivät ole voineet kokoontua entiseen tapaan yhteen ja merkittävä osa ihmisten välisistä, kasvokkain tapahtuvista kohtaamisista on vaihtunut esimerkiksi videopuhelu- ja viestintäsovellusten kautta etänä tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Yhteisöllisyys on joutunut ainutlaatuisella tavalla haastetuksi. Toisaalta samaan aikaan yhteisöllisyyden merkitys on korostunut uudella tavalla. Olemme päässeet konkreettisesti kokemaan sen, miltä tuntuu, kun yllättäen yhteys toisiin ihmisiin viedään osittain tai kokonaan pois – tai ainakin vaihdetaan luontaisten kohtaamisten sijaan ruudun välityksellä tapahtuvaksi kommunikoinniksi.

Tämä aika onkin omiaan tarjoamaan tuoreen tutkimuskentän ja uudenlaisia perspektiivejä yhteisöllisyyden tutkimiseen. Kun yhteisöllisyyden ylläpitämistä ja sen toteutumisen muotoja

haastetaan, tarjoutuu oivallinen tilaisuus tutkia yhteisöllisyyden olemusta ja sen syntymiseen, säilymiseen sekä vahvistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Lisäksi toteuttaessani tämän tutkielman kyselyn syksyllä 2020 Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksiin pääsi osallistumaan kirkolla, mutta koronan tarttumisriskin vuoksi laulaminen oli kielletty kaikilta paitsi kulloinkin musiikkivastuussa olevilta. Näin ollen minulle tarjoutui ainutkertainen tilaisuus tutkia sitä, kuinka laulamattomuus on koettu yhteisöllisyyden kannalta. Kyselyn toteuttamisen aikaan seurakuntalaisilla oli myös kokemuksia 2020 keväältä ajasta, jolloin seurakunnan tilaisuuksiin osallistuminen oli mahdollista ainoastaan etänä internetin välityksellä. Päätin hyödyntää tutkielmassani myös näitä kokemuksia ja tutkia sitä, kuinka etänä osallistuminen seurakunnan tilaisuuksiin on koettu yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden kannalta. Tämä olikin otollista aikaa juuri yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden välisten yhteyksien tutkimiseen. Koronaepidemian tarjoamat ainutkertaiset näkökulmat olivat yksiä niistä syistä, joiden johdosta päädyin rajaamaan aiheeni yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen.

Tutkielmani tavoitteena oli saada vastauksia siihen, miten yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden välinen suhde näyttää Jyväskylän helluntaiseurakunnassa sekä siihen, kuinka korona-ajan mukanaan tuomat poikkeusjärjestelyt ja muut taustatekijät näyttävät suhteessa seurakuntalaisten kokemuksiin yhteislauluhetkistä ja yhteisöllisyydestä. Lisäksi halusin selvittää erilaisten vastaajiin ja laulettaviin lauluihin liittyvien taustatekijöiden yhteyksiä vastaajien kokemuksiin yhteisistä lauluhetkistä. Valitsin Jyväskylän helluntaiseurakunnan viestintävastaavan, Minna Kallinen-Kuisman, avustuksella harkinnanvaraisen ja mahdollisimman monipuolisen eri ikäisistä ja erilaisista musiikillisista taustoista tulevista Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenistä koostuvan näytteen. Keräsin tutkielmani aineiston syksyllä 2020 Webropol-verkkokyselylomakkeella. Lähetin kyselyn 28:lle seurakuntalaiselle ja sain siihen 22 vastaajaa.

2 YHTEISÖT JA YHTEISÖLLISYYS

Yhteisöt ja yhteisöllisyys ovat keskeinen osa elämäämme ihmisinä. Ne muovaavat ja määrittelevät meitä, asettavat meille päämääriä, tarjoavat merkityksellisyyden kokemuksia, auttavat meitä saavuttamaan tavoitteitamme ja unelmiamme ja toisaalta joskus estävät henkilökohtaisten pyrkimystemme toteutumista. Kukaan meistä ei elä sosiaalisessa tyhjiössä, vaan elämme jatkuvasti vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Kaipaamme yhteisöllisyyttä ja sitä, että saamme kokea yhteenkuuluvuutta toisten ihmisten kanssa. Kykymme ihmisinä toimia yhdessä järjestelmällisesti, määrätietoisesti ja keskenään kommunikoiden yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi on mahdollistanut yhteiskuntarakenteiden synnyn ja ihmiskunnan saavutukset aina tieteellisistä löydöistä teknisiin ja arkkitehtonisiin aikaansaannoksiin sekä taiteellisiin saavutuksiin. Roy Baumeister ja Mark Leary (1995) esittävät, että tarve kuulua, eli muodostaa ja ylläpitää suhteita toisiin ihmisiin, on synnynäistä ihmisille, ja että sitä oletettavasti löytyy jokaisen kulttuurin piiristä ainakin jossain määrin. Tämän tarpeen ilmenemistavat ja voimakkuus vain vaihtelevat. (Baumeister & Leary 1995, 499.) Voidaankin todeta, että yhteisöllisyys ja tarve kokea yhteenkuuluvuutta ovat erottamattomalla tavalla ihmisyyteen kuuluvia ominaisuuksia.

Yhteisöllisyys ja yhteys ovat käsitteinä ajankohtaisia, ja ne mielletään monin tavoin myönteisiksi ja tärkeiksi asioiksi (Paasivaara & Nikkilä 2010, 9). Niiden tiedostetaan yleisesti olevan tärkeä osa ihmisten välistä vuorovaikutusta ja sosiaalisia suhteita, mutta niillä on merkitystä myös yksilötasolla. Jussi Kotkavirta (1997, 173, 180–181) esittää, että yhteisöllisyys on yksilöllisyyden edellytys. Hyvä elämä ja yksilöllinen kasvu eivät toteudu ilman toisilta ihmisiltä saatua tukea ja yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden on myös havaittu olevan yhteydessä esimerkiksi hyvään terveyteen (Hyyppä 2002, 42–51). Onkin tärkeää ymmärtää yhteisöiden ja yhteisöllisyyden toimintaperiaatteita ja niihin vaikuttavia tekijöitä.

Eevi Jaakkola (2015, 28) kuvailee yhteisön olevan joukko keskenään vuorovaikuttavia ihmisiä, joilla on yhteinen tehtävä, päämäärä tai muu tarkoitus. MOT Kielitoimiston sanakirjassa yhteisön käsitettä kuvataan puolestaan seuraavasti: ”elämänmuodon, taloudellisten t. aatteellisten päämäärien tms. perusteella kokonaisuuden muodostava ihmisryhmä t. yhteenliittymä” (Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2021). Yhteisöllä siis tarkoitetaan

jonkin yhdistävän asian vuoksi yhteen tullutta ihmisjoukkoa. Sana yhteisö onkin johdos sanasta yhdistää (Paasivaara & Nikkilä 2010, 9).

Taina Kalliokoski (2020) määrittelee viisi ehtoa, joiden täytyttyä sosiaalista yhteenliittymää voidaan kutsua yhteisöksi. Nämä ovat *yhteenliittymä*, *tunnistaminen*, *vuorovaikutus*, *eetos* ja *jatkuvuus*. *Yhteenliittymä* tarkoittaa vähintään yhden asian yhdistämää ihmisjoukkoa – yhteisöä ei voi olla ilman ihmisryhmää, jota yhdistää edes yksi tekijä. *Tunnistaminen* tarkoittaa, että yhteisön jäsenet tunnistavat oman jäsenyytensä yhteisöön ja saavat jäsenyydestään myös tunnustuksen yhteisön merkittäviltä jäseniltä. *Vuorovaikutuksen* ehto edellyttää, että yhteisön jäsenet tuntevat yhteisön kommunikaation ja yhteistoiminnan hyväksytyt keinot ja vuorovaikuttavat keskenään niiden mukaisesti. *Eetoksella* Kalliokoski tarkoittaa yhteisön arvoja, tarkoitusta, päämääriä, uskomuksia, sallittuja ja kiellettyjä toimintatapoja sekä toimintaa ohjaavia normeja. Yhteisön eetos syntyy, pysyy yllä ja muovautuu sen jäsenten toimesta. Se ei siis voi olla yhden henkilön sanelemaa, mikä sulkee yhteisön määritelmän ulkopuolelle esimerkiksi mielivaltaiset diktatuurit. Yhteisön jäsenten ei tarvitse osata sanoittaa eetoksen sisältöä, mutta heidän tulee osata toimia pääpiirteissään sen mukaisesti ja tietää, kuinka siihen voidaan vaikuttaa. Viimeinen ehto, *jatkuvuus*, edellyttää, että yhteisöllä on sen jäsenten käsitysten mukaan tiettyä ajallista jatkuvuutta – sen yhteys on toistaiseksi voimassa olevaa, eikä sille olla saneltu tarkkaa päättymishetkeä sen syntyessä. Kalliokosken määritelmässä yhteisö siis koostuu joukosta vähintään yhden asian yhteen liittämiä ihmisiä, jotka tunnistavat ja joiden tunnustetaan olevan osa tätä yhteisöä, jotka vuorovaikuttavat ja toimivat keskenään yhteisön määrittelemillä tavoilla, joilla on yhteiset toimintaa ohjaavat arvot, tavoitteet sekä normit, ja jotka näkevät tämän yhteisön toiminnan olevan luonteeltaan ainakin jossain määrin jatkuvaa. (Kalliokoski 2020, 77–90.)

Siinä, missä yhteisön käsite kuvaa konkreettisesti havainnoitavaa ihmisjoukkoa ja on täten melko selvästi määriteltävissä, yhteisöllisyys on käsitteenä abstraktimpi ja siten myös vaikeampi rajata tarkasti. Se on käsitteenä monitahoinen ja se on koko sisällöllisessä rikkaudessaan haastava määritellä (Tuomi 2005, 158–159). Yhteisöllisyyden käsite on luontevaa, ellei jopa välttämätöntä määritellä yhteisön käsitteen kautta. Paasivaara ja Nikkilä (2010) toteavat yhteisöllisyyden viittaavan yhteisön käsitteen abstraktiin ulottuvuuteen. He sanovat, että yhteisöllisyyden yleisin määritelmä englanniksi on *sense of community* ja yhteisön

taas *community*. Sana *sense* puolestaan tarkoittaa aistia, tajua, tuntoa, vaistoa, tunnetta, järkeä, järkevyyttä, tolkkua ja merkitystä. (Paasivaara & Nikkilä 2010, 11.) Vapaasti suomennettuna yhteisöllisyyden käsitteen englanninkielinen vastine *sense of community* voitaisiin siis kääntää tarkoittamaan tunnetta, aistimusta tai käsitystä yhteisöstä. Yhteisöllisyyden käsitteen ytimessä ovat siis tunne sekä kokemukset yhtenäisyydestä ja yhteydestä jonkin yhteisön sisällä. Tämän tutkielman kontekstissa mielenkiintoni yhteisöllisyyttä kohtaan kohdentuu erityisesti Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenten kokemuksiin yhteisöllisyydestä heidän kotiseurakunnassaan.

2.1 Yhteenkuuluvuus ja yhteenkuuluvuuden tunne

Yhteenkuuluvuus liittyy läheisesti yhteisöllisyyteen. Hännikäinen (2006) kirjoittaa voitavan olettaa, että yhteenkuuluvuuden kokeminen on mahdollista ilman, että sen kokija on jonkin yhteisön jäsen. Sen sijaan hän toteaa yhteenkuuluvuuden tunteen olevan edellytys yhteisöllisyydelle. (Hännikäinen 2006, 126.) Kuten edellisessä luvussa totesin, yhteisöllisyydellä tarkoitetaan tunnetilaa tai kokemusta yhteydestä. Tämä kokemus ei toteudu, jos yksilöllä ei ole tunnetta joukkoon kuulumisesta. Siksi yhteenkuuluvuuden tunne on tärkeä osa toimivaa yhteisöä.

Yhteenkuuluvuuden käsitteen englanninkielinen vastine on sana *togetherness* (Kielikone Oy 2021). Cambridge university pressin (2021) sanakirja määrittelee *togetherness*-käsitteen merkitsevän ”miellyttävää tunnetta” yksimielisyydestä, yhtenäisyydestä tai yhdistyneisyydestä ”muiden ihmisten kanssa ystävyudessa ja ymmärryksessä”. Longman dictionary of contemporary English (Pearson education limited 2018) puolestaan määrittelee *togetherness*-käsitteen tarkoittavan ”miellyttävää tunnetta, joka sinulla on ollessasi osa ryhmää, jossa ihmisillä on läheinen suhde keskenään”. Yhteenkuuluvuudella tarkoitetaan siis tunnetta. Yhteenkuuluvuus ja yhteenkuuluvuuden tunne voidaan näin ollen nähdä rinnasteisina käsitteinä. Tarkoitankin niillä tässä tutkielmassa samaa asiaa.

Merkillepantavaa Cambridge university press (2021) ja Longman dictionary of contemporary English (Pearson education limited 2018) -sanakirjojen määritelmässä yhteenkuuluvuuden käsitettä vastaavasta *togetherness*-sanasta on, että molemmissa määritelmässä sen kuvataan

olevan tunteena *miellyttävä*. Kokemus yhteenkuuluvuudesta syntyy siis vasta, kun henkilö kokee johonkin ryhmään kuulumisen tai yhteyden muiden ihmisten kanssa positiivisena ja miellyttävänä asiana. Henkilö voi kuulua ryhmään ainakin pinnallisella tasolla niin, että ei koe jäsenyyttään kyseiseen ryhmään positiivisena asiana – näin voi olla vaikkapa tilanteissa, joissa ylemmän tahon (esimerkiksi opettajan tai johtajan) ohjeistus tai vallitsevat olosuhteet pakottavat henkilön toimimaan osana tiettyä ryhmää. Tällöin kyseinen henkilö voidaan nähdä osana tätä ryhmää, mutta hän ei koe yhteenkuuluvuutta ryhmän jäsenten kanssa. Hännikäinen (2006) päättelee, että yhteenkuuluvuuden tunteen kannalta keskeistä on ihmisen oma kokemus mielekkyydestä yhteisessä toiminnassa. Hän näkee tämän mielekkyyden kokemuksen ja näin ollen yhteenkuuluvuuden tunteen kannalta olennaiseksi yhteisen motiivin, joka ohjaa yhdessä tekemistä. (Hännikäinen 2006, 127.) Yhteenkuuluvuuden tunteen kannalta on siis tärkeää, että yhteinen toiminta koetaan mielekkääksi, ja että sitä ohjaa yhteinen motiivi.

Yhteenkuuluvuus on yhteisöllisyyden tavoin asia, jota ihmiset luonnostaan kaipaavat ja tarvitsevat. Baumeister ja Leary (1995) selvittivät tutkimuskirjallisuuden pohjalta yhteenkuuluvuuden kaipuun ilmenemistä ja sitä, onko yhteenkuuluvuuden kaipuu perustavanlaatuisen tarve ihmisille. Tutkimuskirjallisuus tuki vahvasti tätä ajatusta. Sen pohjalta oli selvästi nähtävissä, kuinka ihmiset haluavat muodostaa ja ylläpitää merkityksellisiä ihmissuhteita, ja kuinka sosiaalisten suhteiden kohtaamat uhkatekijät (todelliset tai kuvitellut) saavat aikaan negatiivisia tunteita. He päättelivät, että yhteenkuuluvuuden kokeminen ei ole ainoastaan tahtotila, vaan suoranainen tarve ihmisille – tähän viittasivat esimerkiksi tutkimukselliset löydöt yhteenkuuluvuuden kokemusten puutteen suorista vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen. (Baumeister & Leary 1995.) Yhteenkuuluvuuden tunne on siis jotain, mitä me ihmisinä paitsi kaipaamme, myös tarvitsemme voidaksemme elää tyydyttävää ja tervettä elämää.

2.2 Osallisuus

Osallisuuden käsitteeseen voi törmätä monissa eri yhteyksissä ja sitä käytetään paljon myös yhteiskunnallisissa keskusteluissa. Se mielletään usein yhteisöllisyyteen liittyväksi, ja äkkiseltään sen merkitys saattaa osaltaan sekoittaa yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden käsitteiden merkityksiin. Osallisuuden käsite kuitenkin eroaa sisällöltään niin yhteisöllisyyden kuin yhteenkuuluvuudenkin käsitteistä, vaikka osa sen merkitystä liittyykin näihin käsitteisiin läheisesti. Helka Raivio ja Jarno Karjalainen (2013) kirjoittavat osallisuuden olevan yleisesti tärkeänä pidetty arvo. He esittävät sen olevan ennen muuta kokemuksellinen asia tai tunne, mutta myös toimintaa sekä mahdollisuuksia ja kykyä toimia. (Raivio & Karjalainen 2013, 13–14.) Osallisuuden käsitteellä on siis keskeinen ero yhteisöllisyyteen ja yhteenkuuluvuuteen verrattuna – sillä voidaan viitata toimintaan ja toiminnallisuuteen, kun taas yhteisöllisyys ja yhteenkuuluvuus eivät käsitteinä itsessään anna viitteitä toiminnasta tai tekemisestä.

Martti Siisiäinen (2010) määrittelee osallisuuden käsitettä erilaisiin yhteisöihin ja ”sosiaalisiin piireihin” kuulumisen kautta. Hän kuvailee osallisuuden olevan yleiskäsite, joka käsittää monenlaisia erilaisia tapoja olla mukana yhteisöllisessä toiminnassa – niin aktiivisia kuin passiivisiakin. (Siisiäinen 2010, 10–11.) Raivio ja Karjalainen (2013) jakavat osallisuuden käsitteen kolmeen eri ulottuvuuteen: *having*, *acting* ja *belonging*. *Having* viittaa toimeentuloon eli taloudelliseen osallisuuteen, *acting* aktiiviseen toimijuuteen eli toiminnalliseen osallisuuteen ja *belonging* puolestaan yhteisöjen jäsenyyteen eli yhteisölliseen osallisuuteen. (Raivio & Karjalainen 2013, 16.) Näistä osallisuuden ulottuvuuksista toiminnallinen ja yhteisöllinen osallisuus ovat tutkielmani kannalta relevanteja ja keskitynkkin näihin näkökulmiin. On kuitenkin hyvä huomioida, että osallisuuden käsitteen voidaan nähdä ulottuvan sen yhteisöllisten ja toiminnallisten elementtien lisäksi talouden alueelle.

Siisiäinen (2010) kirjoittaa, että osallisuus sosiaalisiin ryhmiin voi syntyä erilaisten syiden seurauksena. Nämä syyt vaikuttavat merkittävästi siihen, millaista osallisuus on luonteeltaan. Sen syntymisen taustalla voi olla osallisuutta kokevan oma tai ulkopuolisen tahon synnyttämä motivaatio osallistua toimintaan. Siisiäinen jaottelee osallisuuden neljään eri tyyppiin osallistumiseen motivoivan tahon ja osallistujan aktiivisuuden mukaan. Nämä tyypit ovat *osallistuminen* (toimijan oma motivaatio, toimijan aktiivisuus), *mukautuva/suostuva osallisuus*

(toimijan oma motivaatio, toimijan passiivisuus), *aktivoiva osallisuus* (muun tahon luoma motivaatio, toimijan aktiivisuus) sekä *pakottaminen/ holhoaminen* (muun tahon luoma motivaatio, toimijan passiivisuus). Siisiäinen huomauttaa, että nämä osallisuuden muodot ovat abstrakteja malleja ja todellisuudessa osallisuus ilmenee käytännössä aina näiden erilaisina yhdistelminä. (Siisiäinen 2010, 11.) Olennaista Siisiäisen mallin pohjalta on kuitenkin huomata, että osallisuus voi syntyä paitsi henkilön itsensä halusta osallistua toimintaan, myös ulkoisen tahon saneleman intressin johdosta. Lisäksi osallisuutta kokeva voi olla toimijana aktiivinen tai passiivinen. Osallisuus voi siis olla (ainakin jollain tasolla) sisäsyntyistä ja aktiivista toimintaa, tai toisaalta pakotettua, jonkin ulkoisen tahon vallankäytön seurausta. Yleisesti osallisuus kuitenkin ilmenee yhteiskunnallisessa keskustelussa positiivisessa valossa, tavoittelemisen arvoisena päämääränä – ja itsekin viittaan siihen tässä tutkielmassa positiivisena yhteisöihin osallistumisen ja kuulumisen olotilana. Siisiäisen malli on kuitenkin yksi osoitus osallisuuden käsitteen monitahoisuudesta.

Osallisuuden nähdään yleisesti edistävän hyvinvointia ja ehkäisevän syrjäytymisen, rikollisuuden, huumeidenkäytön sekä muiden yhteiskunnallisesti ja sosiaalisesti haitallisten ilmiöiden riskiä. Osallisuuteen ”liittyy yhteisten normien hyväksymistä” sekä ”yksilöiden ja ryhmien välistä vastavuoroisuutta ja altruismia”, ja näin ollen osallisuus vaatii toteutuakseen luottamusta muihin ihmisiin ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin. (Alila, Gröhn, Keso & Volk 2011, 13.) Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2019) toteaa sen edistämisen kuuluvan Euroopan unionin ja Suomen hallituksen tavoitteisiin. Osallisuutta edistämällä pyritään ehkäisemään köyhyyttä, eriarvoisuutta ja syrjäytymistä. Sitä pidetään tärkeänä hyvinvoinnin, terveyden ja tasa-arvon kannalta. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2019). Raivio ja Karjalainen (2012, 13–17) puhuvatkin osallisuudesta syrjäytymisen vastaparina, jonka vaje johtaa hyvinvoinnin vähenemiseen ja syrjäytymisen riskin kasvuun. Osallisuudella on siis tärkeä yhteiskunnallinen rooli ihmisten hyvinvoinnin, yhteiskunnan parissa toimimisen ja syrjäytymisen ehkäisemisen kannalta.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (2019) sivuilla kerrotaan, että esimerkiksi vaikuttaminen, osallistuminen ja omaan elämäänsä vaikuttamisen mahdollisuus ovat keinoja kokea osallisuutta. Työ on keskeinen yhteisölliseen toimintaan osallistumisen muoto ja koulutustasolla puolestaan on selkeä yhteys erilaiseen sosiaaliseen toimintaan osallistumisen

aktiivisuuteen. Ne, joilla on korkeampi koulutustaso, osallistuvat Suomessa aktiivisemmin esimerkiksi erilaisten seurojen, järjestöjen, kuorojen ja seurakuntien toimintaan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019). Kuten aiemmissa luvuissa totesin, yhteisöllisellä toiminnalla on yhteys hyvinvointiin ja terveyteen. Vaikuttaisikin siltä, että aktiivinen sosiaalinen toimijuus johtaa positiiviseen kierteeseen, jossa yhteisölliseen toimintaan osallistuminen johtaa osallisuuden kokemuksiin, jotka puolestaan lisäävät hyvinvointia ja kannustavat edelleen aktiiviseen sosiaaliseen osallistumiseen. Jos ihminen sen sijaan jää yhteisöllisten ja yhteiskunnallisten rakenteiden ulkopuolelle, vaarana on syrjäytyminen, joka puolestaan voi johtaa päinvastaiseen, negatiiviseen kierteeseen: sosiaalisten yhteyksien ja osallisuuden kokemusten vaje huonontaa hyvinvointia ja terveyttä, mikä puolestaan voi synnyttää katkeruutta ja häpeän kokemuksia, jotka entisestään etäännyttävät yhteisöllisistä rakenteista.

2.3 Yhdessä laulamisen yhteisölliset ja elämänlaadulliset merkitykset

Laulaminen ja musiikki linkittyvät vahvasti ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Markku Hyypä (2013, 101–104) esittää musiikin olevan ainakin jollain tasolla kaikille ihmisille ominaista ja toteaa, että sillä on ollut merkittävä rooli ihmisten sosiaalisen kanssakäymisen kannalta läpi historiamme. Jari Sinkkonen (2009) puolestaan kuvailee, kuinka ruumiimme toiminnot sekä vanhempien ja lasten välinen vuorovaikutus sisältävät musiikillisia elementtejä. Musiikissa on siis jotain perustavanlaatuisesti ihmisyyteen ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyvää ja se tarjoaakin mahdollisuuksia sosiaalisen kanssakäymisen ja yhteisöllisyyden kannalta. Laulutilanne ei välttämättä ole aina sosiaalinen, sillä laulaahan voi yksinkin. Lienee kuitenkin mahdotonta irrottaa laulamista täysin sen kaikista sosiaalisista yhteyksistä ja merkityksistä. Yksin laulaessakin laulettavat laulut ovat usein toisten ihmisten tekemiä ja niiden löytäminen ja oppiminen on usein tavalla tai toisella sosiaalinen prosessi. Lisäksi elämän varrella kuulemamme musiikki ja musiikilliset reunaehdot, joihin tietoisesti tai tiedostamattamme opimme, vaikuttavat väistämättä itse tehtyjen kappaleiden ja jopa spontaanien improvisaatioiden taustalla. Maailmamme on täynnä musiikkia ja yhteisöllisyyden tavoin emme voi välttyä sen vaikutuksilta. Musiikki ei synny tyhjiössä, vaan ajan saatossa kehittyneen musiikillisen kulttuuriympäristömme piirissä. Yhdessä laulamisen sosiaaliset kytkökset ovat vielä selvemmin havaittavissa – sen yhteisöllinen luonne ilmenee jo sanasta *yhdessä*.

Yhdessä laulamista on tutkittu enimmäkseen kuorolaulun osalta. Pääasiallinen ero kuorolaulun ja tutkielmani kontekstina toimivan seurakunnassa yhdessä laulamisen välillä lienee laulamisen rooli näissä yhteyksissä: kuoroissa toiminta rakentuu yhdessä laulamisen ympärille, kun taas seurakunnassa yhdessä laulaminen on yleensä vain osa tilaisuuksien sisältöä. Lisäksi yhdessä laulaminen kuoroissa on lähtökohtaisesti organisoidumpaa, ja sen tavoitteet liittyvät usein musiikillisiin päämääriin (vaikkakin kuorolaulun tarkoituksena voi olla esimerkiksi ajanvietto tai yhteyden rakentaminen). Sen sijaan seurakunnan parissa yhdessä laulamisen päämääristä esimerkiksi yhteisöllisyyden ja tilaisuuksien muun sisällön tukeminen sekä Jumalan kohtaaminen nähdään usein musiikillisia päämääriä keskeisemmiksi. Eroista huolimatta molemmissa asiayhteyksissä laulaminen on luonteeltaan hyvin yhteisöllistä ja pohjimmiltaan pitkälti samanlaista. Tämä näkyi myös kyselyni vastauksissa: eräs vastaajista vertasi seurakunnassa yhdessä laulamista suureen kuoroon kuulumiseen ja eräs toinen puolestaan kuvasi kokevansa seurakunnan kuoroissa ja tilaisuuksien yhteisissä lauluhetkissä samanlaisia tunteita. Yhteinen toiminta ja musiikin voima ovat niin kuoroissa kuin Jyväskylän helluntaiseurakunnan yhteisissä lauluhetkissä keskeisiä teemoja. Näin ollen uskon kuorolaulun tutkimuksen valottavan yhteislaulun merkityksiä myös seurakuntakontekstissa ja avaankin tässä luvussa tutkimusten löydöksiä kuorolaulun ja yhteisöllisyyden yhteyksistä.

Kuorolaulun positiivisista yhteyksistä yhteisöllisyyteen sekä yleisemmin erilaisiin elämänlaatuun vaikuttaviin tekijöihin, kuten terveyteen ja hyvinvointiin, löytyy paljon tutkimuksellista näyttöä. Liveseyn, Morrisonin, Clifin ja Camicin (2012, 15–17) tutkimuksessa tutkitut kuorolaiset mainitsivat kuoroon kuulumisen hyödyttävän heitä sosiaalisesti monin tavoin, esimerkiksi verkostoitumisen, samanhenkisten ihmisten tapaamisen ja yhteenkuuluvuuden tunteiden kannalta. Kuoroon kuulumisen sosiaalinen merkitys nousi esiin myös Louhivuoren, Salmisen ja Lebakan (2005) eteläamerikkalaisiin ja suomalaisiin kuorolaisiin kohdistuneessa tutkimuksessa. Siinä ilmeni, että sosiaaliset tekijät kuuluivat tärkeimpiin syihin kuoroon liittymisen suhteen. Tutkittaville kuoro oli myös yhteisönä hyvin tärkeä ja erityisesti suomalaisille kuorolaisille yhteisölliset tekijät olivat merkittävässä osassa kuorotoimintaa. (Louhivuori, Salminen & Lebaka 2005, 85–91.) Myös muu tutkimuskirjallisuus tukee ajatusta kuorotoiminnan positiivisista yhteisöllisistä merkityksistä (mm. Bailey & Davidson 2005; Clift, Hancox, Morrison, Hess, Kreutz & Stewart 2010). Kuorolaulun on lisäksi havaittu olevan yhteydessä hyvään terveyteen, kuin myös

yhdistystoiminnan sekä sosiaalisten verkostojen yleisemminkin (Hyypä 2002, 41–56; Hyypä 2005, 70). Taide- ja kulttuuritoiminnalla ylipäätään on positiivinen yhteys hyvinvointiin (Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä 2015, 21–22). Ei ole yllättävää, että tutkimustieto tukee ajatusta kuorotoiminnan yhteisöllisistä ja terveydellisistä vaikutuksista – kuorot ovat vahvasti sosiaalista toimintaa ja kuten edellisessä luvussa esitin, yhteisöllisyydellä on paljon positiivisia vaikutuksia, terveys mukaan lukien. Vastaavasti seurakunta tarjoaa kuoron tavoin yhteisölliset puitteet sen toimintaan osallistuville ja voimme näin ollen olettaa, että yhdessä laulamiseen seurakuntayhteydessä sisältyy ainakin jossain määrin kuorolaulua vastaavia yhteisöllisiä hyötyjä.

Kuorolaulun positiiviset vaikutukset eivät kuitenkaan perustu ainoastaan kuorotoiminnan sosiaaliin puitteisiin – myös laulamiseen itsessään sisältyy monenlaisia hyötyjä. Betty Bailey ja Jane Davidson (2005) selvittivät kuorossa laulamisen merkityksiä tutkimalla useissa erilaisissa syrjäytyneiden ja keskiluokkaisten kuoroissa laulavia laulajia. Tutkitut laulajat nostivat sosioekonomisesta asemastaan ja musiikillisesta harjaantuneisuudestaan riippumatta esiin useita ja pitkälti samansuuntaisia kuorossa laulamiseen liittyviä positiivisia merkityksiä. Vastauksissa korostuivat kuoron sosiaalisten rakenteiden merkitysten lisäksi laulamisen ja musiikin monet hyödyt. Laulamisen mainittiin esimerkiksi tuottavan voimakkaita positiivisia tunnekokemuksia, kuten mielihyvää, rauhaa, tunneryöpsähdyksiä ja kauneuden hämmästelystä kokemuksia. Vastauksissa tuotiin myös useaan otteeseen esille muiden kuullen oman äänensä esiin tuomisen vaikutuksia, mikä esimerkiksi antoi vastaajille itsevarmuutta ja paransi suhdetta omaan ääneen. (Bailey & Davidson 2005.) Myös Cliftin ym. (2010) tutkimuksessa nousi esiin useita laulamisen hyötyjä, jotka eivät liity pelkästään kuoron sosiaaliin rakenteisiin. Vastauksissa toistui esimerkiksi laulamisen synnyttämät onnellisuuden tunteet ja toisaalta surullisuuden sekä masentuneisuuden väheneminen, huolien unohtuminen laulamiseen keskittyessä, sekä laulamisen harjoitettava kontrolloitu, syvä hengittäminen, joka vähentää ahdistuneisuuden tunteita. (Clift ym. 2010, 29–31.) Näistä hyödyistä kaikki liittyvät laulamiseen laajemminkin kuin kuoroissa – hengitystekniikkaa toki harjoitetaan harvemmin kuorojen ja laulunopetustilanteiden ulkopuolella, mutta kontrolloitu hengitys liittyy hengitystekniikan hallinnan tasosta ja sen tietoisesta hyödyntämisestä huolimatta aina laulamiseen. Yhdessä laulamisen hyödyt eivät siis rajoitu ainoastaan kuorokontekstiin, vaan laulamella ylipäätään on paljon positiivisia vaikutuksia. On myös syytä huomioida, että

musiikilla ylipäätään nähdään yleisesti olevan monia hyödyllisiä ja elämänlaadullisesti positiivisia vaikutuksia. Kun yhdistetään kuoron (tai seurakunnan) tarjoama sosiaalinen ympäristö ja tukiverkosto laulamisen ja musiikin mukanaan tuomiin hyötyihin, ei ole ihme, että niin tutkimukset, kuin ihmisten henkilökohtaiset kokemuksetkin todistavat yhdessä laulamisen elämänlaatua parantavista ominaisuuksista.

3 HENGELLISYYS

Olen tarkastellut aiemmissa luvuissa useita abstrakteja ja merkitykseltään laajoja käsitteitä, joiden määrittelyminen ja tarkka hahmottaminen on hankalaa. Hengellisyys on yksi käsite lisää tähän joukkoon. Sen määrittelyminen ei varmasti ole näistä käsitteistä ainakaan helpoimmasta päästä. Hengellisyydestä puhutaan monenlaisissa eri yhteyksissä ja ainakin puhekielessä sen merkitysten kirjo tuntuisi olevan varsin laaja ja sen luonne käsitteenä hyvin subjektiivinen. Ihmisillä vaikuttaa usein olevan erilaisia ajatuksia siitä, mitä tarkoitetaan hengellisyydestä puhuttaessa. Hengellisyydestä puhuessamme käsittelemme aihealuetta, joka on ainakin osittain aistihavaintojen ja rationaalisen ajattelun tavoittamattomissa. Näin ollen ei liene ihmekään, että näihin ”uskon asioihin” liittyvä terminologia ja sen taustalla vaikuttavat ilmiöt ovat vähintäänkin haasteellisia asettaa objektiivisen tarkastelun alle. Pureudun kuitenkin tässä luvussa ja sen alaluvuissa siihen, millaisia merkityksiä hengellisyyden käsitteeseen sekä sen yksilölliseen ja yhteisölliseen ulottuvuuteen liitetään – tutkielmani kontekstiin peilaten, luonnollisesti. Koska tutkielmani kohdentuu Jyväskylän helluntaiseurakuntaan, pääpaino hengellisyyttä tarkastellessani on kristillisessä hengellisyydessä.

Hengellisyyden käsite liitetään usein henkisyyden käsitteeseen ja arkipuheessa niiden merkitykset saattavat ajoittain sekoittua keskenään. Näillä käsitteillä onkin paljon yhteistä – hengellisyys on henkisyyden osa ja näihin kahteen liittyy usein samoja kysymyksiä (Terveyskylä 2018). Ikali Karvinen (2009; 2018) päätyi käyttämään väitöskirjatutkimuksessaan sanaparia *henkinen ja hengellinen*. Hän toteaa, että *henkisyyden ja hengellisyyden* käsitteiden määritelmiin itsessään liittyy paljon erilaisia ja ristiriitaisiakin määritelmiä, ja sanaparina niiden laaja sisällöllinen kokonaisuus ei supistu liikaa. Hän kuitenkin tuo esiin sen, että näillä käsitteillä on omat merkityksensä, ja että niiden tulkitaan joissain yhteyksissä olevan toisistaan irrallisia. Karvinen tarkoittaa itse tutkimuksessaan henkisyydellä ”ihmisen korkeampia älyllisiä toimintoja, jotka liittyvät hänen hyvinvointiinsa sekä tasapainoon suhteeseen itsensä ja ympäröivän olevan kanssa”. Hengellisyyden käsitteestä hän toteaa: ”Henkisyys sulkee sisälleen hengellisyyden käsitteen, jolla kuvataan erityisesti yksilön uskonnollisesti suuntautunutta hyvinvointia ja tasapainoa”. (Karvinen 2009, 34–35; Karvinen, 2018.) Karvisen käsitteenmäärittelyssä hengellisyydellä on siis uskonnollinen merkitys, siinä missä henkisyyden ei hänen määritelmästänsä päätellen tarvitse välttämättä liittyä uskonnollisiin kysymyksiin. Tämä ero näiden käsitteiden välillä vastaa omaa ennakkokäsitystäni henkisyyden

ja hengellisyiden merkityseroista ja on suurin syy sille, miksi en tässä tutkielmassa käytä Karvisen tavoin käsiteparia *henkinen* ja *hengellinen*, vaan ainoastaan käsitettä *hengellinen*. Hengellisyiden käsite soveltuu paremmin kuvaamaan sitä uskonnollista ulottuvuutta, jota tarkastelen tutkielmassani.

Koska tutkielmani konteksti on tarkasti rajattu koskemaan Jyväskylän helluntaiseurakuntaa, en pyri kuvaamaan hengellisyiden käsitteellä koko siihen liitettyä merkitysten rikkautta, vaan tarkoitan sillä tutkielmassani spesifisti kristinuskon opinkappaleisiin ja Jumalaan liittyvää ulottuvuutta. Helluntaiherätyksen käsittämän hengellisyiden kannalta keskeiseksi nähdään Pyhän Hengen (yksi Jumalan kolmesta persoonasta, kts. luku 3.2) toiminta ihmisten elämässä (Feller & Lombaard 2018, 3–4). *Hengellisen* voidaan siis ainakin yhdeltä osin ajatella tarkoittavan ihmisten vuorovaikutusta Jumalan kanssa. Mutta kuten olen tässä luvussa esittänyt, *hengellisyys* on hyvin monitahoinen ja vaikeasti määriteltävä käsite. Vaikka voimme olettaa, että Jyväskylän helluntaiseurakunnan piirissä käsitys hengellisyiden merkityksestä on päälinjoiltaan yhtenevä, on mahdollista, että tutkittavilla on ollut yksityiskohdiltaan eroavia käsityksiä hengellisyiden käsitteen merkityksistä.

3.1 Yksilön hengellisyys

Lauri Rauhala (2009, 68) kirjoittaa, että ihmisen henkisen ulottuvuuden on edellytettävä olevan kokemuksellisesti hahmotettavissa, jotta voimme tarkastella sitä tutkimuksellisesti. Kuten edellisessä luvussa esitin, hengellisyiden voidaan nähdä olevan henkisyiden alakäsite. Näin ollen voimme ajatella Rauhalan väitteen käsittävän myös hengellisyiden tutkimisen. Rauhala (2009, 68) jatkaa toteamalla, että henkisyys ei tästä kokemuksellisen havainnoinnin edellytyksestä huolimatta ole tulkittavissa ainoastaan kokemuksellisuudeksi. Hengellisyyttä tarkastellessamme olemme siis ihmisen kokemuksellisuuden äärellä, mutta tämän ilmiön voidaan ajatella ulottuvan myös kokemuksellisuuden ulkopuolelle. Koska yksilön hengellisyys kuitenkin on asia, joka on konkreettisen ja objektiivisen havainnoinnin ulottumattomissa, meidän on sitä ymmärtääksemme keskityttävä kokemusten tarkasteluun ja raportointiin. Yksilön kokemusten merkitysten tavoittaminen puolestaan onnistuu ainoastaan hänen välittäessään kokemaansa muille puhuen, kirjoittaen tai taiteiden tai muun keinon avulla (Hovi 2004, 378). Rauhala (2009) kuitenkin huomauttaa, että vaikka ihmisyyksilöä ei voida tutkia

luonnontieteellisen eksaktilla ja yleistettävällä tavalla, tämä ei tee ihmistutkimuksesta automaattisesti epätieteellisempää – epätieteellistä se on ainoastaan silloin, jos tarkastelemme tutkimusta kapeasti luonnontieteellisten ihanteiden näkökulmasta. Jos sen sijaan tavoitteenamme on ymmärtää itsessään aidoksi nähtyjä ihmisyyksilön henkisiä ilmiöitä ja valitsemme tutkimusstrategian niiden perusteella, voimme todeta, että tutkimus auttaa meitä selvittämään tutkimuskohteitamme ja siten tuottaa tutkimuksellisesti merkityksellistä tietoa. (Rauhala 2009, 212.)

Rauhala (2009, 75–76) kyseenalaistaa henkisen käsittämistä vain tiedolliseksi toiminnaksi ja kuvailee henkisten kokemusten, kuten pyhyiden kokemusten ja kauneuden lumon, olevan olennaisia ihmisen yksilöllisen henkisyuden kannalta. Myös hengellisyys nähdään yleisesti asiana, jota ei voida hahmottaa ainoastaan tiedollisesti. Siihen sisältyy ”uskomista ilman näkemistä” ja yksilöllistä kokemuksellisuutta. Rauhala (2009) kirjoittaa, että monissa kulttuureissa ihmisen sisäistä itsetutkiskelua, yksilöllisyyttä ja henkistä kokemuksellisuutta arvostetaan ja vaalitaan. Hän toteaa, että tällaista kaivattaisiin lisää myös länsimaiseen ajatteluun, jossa on liiaksi korostettu massan mukaan toimimista, ihmisten keskiarvon perusteella määräytyviä yhteisiä normeja, pinnallista sosiaalisuutta ja yksilöllisyyden vähättelyä. Tässä ajattelutavassa ihmissuhteet sekä yhteisö määrittävät yksilön ja hänen arvonsa, ja itsenäisesti ajatteleva yksilö nähdään uhkana yhteisölle ja poliittiselle eliitille. Tällainen länsimainen ajattelu on kuitenkin johtanut yhteisöllisyyden ja keskinäisen rakkauden sijaan egoistisiin ja yhteisestä hyvästä piittaamattomiin asenteisiin. Ihmisen yksilöllisyyttä ja yksilöllistä henkisyyttä arvostavissa kulttuureissa sen sijaan myös yhteisöllisyys on toimivampaa. Rauhala esittääkin, että ”aito sosiaalisuus ja lähimmäisenrakkaus edellyttävät itsensä tunnistavaa ja kehittynyttä yksilöllistä henkistä”. (Rauhala 2009, 75–78, 207–211.)

Rauhalan ajatukset yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden suhteesta tuntuisivat olevan linjassa kristinuskon opillisena perustana toimivan Raamatun kanssa. Raamatusta (1992) löytyvä kuuluisa rakkauden kaksoiskäsky kuuluu: ”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi. Tämä on käskyistä suurin ja tärkein. Toinen yhtä tärkeä on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi.” (Raamattu 1992, Matt. 22:37–39.) Rauhalan ajattelun tavoin tässä Raamatunpaikassa on nähtävissä ajatus siitä, että lähimmäisenrakkaus ei toteudu aidosti, mikäli ihminen ei ensin osaa rakastaa itseään. Terveen yksilöllisyyden voidaan siis

ajatella toimivan pohjana ihmisten väliselle yhteydelle. Sama pätee myös hengellisiin yhteisöihin. Kristinuskon historiasta on löydettävissä esimerkkejä ajattelusta, jossa yksilöitä on yritetty painostaa harjoittamaan omaa hengellisyyttään jonkin korkeamman tahon tai yhteisön määrittelemällä tavalla – ja tämä on harvoin johtanut aitoihin yhteyden ja lähimmäisenrakkauden kokemuksiin. Kuitenkin Raamattu (1992, Ps. 33:13–15; Ps. 139:13, 15–16; Sananl. 22:2; Sananl. 24:12; Jes. 17:7; Room. 14:4–10; 1. Kor. 12:4–11; Room. 12:4–8) luo vahvasti kuvaa yksilöllisen hengellisyyden ja Jumalasuhteen merkityksestä: se esimerkiksi kertoo, että Jumala on luonut ihmiset yksilöllisesti ja tuntee heidät, että ihmiset vastaavat toistensa sijaan teoistaan Jumalalle, ja että Pyhä Henki jakaa armolahjoja ja palvelutehtäviä ihmisille yksilöllisesti. Lisäksi kristinuskossa ajatellaan, että ihminen on Jumalan itsensä omaksi kuvakseen luoma ja tämän seurauksena jokaisella yksilöllä on ihmisarvo (Raunio 2018; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2021a). Ihminen ei siis kristillisessä ajattelussa ole arvokas ainoastaan osana suurempaa joukkoa, tai hengellisten tai muiden ominaisuuksiensa ansiosta, vaan itsessään Jumalan luomistyön seurauksena.

Yksilöllisen hengellisyyden merkitys kristillisessä ajattelussa on siis merkittävä. Kristinuskoon liitetään kuitenkin yleisesti myös ajatus siitä, että vaikka yksilöllä on oma, yksilöllinen hengellinen elämänsä, sen ei ole tarkoitus olla yksinäistä, vaan sitä eletään vuorovaikutuksessa Jumalan ja muiden ihmisten kanssa. Raamattu kehottaa elämään jatkuvassa yhteydessä Jumalan kanssa (Kirkko ja islam -työryhmä 2016, 10). Erityisesti karismaattinen kristillisuus – johon helluntailaisuuden katsotaan yleisesti kuuluvan – korostaa tämän yhteyden merkityksiä. Tuija Hovi (2004, 390–391) toteaa: ”Karismaattiseen kristillisyyteen kuuluu olennaisesti ajatus ihmisen mahdollisuudesta kommunikoida Jumalan kanssa sekä toimia yliluonnollisen välikappaleena *armolahjojen* avulla.” Yksilön hengellisyys ei siis ole yksinäistä hengellisyyttä, vaan sitä toteutetaan muun elämän tavoin vuorovaikutuksellisessa suhteessa ympäristöön ja ympäröiviin sosiaalisiin verkostoihin. Näin ollen myös yksilön elinpiirin arvot, asenteet, elämäntavat ja muu vaikutus näkyvät hänen hengellisessä elämässään ja suhtautumisessaan hengellisyyteen. Feller ja Lombaard (2018) sanovat, että helluntailaisessa ajattelussa Pyhä Henki muuttaa uskovan sisäistä maailmaa ja toimintaa Jeesuksen kaltaisuuteen jatkuvassa prosessissa. Kuitenkin samalla kun Jumala toimii ihmisen sisimmässä ja johdattaa hänen elämäänsä, hän myös edellyttää ihmisen omia päätöksiä vastata Jumalan toimintaan ja toimia sen mukaan. (Feller & Lombaard 2018, 7–8.) Jumala siis auttaa ihmistä, mutta kyseessä on

yksipuolisen toiminnan sijaan vuorovaikutteinen suhde, jossa kumpikin osapuoli on aktiivinen toimija ja ihmisellä on aito vapaus tehdä itsenäisiä päätöksiä.

3.2 Hengellinen yhteisö

Hengellisiä yhteisöjä koskevat samat määritelmälliset ehdot kuin muitakin yhteisöjä. Kuten *yhteisöt ja yhteisöllisyys* -luvussa totesin, Kalliokosken (2020, 77–90) määritelmässä yhteisön ehdot ovat *yhteenliittymä, tunnistaminen, vuorovaikutus, eetos ja jatkuvuus*. Tarkastelen nyt hengellisiä yhteisöjä näihin ehtoihin peilaten.

Yhteenliittymän ehto edellyttää, että yhteisöt koostuvat joukosta ihmisiä, joita yhdistää vähintään yksi asia (Kalliokoski 2020, 77–90). Hengellisissä yhteisöissä jäseniä yhdistää ainakin hengellisyys sen jossain muodossa. Esimerkiksi kristillinen yhteisö tai kirkko rakentuu Jeesukseen ja kolmiyhteiseen Jumalaan Raamatun mukaisesti uskomisen varaan, kuten Kirkkojen Maailmanneuvoston vuonna 1961 laatima, yleisenä kristillisen kirkon määritelmänä pidetty muotoilu kuuluu: ”Kirkkojen Maailmanneuvosto on sellaisten kirkkojen yhteisö, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen olevan Jumala ja Pelastaja Raamatun kirjoitusten mukaisesti ja sen vuoksi pyrkivät täyttämään yhdessä yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi” (Thomas & Stransky 2002; Suomen ekumeeninen neuvosto 2021). Toki yhteisön sisäisiä yhdistäviä tekijöitä on usein enemmänkin kuin yksi ja kristinuskon piirissä on valtava kirjo erilaisia yhteisöjä, joiden yhteyden perusta on yleensä täsmällisemmin määritelty ja pitää sisällään spesifimmin rajattuja opinkappaleita. Kuitenkin jo edellä esitetty määritelmä riittää kristillisen yhteisön perustaksi. *Tunnistamisen* ehto määrittää, että yhteisön jäsenet tunnistavat kuuluvansa yhteisöön ja heidän osallisuutensa tunnustetaan yhteisön merkittävien tahojen toimesta (Kalliokoski 2020, 77–90). Tämä voi näyttäytyä kristillisissä yhteisöissä monin tavoin, mutta usein kaste toimii kristillisen yhteisön jäsenyyden yhtenä merkinä. Esimerkiksi Suomen evankelis-luterilainen kirkko opettaa, että usko ja kaste tekevät ihmisestä kristityn (Kirkko ja islam -työryhmä 2016, 14). Jäsenyyden määritelmä voi olla epäformaali, mutta yhteisön jäsenyys voi näkyä myös virallisena jäsenyytenä. *Vuorovaikutuksen* ehdon mukaisesti yhteisön jäsenet toimivat ja vuorovaikuttavat keskenään yhteisön määräämin ehdoin (Kalliokoski 2020, 77–90). Näin ollen myös hengellisissä

yhteisöissä vallitsee tiettyjä ehtoja ja edellytyksiä jäsenten toiminnalle – usein sekä auki kirjoitettuja että kirjoittamattomiakin.

Eetoksen ehto määrittää, että yhteisön sisällä vallitsee tietty yhteinen eetos, joka pitää sisällään esimerkiksi yhteisön arvot, tavoitteet, normit ja toiminnan ehdot (Kalliokoski 2020, 77–90). Hovi (2004) kuvailee, kuinka normit ohjaavat hengellisen yhteisön jäseniä ja kuinka niiden mukaan toimiminen on edellytyksenä yhteisöön kuulumiselle. Hänen haastattelemiensa kristillisen yhteisön jäsenten tärkein uskoon liittyvä normi oli Jumalan tahdon täyttäminen. (Hovi 2004, 392.) Muita hengellisille yhteisöille ominaisia normeja voisivat olla esimerkiksi tietyt käytökseen ja elämänvalintoihin liittyvät asiat. Kristillisten yhteisöiden normien ja arvojen pohjana toimii yleisesti Raamattu, mutta yksittäisillä yhteisöillä voi olla omat tulkintansa Raamatun sanelemista normeista tai täysin omat, ihmisten muodostamat normistonsa. Esimerkiksi Martti Luther nousi aikoinaan vastustamaan Paavin valta-asemaa ja katolisen kirkon Raamattuun pohjautumattomia opetuksia, kuten anekauppaa (Hiltunen 2016). Kristillisten yhteisöiden päämäärät puolestaan voivat liittyä esimerkiksi yhteisön jäsenten hengelliseen kasvuun tai Jeesuksen asettamaan lähetyskäskyyn: ”Menkää kaikkialle maailmaan ja julistakaa evankeliumi kaikille luoduille” (Raamattu 1992, Mark. 16:15). Lopuksi *jatkuvuuden* ehto edellyttää, että yhteisöt ovat ainakin niiden jäsenten mielissä toiminnaltaan pitkäkestoisia ja toistaiseksi voimassa olevia, eivätkä esimerkiksi projektiluontoisia (Kalliokoski 2020, 77–90). Vaikkapa yksittäisen hengellisen tapahtuman osallistujajoukkoa ei voida siis tämän ehdon valossa pitää hengellisenä yhteisönä.

Vaikka käsite *hengellinen yhteisö* on edellä esitetyn mukaisesti rajattavissa tiettyihin raameihin, se käsittää valtavan määrän olemukseltaan hyvin erilaisia yhteisöjä. Teemu Taira (2004) kuvailee *antiessentialistista* näkemystä uskonnoista, jossa muun muassa haastetaan modernia länsimaista ajattelutapaa uskontojen olemuksen yleistämisestä ja niputtamisesta suurien yläkategorioiden (kuten maailmanuskonnot) alle. Hän toteaa vaikkapa maailmanuskonnoista, että ne ”ovat hyvin erilaisten perinteiden, yhteisöjen ja käytäntöjen kokoelmia, jotka määrittyvät pikemmin konkreettisista konteksteistaan kuin abstrakteista olemuksista käsin.” (Taira 2004, 130–132.) Nähdäkseni sama pätee myös eri uskontojen sisäisiin hengellisiin yhteisöihin. Eri uskontokuntien käsitteelliset raamit ovat usein laajat ja niiden sisään mahtuu paljon erilaisia yhteisöjä. Aiemmin toin esiin Kirkkojen Maailmanneuvoston mukaisen

kristillisen yhteisön määritelmän Raamattuun pohjautuvana uskona Jeesukseen ja kolmiyhteiseen Jumalaan. Tämä määritelmä luo vasta karkeat raamit kristillisille yhteisöille ja mahdollistaa hyvin monenlaisten hengellisten yhteisöjen määrittelemisen kristillisiksi. Tämän lisäksi yhden kristillisen yhteisön sisälläkin voi olla hyvin kirjava joukko erilaisia yksilöitä ja ajattelutapoja. Uskontojen ja hengellisten yhteisöjen määritelmät ovat siis ainoastaan käsitteellisiä hahmotelmia ja yksinkertaistettuja malleja, mutta todellisuudessa hengelliset yhteisöt muodostuvat osiensa, eli niihin kuuluvien yksilöiden summana ja näiden muovaamina. Kun otetaan huomioon, että ainakin suurempien yhteisöjen jäsenistö elää yleensä jatkuvassa muutoksessa – uusia jäseniä liittyy mukaan ja vanhoja jää pois – ja lisäksi yhteisön jäsenet itse muuttuvat elämänsä varrella, voidaan ajatella, että on mahdotonta määritellä tarkasti yksittäistä hengellistä yhteisöä. Voidaan ainoastaan esittää yleistyksiä sen jäsenistöstä, merkityksistä ja olemuksesta.

Tommi Lehtonen (2005) kirjoittaa, että länsimaissa yhteinen uskonnon harjoittaminen on vähentynyt ja kirkkojen jäsenmäärät eri puolilla Eurooppaa ovat olleet laskussa. Hän kuitenkin huomauttaa, ettei tämä välttämättä tarkoita sitä, että uskonnollisuus olisi vähenemässä. On esitetty, että kyse saattaisi ennemminkin olla uskonnollisuuden yksityistymisestä. Tämä tarkoittaa yksilöiden etääntymistä hengellisistä yhteisöistä ja toisaalta niiden opetuksista ja ajattelutavoista. Tähän ilmiöön liittyy myös niin sanottu *supermarket-uskonnollisuus*, jossa uskonnollisia vaikutteita otetaan eri uskontojen piiristä oman maun mukaan valikoiden. Tämä näkemys esittää siis uskomusten yksilöllistyvän ja uskonnon harjoittamisen yksityistyvän. Yhteisöllisen hengellisyyden kannalta on keskeistä, että yksilö ajattelee olevan muitakin samanlaiset ajattelutavat ja uskomukset jakavia. (Lehtonen 2005.) Näin ollen voimme olettaa yksilöllistyvän ajattelutavan johtaa edelleen yhteisöllisen hengellisyyden vähenemiseen.

Uskonnollisuus ja hengellisyys eivät siis ole riippuvaisia yhteisöllisistä rakenteista, vaan hengellisyyttä ilmenee myös niiden ulkopuolella. Tällöin kuitenkin menetetään yhteisöllisyyden elementti ja sen mukanaan tuomat edut. Seurakunnalliseen toimintaan osallistuminen liittyy vahvasti yhteisöllisyyteen sekä sosiaaliseen aktiivisuuteen ja sen on useissa tutkimuksissa todettu olevan yhteydessä hyvään terveyteen (Hyypä 2005, 70; Hyypä 2013, 76-79). Oma kotiseurakunta on monelle kristitylle tärkeä yhteisö, josta löytyy samanhenkisiä ystäviä ja johon kuulumisen tuo elämään sisältöä ja merkityksellisyyden

kokemuksia. Hengellinen yhteisö tuo monelle turvaa myös siitä näkökulmasta, että se auttaa jäsentämään omaa uskoa, ajattelua ja arvomaailmaa. Tämän ei kuitenkaan tarvitse tarkoittaa itsenäisen ajattelun tukahduttamista, ja vaikka yhteisöissä kollektiivinen ajattelu väistämättä vaikuttaa niiden jäsenten omaan ajatteluun, tämä ilmiö ei rajoitu ainoastaan hengellisten yhteisöiden sisälle. Lehtonen (2005, 77) toteaa ihmisen ajattelevan helposti olevansa uskonnollisesti itsenäinen ja ajattelultaan omaperäinen, kun todellisuudessa koko hänen elinpiirinsä ja siihen liittyvät yhteisöt vaikuttavat väistämättä myös hänen uskonnollisen ajattelunsa taustalla. Jokainen ihminen ajattelee uskonnollisista ja hengellisistä asioista jollain tavalla – joko hän uskoo johonkin tai joihinkin uskonnollisiin ajattelumalleihin, uskoo niiden kaikkien olevan epätosia tai ajattelee, että on parasta olla ottamatta kantaa niiden todenperäisyyteen. Hänen hengellisistä uskomuksistaan ja hengellisyyteen suhtautumisen tavastaan huolimatta hänen elinpiirinsä ja elämänsä yhteisöt vaikuttavat joka tapauksessa tavalla tai toisella hänen ajatteluunsa.

4 JYVÄSKYLÄN HELLUNTAISEURAKUNTA

Tutkielmani tutkimuskohteena toimii Jyväskylän helluntaiseurakunta. Kuten johdannossa kerroin, tämä seurakunta on itselleni tärkeä yhteisö, jonka parissa olen toiminut vapaaehtoistoissa aktiivisesti Jyväskylässä asumani ajan. Jyväskylän helluntaiseurakunta on kristillinen yhteisö, joka kuuluu Suomen helluntaikirkkoon. Jyväskylän helluntaiseurakunnan (2021a) verkkosivustolla kerrotaan, että se on perustettu vuonna 1926, ja että sen jäsenmäärä on nykyään noin 2 040 henkilöä. Seurakunta kokoontuu (normaalioloissa) Jyväskylän Hippoksella. Seurakuntaa johtaa vanhimmisto ja sen toiminnassa ovat mukana myös kaikki seurakunnan viisi eri vastuualueilla toimivaa pastoria. Lisäksi seurakunnan henkilöstöön kuuluvat toimistosihteeri ja siistijät. Seurakunnan toiminta on kokonaan jäsenten vapaaehtoislahjoitusten varassa ja sen palkatun henkilöstön (pastorit, sihteeri ja siistijät) lisäksi toiminnan toteuttamiseen ja ylläpitämiseen osallistuu suuri vapaaehtoisten joukko. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 2021a.)

Jyväskylän helluntaiseurakunnan (2021a) usko kiteytetään seuraavasti:

”Mihin uskomme?

- Raamattuun Jumalan sanana ja oppimme ainoana perustana.
- Kolmiyhteiseen Jumalaan: Isään, Poikaan ja Pyhään Henkeen.
- Jeesukseen Kristukseen, joka kuolemallaan sovitti maailman synnin, Hänen ylösnousemiseensa ja takaisin tulemiseensa.
- Että Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen, mutta syntiinlankeemuksen seurauksena ihminen joutui eroon Jumalasta
- Että Jeesuksen kuolema tarjoaa ihmiselle mahdollisuuden uuteen yhteyteen Jumalan kanssa. Tämän pelastuksen voi vastaanottaa tunnustamalla oman syntisyytensä ja pyytämällä syntejensä anteeksi.
- Että pelastuksen vastaanottaneet pääsevät osaansa iankaikkisessa elämässä, muiden osana on iankaikkinen ero Jumalasta.”

Jyväskylän helluntaiseurakunnan tavoitteena on olla ”armollinen ja turvallinen yhteisö, joka kutsuu rohkeaan elämään Jumalan ja ihmisten yhteydessä”. Seurakunnalle tärkeitä arvoja ovat ”osallisuus, uudistuminen, turvallisuus, uskollisuus ja rakkaus”. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 2021a.)

4.1 Helluntaiherätys

Helluntaiherätyksen juuret ovat Yhdysvaltalaisten baptisti- ja metodistikirkkojen pyhitysliikkeissä ja sen nähdään yleisesti saaneen alkunsa metodistipastori Charles Fox Parhamista ja hänen 1800- ja 1900-lukujen taitteessa Kansasiin perustamastaan raamattukoulusta (Helluntailaisuus 2007; Burgess, McGee & Alexander 1988, 660). Kansainväliseksi liikkeeksi helluntaiherätys kasvoi nopeasti Azusa-kadulla Kalifornian Los Angelesissa vuonna 1906 alkaneiden herätyskokousten seurauksena, joita johti Parhamin opetuksista vaikutteita saanut pastori William J. Seymour. Azusa-kadulla erilaisista taustoista tulevat ihmiset kokoontuivat ylistämään ja rukoilemaan Jumalaa yhdessä ja kymmenet tuhannet kokivat Pyhän Hengen kasteen. (Uskonnot Suomessa -hanke 2007; Ruohomäki 2017, 98.) Herätyksen erityispiirteitä olivat erilaiset karismaattiset ilmiöt, esimerkiksi kielillä puhuminen, sairaiden parantaminen ja profetoiminen (Ruohomäki 2017, 98). Karismaattisuudella viitataan Jumalan antamiin armolahjoihin, jotka on tarkoitettu seurakunnan palvelemiseksi ja rakentamiseksi, ja niihin perustuviin ominaisuuksiin (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2021b). Lisäksi aikanaan poikkeuksellista tässä herätysliikkeessä oli, että se kokosi yhteen ihmisiä yli etnisten ja uskonnollisten raja-aitojen – ihmiset ihonväristä huolimatta kokoontuivat sen johdosta yhteen (Ruohomäki 2017, 98). Azusa-kadun tapahtumat johtivat helluntaiherätyksen ennennäkemättömään nopeaan leviämiseen maailmalle. Sen alkuperäinen tavoite oli toimia olemassa olevien kirkkojen sisällä uudistavana liikkeenä, mutta sen piirissä alettiin pian perustaa omia seurakuntia. (Kakkuri 2014, 179.)

Helluntaiherätys levisi Eurooppaan Oslon kautta vuonna 1906 norjalaisen metodistin Thomas Ball Barrattin toimesta (Kakkuri 2014, 180). Suomeen helluntaiherätys levisi vuoden 1908 paikkeilla ruotsinkieliseltä Pohjanmaalta alkaen (Heino 1997, 84). 1910-luvun alussa helluntailaisuus alkoi levitä nopeasti suomenkielisen väestön parissa Barrattin ja toisen norjalaisen saarnaajan, Gerhard Smithin Suomen-vierailujen seurauksena. Vuoteen 1914 mennessä se oli saavuttanut tukijoita joka puolelta Suomea. (Ruohomäki 2017, 98.) Suomen ensimmäinen itsenäinen helluntaseurakunta perustettiin vuonna 1915 Helsinkiin. Suomessa helluntaiherätyksen alkuvuosina suhteellisen suuri osa sen jäsenistä oli baptisti- ja vapaakirkkotaustaisia, kun taas myöhemmin se on saanut suurimman osan jäsenistään luterilaisten ja kirkkoon kuulumattomien parista. (Heino 1997, 84.) 1910-luvun loppuun asti

helluntailaiset yhteisöt pysyivät pääosin järjestäytymättöminä ystäväpiireinä, mutta ne pitivät tiiviisti yhteyttä keskenään muun muassa niiden yhteisen lehden, *Ristin Voiton*, avulla. 1920-luvun alussa helluntaiyhteisöt alkoivat enenevässä määrin järjestäytyä itsenäisiksi, paikallisiksi seurakunniksi, joita johtivat niiden jäsenten valitsevat vanhimmat. (Ruohomäki 2017, 98–99.)

Vuonna 2002 helluntailiikkeen parissa käyty keskustelu organisoitumisen tarpeen puolesta johti *Suomen Helluntaikirkko* -nimisen rekisteröidyn yhdyskunnan perustamiseen. Helluntaikirkon tarkoituksena on toimia Suomen helluntaiseurakuntien edustajana ja yhteistoiminnan rakentajana. (Ruohomäki 2017, 99–101.) Maaliskuussa 2021 Suomen helluntaikirkkoon kuului 84 seurakuntaa ja 31.1.2021 sen henkilöjäsenmäärä oli 12 293 (Suomen Helluntaikirkko 2021). Kokonaisuudessaan helluntaiseurakuntiin Suomessa kuuluu noin 44 000 henkilöä ja muutaman viime vuoden jäsenmäärien laskuvaiheen seurauksena niiden kokonaisjäsenmäärä on pienimmillään 25 vuoteen (Tiittanen 2021). Maailmalla helluntaisuus on sen sijaan nykyään yksi nopeimmin kasvavista uskonnollisista liikkeistä. Helluntailaisten määräksi maailmanlaajuisesti on arvioitu yli sata miljoonaa ja tämän määrän ennustetaan kasvavan noin kahteensataan miljoonaan vuoteen 2050 mennessä. Eniten helluntailaisia on Brasiliassa, Nigeriassa ja Yhdysvalloissa. Kaiken kaikkiaan karismaattisuutta ja Pyhän Hengen toimintaa korostavien kristillisten yhteisöjen jäsenmäärän arvioitiin vuonna 2020 olevan lähes 650 miljoonaa ja sen arvellaan ylittävän miljardin ihmisen rajan vuoteen 2050 mennessä. (Johnson & Zurlo 2020).

Helluntaiherätyksen uskontulkinnan perusta on uskonpuhdistuksen myötä syntyneissä protestanttisten kirkkojen käsityksissä uskosta. Raamattu on helluntailaisen opin keskiössä ja sitä pidetään Jumalan sanana. Jeesuksen antama pelastus perustuu helluntailaisessa pelastuskäsityksessä henkilökohtaiseen uskoon, ei hyviin tekoihin. Sakramenttien nähdään vahvistavan uskonelämää, mutta niitä ei pidetä syntien anteeksisaamisen välikappaleina. Helluntaiherätyksen parissa ainoastaan henkilökohtaisesti uskoon tulleet kastetaan ja kaste toimitetaan upotuskasteena. Pyhän Hengen toiminta nähdään keskeisenä helluntaiherätyksessä, ensimmäisen helluntain esikuvan mukaisesti. Pyhän Hengen kasteen nähdään olevan erillinen uskoontulon yhteydessä tapahtuvasta uudestisyntymisestä ja uskovien kasteesta, ja sen tarkoituksena pidetään palvelutehtävää varten saatavaa voimaa. (Heino 1997, 86–87.)

Helluntaiherätyksessä Pyhän Hengen toiminnan nähdään ilmenevän esimerkiksi armolahjojen kautta, joita pidetään tärkeänä hengellisen elämän osana – näin ollen helluntaiherätystä pidetään karismaattisena liikkeenä. Arto Hämäläinen (2019) kirjoittaa, että armolahjoja arvostettiin kirkoissa pitkään kristinuskon alkuaikojen jälkeen, kunnes niissä vakiintui valtasuunnaksi ajatus armolahjojen rajoittumisesta kristillisyyden alkuaikoihin. Armolahjoja ilmeni tämän jälkeen satunnaisesti eri herätysliikkeiden parissa, mutta vasta helluntaiherätyksen globaali vaikutus palautti ne tärkeäksi osaksi seurakuntaelämää. Hämäläinen kuvaa armolahjojen olevan Jumalan Pyhän Hengen kautta antamia yliluonnollisia kykyjä, jotka on tarkoitettu palvelua varten. Raamatusta lueteltuja armolahjoja ovat muun muassa profetoiminen, kielillä puhuminen, viisauden sanat ja terveeksi tekemisen lahja. Armolahjojen lisäksi Jumala vaikuttaa seurakunnan keskuudessa ja sen kautta palvelutehtävien ja voimavaikutusten avulla. Näihin liittyy Jumalan yliluonnollinen voima ja valtuutus, eivätkä ne siten ole sama asia kuin luonnolliset lahjat – vaikkakin myös luonnolliset lahjat tulevat Jumalalta. Pyhän Hengen toiminnan lisäksi yksi helluntaiherätyksessä keskeinen elementti on seurakunta. Seurakunnan nähdään helluntailaisuudessa olevan muun muassa Jumalan läsnäolon paikka, Jumalan perhe ja valo maailmalle. Helluntailaisuudelle on myös tyypillistä, että jokaista uskovaa rohkaistaan palvelemaan omilla lahjoillaan. Tätä kutsutaan yleiseksi pappeudeksi. Helluntaiseurakuntien toiminta rakentuukin vahvasti vapaaehtoistyön varaan. (Hämäläinen 2019, 35–37, 144–145, 158.)

Hämäläinen (2019) sanoo, että helluntaiherätyksen ytimessä on ajatus, jossa Pyhä Henki varustaa uskovat evankeliointia ja Jeesuksesta todistamista varten. Tämä näkemys nousee Raamatun jakeesta Apostolien teot 1:8. Hämäläinen kuvailee perinteisen helluntailaisuuden näkevän Pyhän Hengen voiman yksilöllisten hengellisten kokemusten tarjoajan sijaan lähetyskutsun toteuttamisen mahdollistajana. (Hämäläinen 2019, 15–34.) Suomen helluntaiseurakunnat ovatkin historiansa aikana jo varhaisista vuosistaan alkaen tehneet aktiivisesti lähetystyötä. Niiden lähetysorganisaatio Fida International kuuluu Suomen suurimpiin lähetysjärjestöihin, ja vuonna 2015 Suomen helluntaiseurakunnilla oli noin 240 lähetystyöntekijää 56 eri maassa. Aktiivisen lähetystyön lisäksi Suomen helluntaiherätyksen piirissä tehdään laaja-alaista sosiaalityötä esimerkiksi vankiloissa, alkoholistien ja narkomaanien parissa, romaniväestön keskuudessa sekä maahanmuuttajien kotoutumisen puitteissa. (Ruohomäki 2017, 99–100).

4.2 Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuudet

Jyväskylän helluntaiseurakunnan tavanomaiseen (korona-ajan mukanaan tuomia muutoksia käsittelen luvussa 4.2.2) viikko-ohjelmaan kuuluu kolme jumalanpalvelusta: koko seurakunnalle suunnattu *sunnuntaijumalanpalvelus* klo 11, erityisesti nuorille ja nuorille aikuisille suunnattu *Tukikohta* keskiviikkoisin klo 19 ja *International Service – Kaksikielinen jumalanpalvelus* sunnuntaisin klo 15. Lisäksi seurakunnan viikkoon kuuluu kuusi rukoustilaisuutta: *rukousilta* tiistaisin klo 19 ja *päivärukoukset* maanantaista perjantaihin klo 11–12. Seurakunnan toimintaan sisältyy myös erilaisia pienryhmiä, monia eri ikäisille ja eri kohderyhmille suunnattuja työmuotoja sekä erinäisiä kursseja, jotka sisältävät esimerkiksi Raamatun opetusta. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 2021b; Jyväskylän helluntaiseurakunta 2021c.)

Sunnuntaijumalanpalvelukset kokoavat seurakuntalaiset yhteen usein rukouksen ja ylistyksen (eli muun muassa Jumalan kiittämisen, julistamisen, kunnioittamisen ja palvonnan) kautta tapahtuvan Jumalan kohtaamisen sekä Raamatun opetuksen äärelle. Jumalanpalvelukset toimivat myös ihmisten välisen kohtaamisen paikkana. Sisällöllisesti sunnuntaijumalanpalveluksissa tuodaan esiin lähetystyötä, juhlapyhiä ja kirkkovuoden tapahtumia sekä toiminnan ja opetuksen muita teemoja. Musiikki on tärkeässä osassa jumalanpalveluksissa ja se voi olla luonteeltaan julistavaa tai sielunhoidollista, tai se voi johdattaa osallistujia ylistykseen (esimerkiksi laulaen). Jumalanpalveluksissa kerätään lisäksi vapaaehtoinen rahalahja seurakunnan työn hyväksi, ja kerran kuukaudessa niissä vietetään yhteistä ehtoollista muistoateriana Jeesuksen kuoleman mahdollistamasta pelastuksesta. Sunnuntaijumalanpalvelukset ovat avoimia myös lapsille ja heille on järjestetty omaa pyhäkoulutoimintaa jumalanpalvelusten ajaksi. Pienempien lasten kanssa jumalanpalvelukseen saapuville on omia tiloja, joissa lapsilla on tilaa leikkiä. Keskiviikkoiltojen *Tukikohta*-nimiset jumalanpalvelukset ovat periaatteiltaan samanlaisia kuin sunnuntaijumalanpalvelukset, mutta niiden sisältö ja yleisilme on suunnattu nuorille ja nuorille aikuisille. Nekin ovat kuitenkin avoimia jokaiselle iästä riippumatta. Sekä sunnuntaijumalanpalvelukset että Tukikohdat lähetetään netin kautta suorana lähetyksenä. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 2021b.)

Sunnuntaisin järjestettävä *International Service – Kaksikielinen jumalanpalvelus* puolestaan on suunnattu erityisesti ulkomaalaisille, maahanmuuttajille, vaihto-opiskelijoille ja ”kansainvälisen sydämen” omaaville suomalaisille, mutta on toisten jumalanpalvelusten tavoin avoin jokaiselle taustasta tai henkilökohtaisesta uskosta riippumatta. Nämä jumalanpalvelukset järjestää Jyväskylän helluntaiseurakunnan alla toimiva kansainvälinen yhteisö *JICF*, eli *Jyväskylä International Christian Fellowship*. Joka kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina erillisen kaksikielisen jumalanpalveluksen sijaan JICF-yhteisö osallistuu muun seurakunnan kanssa yhteiselle ehtoolliselle sunnuntaijumalanpalveluksessa. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 2021c; JICF 2021.) Tiistaisin järjestettävä *Pyhän Hengen ilta* on niin ikään kaikille avoin tilaisuus. Siellä on pidempien puheiden sijaan rukousta, ylistystä, lyhyitä todistuksia sekä mahdollisuus henkilökohtaiseen rukouspalveluun. Siellä myös annetaan tilaa Pyhän Hengen lahjojen toiminnalle. *Päivärukoukokoukset* järjestetään arkipäivisin ja niissä keskitytään yhteiseen rukoukseen osallistujien henkilökohtaisten aiheiden sekä seurakuntaan jätettyjen rukousaiheiden puolesta. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 2021b.)

4.2.1 Yhdessä laulaminen Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa

Yhdessä laulamisella eri muodoissaan ja musiikilla ylipäätään on ollut suuri merkitys Jyväskylän helluntaiseurakunnassa läpi sen historian. 1960-luvulla perustetusta nuorten kuorosta tähän päivään asti seurakunnassa on toiminut monia erilaisia kuoroja ja lauluryhmiä pienistä kokoonpanoista suuriin kuoroihin sekä lapsikuoroista eläkeläiskuoroihin. Lisäksi seurakunnan musiikkitoimintaan ovat kuuluneet sen pitkäikäisin musiikkiryhmä, eli vuodesta 1948 asti toiminut soittokunta sekä trubaduurit, erilaiset bändit ja 1996 alkaen lukuisat ylistystä johtavat kokoonpanot. Jyväskylän helluntaiseurakunnan musiikkitoiminta on monipuolista ja se vaikuttaa myös seurakunnan ulkopuolella. Musiikki jumalanpalveluksissa painottuu yhteislauluihin ja vaihtelee sen mukaan, millaisia musiikkityylejä sekä lauluja kulloinkin musiikkivastuussa oleva ryhmä valitsee. (Kangasoja 2016, 68–79.)

Jyväskylän helluntaiseurakunnan nuorisopastori Timo Raassina kertoo, että yhdessä laulaminen on osa lähes kaikkia seurakunnan kokoontumisia. Tilaisuuksissa laulettavat laulut ovat hengellisiä, mutta niiden tyyli ja sisältö vaihtelee hieman tilaisuuden mukaan. Esimerkiksi rukousilloissa laulujen sisältö liittyy usein rukoukseen, päiväpiireissä lauletaan yleensä vanhempia hengellisen laulukirjan lauluja, nuorille suunnatuissa Tukikohta-illoissa lauletaan

useimmiten uudempia ylistyslauluja, kansainvälisessä jumalanpalveluksessa lauletaan sekä suomeksi että englanniksi ja koko seurakunnalle suunnatut sunnuntaijumalanpalvelukset kokoavat yhteen erilaisia lauluja kulloinkin musiikista vastaavasta musiikkiryhmästä riippuen. Yhteislaulua on jumalanpalveluksissa yleensä noin 15–30 minuuttia. Lauluvalinnat yksittäiseen tilaisuuteen tekee pääsääntöisesti musiikkivastuussa oleva ryhmä tilaisuuden juontajan kanssa yhteistyötä tehden. Jokaiseen tilaisuuteen pyritään yhdessä laulamisen helpottamiseksi valitsemaan tuttuja lauluja, mutta niihin tuodaan säännöllisesti myös uusia lauluja. Lisäksi eri sukupolvien välillä on erilaisia musiikki- ja laulumieltymyksiä, ja tämä pyritään ottamaan huomioon lauluvalinnoissa. Korona-aikana kirkkorakennuksessa ei ole voitu laulaa yhdessä, ja etänä lähetetyissä tilaisuuksissa on ollut hieman aiempaa vähemmän yhteisiä lauluhetkiä, sillä tilaisuudet ovat olleet lyhyempiä. Seurakuntalaisia on kuitenkin rohkaistu osallistumaan yhteislauluihin kotoa käsin. (Raassina 2021.)

Raassina sanoo, että Jyväskylän helluntaiseurakunnassa on yhteisiä lauluhetkiä, koska yhdessä laulamisaalla on merkittävä rooli yhteisöllisyyden vahvistamisen kannalta ja sillä nähdään Jyväskylän helluntaiseurakunnassa olevan merkitystä myös teologisesti. Yhteisillä lauluhetkillä pyritään seurakunnassa tietoisesti rakentamaan yhteisöllisyyttä, ja lauluilla vahvistetaan yhteistä teologiaa sekä uskoa ja kommunikoidaan uskoon liittyvistä asioista. Laulut auttavat myös sanoittamaan niin myönteisiä kuin kielteisiäkin elämäntapahtumia ja kokemuksia sekä löytämään lohtua ja toivoa. Raassina kuvailee, kuinka laulut voivat lisäksi usein olla ”ikään kuin yhteisöllisiä rukouksia”. Yhteisillä lauluhetkillä on merkitystä myös tilaisuuksien viihtyvyyden kannalta ja Raassina toteaa, että musiikki on tuonut esimerkiksi Tukikohta-iltoihin monia uusia nuoria. (Raassina 2021.)

Jyväskylän helluntaiseurakunnassa toimii musiikkitiimi, jonka tehtäviin kuuluu sunnuntaijumalanpalvelusten musiikkien sekä seurakunnan musiikkitoiminnan suunnittelu. Tukikohta-iltojen musiikkia varten on oma tiiminsä. Seurakunnan musiikkitiimiä johtanut Markut Saarela toteaa, että seurakunnan musiikin suunnittelussa on pyritty huomioimaan kaikki eri ikäluokat sekä mahdollistamaan seurakuntalaisille omilla lahjoillaan palveleminen. Yhdessä laulaminen on kiinteä osa Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksia ja sillä on merkityksiä, jotka liittyvät Jumalan ylistämiseen, palvomiseen tai julistamiseen. Yhdessä laulamisaalla ja

hengellisellä musiikilla on seurakunnassa myös tärkeä roolinsa Jumalan kohtaamisen kannalta. (Kangasoja 2016, 68–69.)

4.2.2 Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuudet koronaepidemian aikana

Jyväskylän helluntaiseurakunnalla on ollut toimintaa koko koronaepidemian aikana, mutta kulloinkin voimassa olleet rajoitukset ja turvallisuusohjeistukset ovat vaikuttaneet merkittävästi seurakunnan toimintoihin. Seurakunta on reagoinut vallitseviin ohjeistuksiin ja linjannut toimintaansa sekä turvaohjeistustaan niiden mukaan. Koronaepidemian vaikutukset ovat näkyneet hyvin selvästi muun muassa yhdessä laulamisen kannalta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa – välillä lauluhetket ovat olleet mahdollisia ainoastaan etänä internetin välityksellä, välillä taas kirkkoon paikalle päästessä musiikkihetkissä mukana laulaminen on ollut kiellettyä. Kerron seuraavaksi koronaepidemian vaikutuksista Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksiin seurakunnan tiedotteiden pohjalta aikajärjestyksessä keväästä 2020 saman vuoden marraskuun alkuun asti, jolloin toteutin tutkielmani kyselyn.

4. maaliskuuta 2020 Jyväskylän helluntaiseurakunta julkaisi tiedotteen, jossa kerrottiin koronaviruksen tartuntatavoista ja seurakunnan toimista sen leviämisen ehkäisemiseksi, sekä ohjeistettiin seurakuntalaisia pysymään kotona sairaana, huolehtimaan THL:n ohjeistuksen mukaisesti hygieniasta, välttämään fyysistä kontaktia tervehdyksissä, ja muistutettiin mahdollisuudesta hyödyntää etäyhteyksiä (Jyväskylän helluntaiseurakunta 4.3.2020). 12. maaliskuuta 2020 seurakunta ilmoitti, että jumalanpalvelukset järjestetään ainoastaan etälähetyksinä toukokuun loppuun asti. Kaikki muutkin pääosalissa järjestettävät yleisötapaukset peruttiin toukokuun loppuun saakka ja lasten, nuorten ja senioreiden tapahtumat maaliskuun loppuun saakka. Kirkolla järjestettävät rukoustilaisuudet jatkuivat vielä tässä vaiheessa. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 12.3.2020.) 16. maaliskuuta 2020 seurakunta tiedotti kirkon ja sen Palokan toimipisteen sulkemisesta 13. huhtikuuta 2020 asti. Tiloissa saivat vieraila ainoastaan henkilökunta ja toimintojen kannalta välttämättömät henkilöt henkilökunnan erillisellä luvalla. Sunnuntaijumalanpalvelukset ja Tukikohdat järjestettiin edelleen suorina lähetyksinä, muut toiminnot peruttiin 13. huhtikuuta 2020 asti. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 16.3.2020.) 31. maaliskuuta 2020 seurakunta tiedotti, että edellisissä tiedotteissa mainitut rajoitukset jatkuvat toukokuun loppuun saakka. Tiedotteessa kerrottiin myös Facebookin kautta suorana viikoittain lähetettävistä avoimesta raamattukoulusta,

rukousillasta ja kansainvälisestä kaksikielisestä jumalanpalveluksesta, Instagramissa järjestettävästä varhaisnuorten toiminnasta sekä Zoomissa kaksi kertaa viikossa pidettävistä yhteisistä rukoushetkistä. Sunnuntaijumalanpalvelusten ja Tukikohtien seuraaminen oli mahdollista Youtuben lisäksi UskoTV:n ja Facebookin kautta. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 31.3.2020.) 13. toukokuuta 2020 tiedotettiin jumalanpalvelusten järjestämisestä pelkästään suorina lähetyksinä vähintään elokuun puoliväliin saakka (Jyväskylän helluntaiseurakunta 13.5.2020). 1. kesäkuuta 2020 kirkko avattiin avaimenhaltijoille pienryhmätoiminnan järjestämistä varten, jota koskivat tarkat turvallisuusohjeet (Jyväskylän helluntaiseurakunta 1.6.2020). 30. kesäkuuta 2020 ilmoitettiin, että seurakunnan toiminnot jäävät kesätauolle elokuuhun asti yksittäisiä lasten- ja nuorten toimintamuotoja ja rukousiltoja lukuun ottamatta. Rukousiltoihin sai tulla paikalle kirkolle enintään 50 henkilöä ja niitä pystyi edelleen seuraamaan myös etänä. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 30.6.2020.)

16. elokuuta 2020 alkaen kirkko avattiin jälleen kaikkia kolmea jumalanpalvelusta sekä Pyhän Hengen iltaa varten. Kaikki nämä tilaisuudet lähetettiin edelleen myös suorana internetin kautta. Paikalla tilaisuuksissa sai olla kerrallaan enintään 250 henkilöä. Tilaisuuksissa ei saanut laulaa, kätellä tai halata, käyttää naulakoita, avata tai sulkea ovia (aulapalvelijat hoitivat tämän), eikä niihin saanut tulla paikalle koronaan viittaavien oireiden kanssa. Niissä piti huolehtia turvaväleistä ja käsihygieniasta, jättää joka toinen penkkirivi tyhjäksi ja jättää kaksi tyhjää penkkiä osallistujien välille samassa taloudessa asuvia lukuun ottamatta. Tilaisuuksissa ei järjestetty lounaita tai kahvituksia. Seurakunnan lapsi-, nuoriso- ja seniorityötä alettiin avata vaiheittain. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 6.8.2020.) 25. syyskuuta 2020 seurakunnassa tuli voimaan maskisuositus koskien kaikkia sen tiloja (Jyväskylän helluntaiseurakunta 25.9.2020).

Alkusyksystä 2020 tapahtuneen tilojen uudelleen avaamisen jälkeen tilaisuuksien kestoja rajoitettiin koronan leviämisen riskin pienentämiseksi ja yhdessä laulaminen oli tilaisuuksissa kielletty. Lokakuun alkupuolen tienoilla seurakunnan suurimpiin tilaisuuksiin, sunnuntaijumalanpalveluksiin, osallistui kirkolla 100–150 henkilöä ja etänä 350–500 henkilöä. (Jyväskylän helluntaiseurakunta 13.10.2020.) Tämä oli Jyväskylän helluntaiseurakunnassa vallitseva tilanne tutkielmani kyselyn lähettämisen aikoihin. Seurakunnan kaikki toiminta oli siis tapahtunut kevään puolella jonkin aikaa ainoastaan etänä ja kirkkorakennus oli ollut suljettuna, kesää myöten kirkkoa avattiin hiljalleen toiminnoille ja syksyllä kyselyn aikoihin

jumalanpalvelukseen sai osallistua kirkolla edellä mainituin rajoituksin. Jumalanpalvelukseen osallistuminen oli edelleen mahdollista myös etänä.

5 TUTKIMUSASETELMA

5.1 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkielman pääasiallisena tarkoituksena on selvittää yhdessä laulamisen koettuja vaikutuksia ja merkityksiä yhteisöllisyyden näkökulmasta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. Tähän liittyen tarkoitukseni on tutkia myös sitä, miten koronaviruksen leviämisen riskin takia syksyllä 2020 Jyväskylän helluntaiseurakunnassa voimassa ollut yhteislaulukielto koettiin yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden kannalta. Hypoteesini on, että yhdessä laulamisen estyminen seurakunnan tilaisuuksissa on vähentänyt yhteisöllisyyden kokemuksia ja haluan selvittää, pitääkö tämä aineistoni pohjalta paikkansa.

Tutkielmani pääasiallinen mielenkiinto kohdistuu siis yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden väliseen suhteeseen. Aineistonkeruuta toteuttaessani ja aineistoa työstäessäni aiheen tiimoilta nousi kuitenkin esiin myös muita kiinnostavia näkökohtia, joita pyrin tutkielmani kautta selvittämään. Pääasiallisten tutkimuskysymysten ohella tutkin sitä, miten vastaajat kokevat yhteiset lauluhetket hengellisyyden näkökulmasta sekä sitä, miten erilaiset vastaajiin ja yhteislauluhetkiin liittyvät taustatekijät näyttäytyvät suhteessa kokemuksiin yhteisistä lauluhetkistä Jyväskylän helluntaiseurakunnassa.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten yhteiset lauluhetket koetaan yhteisöllisyyden näkökulmasta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa?
2. Miten koronaepidemian seurauksena Jyväskylän helluntaiseurakunnassa voimassa ollut yhteislaulukielto koettiin yhteisöllisyyden näkökulmasta?

Pyrin lisäksi vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiäni täydentäviin kysymyksiin:

3. Miten yhteiset lauluhetket koetaan hengellisyyden näkökulmasta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa?

4. Miten seuraavat taustatekijät näyttäytyvät suhteessa kokemuksiin yhteisistä lauluhetkistä ja yhteisöllisyydestä Jyväskylän helluntaiseurakunnassa:

- syntymävuosi
- sukupuoli
- musiikillinen tausta
- yhdessä laulamiseen osallistuminen
- tilaisuuksien seuraaminen etänä
- lauluvalinnat ja laulujen tuttuus?

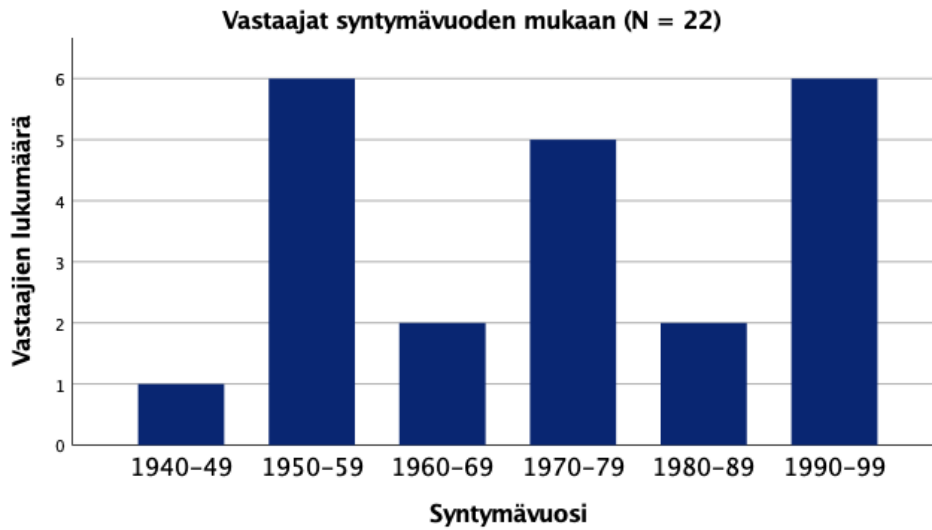
5.2 Tutkimusmenetelmät ja -aineisto

Tutkimukseni on sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen. Kyseessä on siis *monimenetelmällinen* tai *mixed methods* -tutkimus, jossa yhdistellään eri tutkimussuuntauksia (Seppänen-Järvelä, Åkerblad & Haapakoski 2019, 333). Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes ja Paula Sajavaara (2009, 136–137) esittävät kvantitatiivisten ja kvalitatiivisten tutkimussuuntausten täydentävän toisiaan. Niitä yhdistelemällä halusinkin saada tutkimuskohteistani kokonaisvaltaisemman ja kattavamman kuvan. Seppänen-Järvelä ym. (2019) tuovat esiin, että vaikka kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen välillä on usein esitetty olevan selkeitä eroavaisuuksia, niin on myös nähtävissä paljon niitä yhdistäviä tekijöitä – molemmat tavoittelevat ymmärrystä ihmisistä ja heitä ympäröivästä maailmasta. Niiden pääasiallisten erojen voidaan nähdä liittyvän ensisijaisesti aineistojen muotoon: kvantitatiivisessa tutkimuksessa aineisto koostuu määriä ilmaisevista numeroista ja kvalitatiivisessa puolestaan laatuja ilmaisevista, esimerkiksi puhe- tai tekstipohjaisista sisällöistä. (Seppänen-Järvelä ym. 2019, 333–334.) Tutkielmani sisältääkin sekä numeerista että tekstipohjaista aineistoa.

Vastaajien määrän vuoksi valitsin kyselyn, jossa on avokysymyksiä tarkentamaan määrällisiä vastauksia. Pyrin saamaan Jyväskylän helluntaiseurakunnan sisällä ainakin jossain määrin yleistettävissä olevaa tietoa, joten suuren vastaajamäärän mahdollistava kysely oli tästä näkökulmasta perusteltu valinta. Keräsin tutkielmani aineiston Webropol-kyselytyökalun avulla luodulla verkkokyselylomakkeella. Lomakkeen kysymyksistä valtaosa oli monivalintakysymyksiä, joita täydensin avokysymyksillä. Kimmo Vehkalahti (2019) sanoo kyselytutkimusten olevan pääosin määrällisiä ja niiden aineistojen numeerisia, sillä sanallisissakin kysymyksissä vastaukset annetaan usein numeromuodossa. Sanallisilla vastauksilla voidaan kuitenkin täydentää numeerista dataa ja vastata kysymyksiin, joihin vastaaminen ei ole luontevaa numeerisesti. (Vehkalahti 2019, 13.) Puhtaasti numeerinen, pelkkiä monivalintakysymyksiä sisältävä aineisto olisi helpottanut suuren aineiston analysointia ja mahdollistanut kyselyn lähettämisen entistä laajemmalle vastaajajoukolle, mutta tällöin vastauksista olisi jäänyt puuttumaan sanallisten vastausten tarjoamat laajemmat näkökulmat kysymyksiin ja vastaajien oma pohdinta aiheista. En olisi saavuttanut tutkimastani aiheesta yhtä syvällistä ja kokonaisvaltaista ymmärrystä.

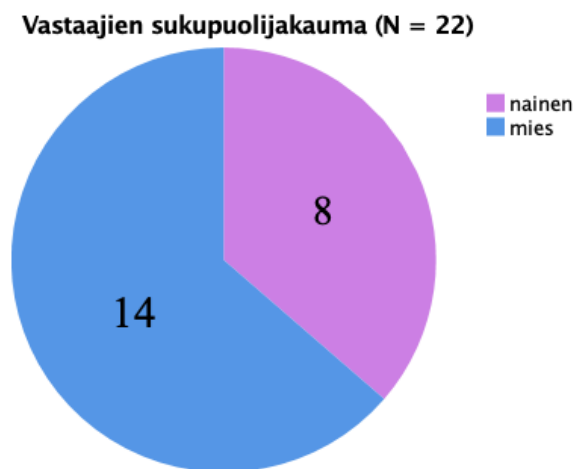
Lähetin kyselylomakkeen 22.10.2020 sähköpostitse 27:lle Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenelle, joista kyselyyn vastasi 21. Lisäksi otin tutkielman aineistoon mukaan erään testikyselyyni vastanneen seurakuntalaisen vastauksen, sillä testikysely oli sisällöltään vastaava kuin lopullinen kysely – lopulliseen kyselyyn muokkasin ainoastaan parin kysymyksen sanamuotoa muuttamatta niiden sisältöä ja lisäsin aika-arvion kyselyyn vastaamisesta. Kyseinen vastaaja luuli vastaavansa varsinaiseen kyselyyn, joten hän vastasi kysymyksiin samalla tavalla kuin olisi vastannut lopulliseen kyselyynkin. Lisäksi hän täytti vastaajille asettamani kriteerit, joita olivat Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenyys ja täysi-ikäisyys. Kartoitin ja valitsin itse alle 30-vuotiaat seurakuntalaiset, joille lähetin kyselyn ja noin 30-vuotiaiden ja sitä vanhempien kyselyn saaneiden seurakuntalaisten valinnassa auttoi Jyväskylän helluntaiseurakunnan viestintävastaava, Minna Kallinen-Kuisma, sillä hän tuntee itseäni paremmin yli 30-vuotiaat seurakuntalaiset. Pyrin suorittamaan kyselyn vastaajien valinnan siten, että saisin aineistoani varten mahdollisimman laajasti eri ikäisiä ja eri tavalla musiikillisesti harjaantuneita vastaajia. Tavoitteenani oli kerätä mahdollisimman laajasti Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenistöä edustava näyte.

Vastaajien ikäjakauma oli laaja: heidän syntymävuotensa vaihtelivat 1940-luvulta 1990-luvulle ja jokaisena tuon aikavälin vuosikymmenenä oli syntynyt vähintään yksi vastaaja. Eri ikäluokat nuorista vanhoihin vastaajiin olivat melko tasaisesti edustettuina, mutta 1950-, 1970- ja 1990-luvuilla syntyneitä vastaajia oli selvästi muina vuosikymmeninä syntyneitä vastaajia enemmän: lähes 4/5 vastaajista oli syntynyt jonain näistä vuosikymmenistä. Vastaajien ikäjakauma edustaa Jyväskylän helluntaiseurakunnan ikäjakaumaa kattavasti, sillä ainoastaan alaikäiset ja kaikkein vanhimmat seurakuntalaiset eivät olleet edustettuina. Jyväskylän helluntaiseurakunnan toiminnassa ovat mukana kaikki ikäluokat lapsista vanhuksiin (Kangasoja 2016, 15). Vastaajien laaja ikäjakauma kuvaa tätä osuvasti.

KUVIO 1. Vastaajat syntymävuoden mukaan (N = 22).

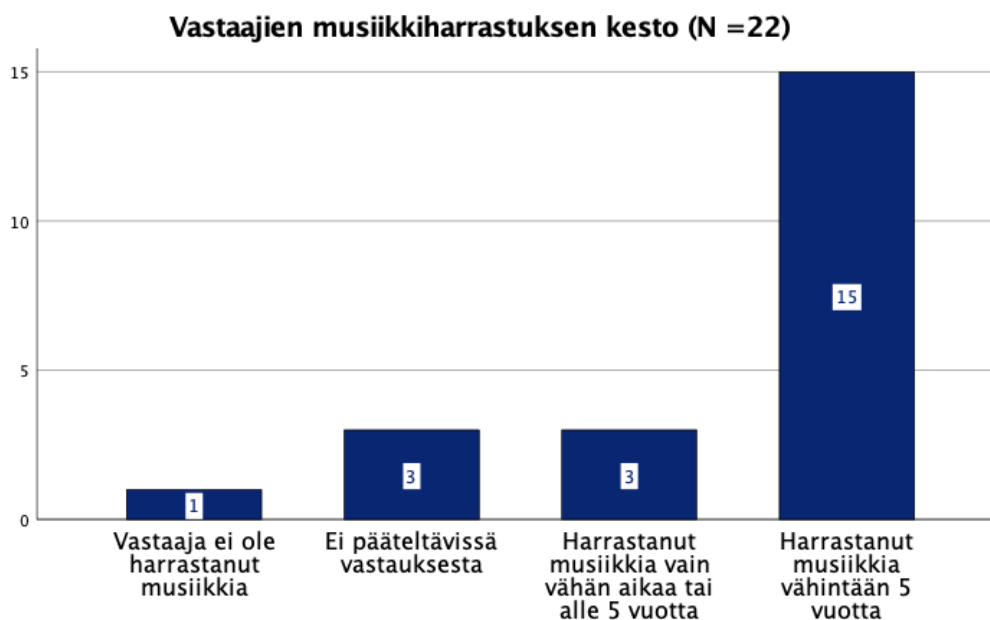
Vastaajien joukossa oli selvästi enemmän miehiä kuin naisia: lähes 3/5 vastaajista oli miehiä.

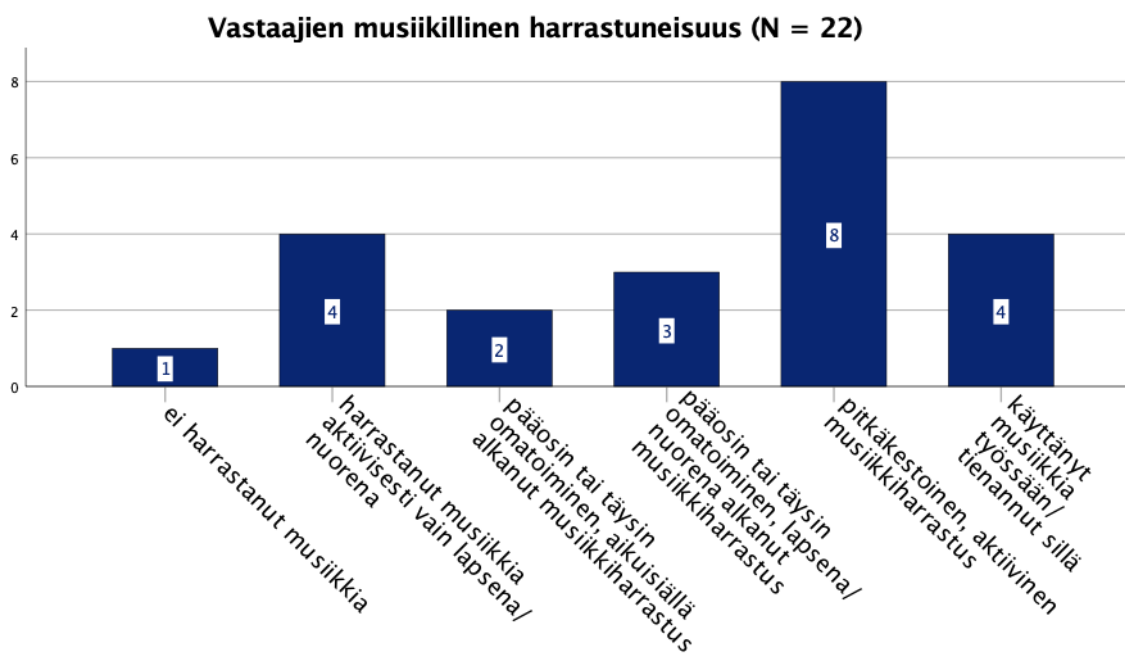
KUVIO 2. Vastaajien sukupuolijakauma (N = 22).

Tavoitteenani oli kerätä harkinnanvarainen näyte, joka edustaisi laajasti eri tavoin musiikillisesti harrastuneita seurakuntalaisia. Kyselyyn vastanneiden joukko kuitenkin painottui vahvasti musiikillisesti harrastuneisiin vastaajiin. Vastaajista ainoastaan yksi ei ollut koskaan elämässään harrastanut musiikkia missään muodossa ja vastaajista huomattavan suuri

osa oli harrastanut musiikkia paljon elämänsä aikana, osa jopa käyttänyt musiikkia työssään. Noin 2/3 vastaajista oli harrastanut musiikkia vähintään viisi vuotta.

KUVIO 3. Vastaajien musiikkiharrastuksen kesto (N = 22).

KUVIO 4. Vastaajien musiikillinen harrastuneisuus (N = 22).

5.3 Aineiston analyysi

Käytin aineiston analysoinnissa sekä määrällisiä että laadullisia analyysitapoja. Käytin ristiintaulukointia selvittääkseni eri muuttujien välisiä yhteyksiä. Ristiintaulukoinnin avulla tarkastellaan, muuttuvatko selitettävän muuttujan arvot selittävän muuttujan eri luokkien mukaan (Mattila 2004). Selvitin ristiintaulukoimalla esimerkiksi erilaisten taustatekijöiden, kuten vastaajien syntymävuoden tai sukupuolen suhdetta yhdessä laulamiseen. Näin pystyin tarkastelemaan samanaikaisesti vaikkapa sitä, kuinka moni naisista ja kuinka moni miehistä koki yhteisten lauluhetkien vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunnettaan Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa. Tämän esimerkin tapauksessa sukupuoli on selittävä muuttuja ja yhteenkuuluvuuden tunne yhteisissä lauluhetkissä selitettävä muuttuja.

Käytin ristiintaulukointia sekä monivalinta- että avokysymysten vastausten analysoinnissa. Monivalintakysymysten vastaukset olivat jo valmiiksi ristiintaulukointiin soveltuvassa muodossa, mutta sanallisista vastauksista minun piti ensin muodostaa vastausten pohjalta ryhmiä. Hyödynsin ryhmien muodostamisessa aineistolähtöistä sisällönanalyysia sekä teemoittelua. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa muodostetaan aineiston pohjalta tiivistettyjä kuvauksia, joita tarkastellaan suhteessa muihin tuloksiin ja teemoittelussa etsitään aineiston tekstien joukosta vastauksia yhdistäviä asioita (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a, Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006b). Määrittelin vastauksista esiin nousevien teemojen pohjalta kunkin avokysymyksen osalta muuttujia, joiden valossa tarkastelin vastauksia. Kokosin kuhunkin muuttujaan liittyvät vastausten sisällöt näiden muuttujien arvoiksi – toisin sanoen tiivistetyiksi ilmauksiksi eri vastausten samansuuntaisista sisällöistä. Annoin muuttujille ja niiden arvoille sanallisen kuvauksen lisäksi numeerisen arvon ja käytin niitä sitten ristiintaulukoinnissa. Esimerkiksi kysymyksen *miten laulujen sanat vaikuttavat kokemuksiisi lauluhetkistä seurakunnan tilaisuuksissa* vastausten pohjalta muodostin muuttujat *20.1 sanoitusten merkitys* ja *20.2 sanoitusten koetut vaikutukset*. Tämän jälkeen luin läpi kaikki tämän kysymyksen vastaukset näiden muuttujien näkökulmasta ja muodostin vastausten pohjalta molemmille muuttujille omat arvonsa. Esimerkiksi muuttujan *20.1 sanoitusten merkitys* arvoiksi määrittelin arvot *20.1.2 sanoituksilla on merkitystä vastaajalle* sekä *20.1.1 sanoituksilla ei ole merkitystä tai ne ovat toissijaisia vastaajalle*.

Hyödynsin sisällönanalyysin ja teemoittelun avulla muodostamiani ryhmittelyitä myös sellaisenaan raportoinnin pohjana. Sanallisten vastausten pohjalta muodostetut muuttujat ja niiden arvot toimivat siis sekä ristiintaulukoinnin että laadullisen, vastauksista esiin nousevien teemojen analysoinnin pohjana. Vehkalahti (2019, 13) kirjoittaa, että sanallisia vastauksia voidaan analysoida niin laadullisin kuin (tiivistettyinä) määrällisinkin menetelmin riippuen siitä, mikä tapa soveltuu parhaiten tutkittavan ilmiön tutkimiseen. Sekä määrällisiä että laadullisia analyysitapoja hyödyntämällä pystyin tarkastelemaan sanallisia vastauksia monipuolisesti, pureutumaan niistä nouseviin merkityksiin sekä vertaamaan niitä muihin aineistosta esiin nouseviin teemoihin ja muuttujiin. Muodostamieni muuttujien ja niiden arvojen lisäksi tein joidenkin kysymysten pohjalta erillisiä teemoitteluja, sillä joidenkin muuttujien arvojen tiivistykset kuvailivat vastausten sisältöjä vain hyvin yleisluontoisella tavalla. Erillisten teemoittelujen avulla pystyin tuomaan vastausten sisältöä paremmin ja kuvailevammin esiin. Olen myös esittänyt joitain vastauksia suorina lainauksina. Olen tehnyt lainauksiin pieniä kieliopillisia korjauksia muuttamatta vastausten sisältöä.

5.4 Tutkimuksen luotettavuus

Vaikka tutkimukseni on osittain kvantitatiivinen, en tavoittele tutkimuskohteeni ulkopuolelle yleistettävissä olevaa tietoa. Tavoitteenani on kuvata Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenten ajatuksia ja kokemuksia. Tutkimukseni näyte on tästä syystä harkinnanvarainen – se on valittu pyrkien saamaan kokoon laajasti Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäseniä kuvaava vastaajajoukko. Sattumanvarainen näyte ei näin pienellä määrällä vastaajia olisi välttämättä jakaantunut kattamaan seurakunnan jäsenistöä monipuolisesti. Harkinnanvaraisuus näytteen valinnassa mahdollisti myös sen, että pystyin pyytämään vastaajiksi henkilöitä, joilla on tutkimukseni kannalta arvokasta kokemusta Jyväskylän helluntaiseurakunnan musiikkitoiminnasta ja yhteisistä lauluhetkistä.

Tutkimuksen reliaabeliudella tarkoitetaan tutkimustulosten toistettavuutta ja sitä voidaan arvioida esimerkiksi tiettyjen tilastollisten menettelytapojen avulla tai eri tutkijoiden saamia tuloksia keskenään vertailemalla (Hirsjärvi ym. 2009, 231). Tutkimukseni otanta on pieni, joten tutkimukseni reliaabeliutta ei voida luotettavasti arvioida yksinomaan aineistoni pohjalta. Sitä voidaan sen sijaan arvioida vertaamalla tutkimukseni tuloksia muihin samasta aiheesta

tehtyihin tutkimuksiin. Luvussa 7 tarkastelen saamiani tuloksia muun muassa tästä näkökulmasta. Tutkimuksen validius puolestaan kuvaa tutkimuksessa käytettävien menetelmien luotettavuutta ja kykyä kuvata tarkasti niitä ilmiöitä, joita niiden avulla halutaan tarkastella (Hirsjärvi ym. 2009, 231–232). Tutkimukseni validiutta arvioitaessa on otettava huomioon kyselytutkimukseen liittyvät haasteet, kuten käsitteiden operationalisointi. Käsitteiden operationalisoinnilla tarkoitetaan teoreettisten käsitteiden johtamista muotoon, jossa niitä voidaan mitata empiirisesti (Eskola & Suoranta 1998, 75–76). Haasteena tässä on käsitteiden monitulkintaisuus. Vastaajat saattavat ymmärtää jonkin käsitteen eri tavalla kuin tutkija on tarkoittanut. Olen pyrkinyt välttämään tätä riskiä käyttämällä kyselylomakkeessa mahdollisimman yksinkertaisia ja tulkinnaltaan selkeitä ilmaisuja. Esimerkiksi monitulkintaisen käsitteen *yhteisöllisyys* sijaan käytin kyselylomakkeessa ilmaisua *tunne seurakuntayhteisöön kuulumisesta*.

Muihin kyselylomakkeen käytön haasteisiin lukeutuvat esimerkiksi kykenemättömyys varmistua vastaajien vastausten huolellisuudesta ja rehellisyydestä sekä epätietoisuus vastaajien tietämyksestä tutkittavaa asiaa kohtaan (Hirsjärvi ym. 2009, 195). Näihin haasteisiin olen pyrkinyt vastaamaan harkinnanvaraista otantaa hyödyntämällä – näin ollen vastaajat on voitu valikoida ottaen huomioon heidän kokemuksensa sekä ominaisuutensa kyselyyn vastaamisen kannalta. Lisäksi olen arvioinut vastausten luotettavuutta tarkastelemalla saman vastaajan vastauksia keskenään (kts. luku 6.5). Olen myös säilyttänyt vastaajien anonymiteetin varmistaakseni, että he voivat luottaa henkilöllisyytensä pysyvän salassa ja näin ollen vastata rehellisesti vailla pelkoa siitä, että heidän vastauksensa pystytään yhdistämään heihin.

Kyselylomake on laadittava huolellisesti, sillä vastaaja on omillaan siihen vastatessaan, eikä tutkija kykene tarkentamaan kysymyksiään, esittämään jatkokysymyksiä tai muutenkaan vaikuttamaan vastaustilanteeseen sen tapahtuessa. Tämän vuoksi olen käyttänyt vastauslomakkeen huolelliseen laatimiseen paljon aikaa ja hyödyntänyt ohjaajieni palautetta ja kehitysehdotuksia sen tekemisessä. Hirsjärvi ym. (2009, 195) sanovat myös, että kyselytutkimusten ajatellaan tavallisesti tarjoavan pinnallista tietoa tutkittavasta aiheesta. Olen käyttänyt kyselyssäni tästä syystä monivalintakysymysten lisäksi avokysymyksiä ja usein kysynyt samoja asioita monivalintakysymyksen lisäksi avokysymyksenä saadakseni sanallisten vastausten avulla tarkempaa ja syvällisempää tietoa vastaajien ajatuksista. Monia tutkimiani

teemoja olen myös kysynyt monesta eri näkökulmasta useammalla kysymyksellä. Tutkimuksen validiutta voidaan lisätä hyödyntämällä triangulaatiota, eli useiden tutkimusmenetelmien yhteiskäyttöä (Hirsjärvi ym. 2009, 233). Olen aineistoni käsittelyssä käyttänyt monimenetelmäisyyttä, jotta olen saanut tutkimistani aiheista laajemman näkökulman ja kattavamman käsityksen. Olen esimerkiksi käyttänyt analyysissäni niin määrällisiä kuin laadullisiakin menetelmiä (kts. luku 5.3).

Koko tutkimusprosessini läpi olen pyrkinyt noudattamaan tutkimuksen tekemisen eettisiä periaatteita. Kuten edellä mainitsin, olen huolehtinut vastaajien anonymiteetin säilymisestä. Olen säilyttänyt tutkimusaineistoni ainoastaan itselläni ja vastaajien henkilötietoja ei ole itseni lisäksi päässyt tarkastelemaan kukaan muu. Vastajat ovat itse saaneet valita kyselylomakkeeseen vastatessaan, haluavatko he jättää yhteystietonsa vastaustensa yhteyteen minun nähtäväkseni mahdollisia tarkentavia kysymyksiä varten. Laadin tutkimusprosessin alussa vaadittavat tietosuojan ja tutkimusetiikkaan liittyvät dokumentit ohjaajieni avustuksella ja lähetin ne Jyväskylän yliopiston kirjaamoon yliopiston ohjeistuksen mukaisesti. Kyselyn alkuun liitin tietosuojailmoituksen sekä tiedotteen tutkittavalle, jotka vastaajien oli luettava ja hyväksyttävä ennen kyselylomakkeeseen vastaamista.

5.5 Tutkijan rooli

Kuten totesin johdannossa, olen itsekin Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsen ja olen osallistunut viime vuosina aktiivisesti seurakunnan toimintaan, erityisesti nuorten- ja musiikkitoiminnan parissa. Minulla on siis tutkijana runsaasti omakohtaista kokemusta yhdessä laulamista Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. Olen tavoitellut neutraalia asennoitumista tutkimusaineistoon ja sen käsittelyyn, sillä on selvää, että omakohtaisen kokemuksen vuoksi minulla on ollut jo tutkimusprosessin alussa omia käsityksiäni tutkimistani aiheesta. Kokemukseni on kuitenkin myös voimavara, ja olen pyrkinyt hyödyntämään sitä tutkimuksen eduksi. Kokemukseni kautta minulla on ollut hyvä käsitys Jyväskylän helluntaiseurakunnan musiikkitoiminnasta, mikä on auttanut löytämään tutkimuskohteeni kannalta toimivia ratkaisuja esimerkiksi tutkimuskysymysten muodostamisen, tutkimusnäytteen valinnan, kyselylomakkeen laatimisen, kysymyksenasettelun sekä aineiston tulkinnan suhteen. Vaikka aineiston tulkinnan suhteen on olemassa riski, että omakohtainen kokemukseni värittää

tulkintaani, se kuitenkin auttaa samalla minua ymmärtämään vastaajien näkökulmia ja heidän kokemusmaailmaansa. Tunnen ympäristön ja ilmiöt, joita kysely käsittelee, joten pystyn peilaamaan vastauksia niihin ja sitä kautta pureutumaan syvällisemmin aineistoon.

Minulla ei ole tätä tutkielmaa tehdessäni ollut intressejä tiettyjen tutkimuslöytöjen tekemiseksi tai minua miellyttävien tulosten raportoimiseksi. Tavoitteeni on ollut tutkia yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden suhdetta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa mahdollisimman neutraalisti ja objektiivisesti saavuttaakseni tutkimuskohteestani todenmukaista tietoa ja syvempää ymmärrystä. Olen samalla toivonut voivani tutkielmani avulla tarjota Jyväskylän helluntaiseurakuntaa ja mahdollisesti laajemminkin seurakuntia sekä muitakin tutkielmaani tutustuvia hyödyttävää ymmärrystä yhdessä laulamista ja yhteisöllisyyttä koskien. Tämä ymmärrys ei olisi aitoa, mikäli tekisin tutkimusta edistäen omia pyrkimyksiäni tiettyjen tulosten esittämiseksi. Tutkielmani tarjoaa objektiivisen katsauksen yhdessä laulamisesta korona-aikana. Uskon tutkielmastani olevan hyötyä tutkimalleni seurakunnalle, vaikka sen lähtökohtana ei ollut seurakunnan toiminnan kehittäminen.

Mielenkiintoni tutkittavaa aihetta kohtaan liittyy toki vahvasti myös siihen, että opiskelen valmistuakseni musiikinopettajaksi. Tutkimukseni tarjoaa tuoreen ympäristön yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden tutkimukselle ja uskon sen avaavan syvempää ymmärrystä näihin aiheisiin liittyen – erityisesti itselleni tutkijana ja tulevana musiikinopettajana. Olen tavoitellut laadukasta tutkimusprosessia – siitäkin huolimatta, että tämä on ammattimaisesti toteutetun tutkimuksen sijaan pro gradu -tutkielma, ja että kokemukseni tutkijana on vielä varsin rajallista. Huolellisen ja perusteellisen työskentelyn sekä ammattitaitoisen ohjauksen avulla olen pyrkinyt laadukkaaseen lopputulokseen.

6 TULOKSET

Esittelen kyselytutkimukseni tulokset tutkimuskysymysteni mukaan jaoteltuina. Monivalintakysymysten vastausten raportoinnin lisäksi esittelen vastaajien sanallisia vastauksia teemoitteluni pohjalta ja joitain vastauksia lainaan myös sanallisesti. Vastaajien anonymiteetin säilyttämiseksi olen numeroinut heidät numeroin 1–22 ja viittaan heihin näiden numeroiden mukaan. Käytän ajoittain sanasta *vastaaja* lyhennettä *V*.

6.1 Yhteisten lauluhetkien yhteisölliset merkitykset

Tutkielmani pääasiallinen mielenkiinto kohdistuu yhdessä laulamisen koettuihin yhteisöllisiin merkityksiin Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenten keskuudessa. Kyselyvastausten perusteella yhdessä laulamisen tukee merkittävästi tutkielmani vastaajien yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden kokemuksia. Kyselylomakkeen ensimmäisessä yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen liittyvässä kysymyksessä esitin väitteen ”yhteiset lauluhetket vahvistavat tunnettani seurakuntayhteisöön kuulumisesta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa”, ja pyysin vastaajia valitsemaan parhaiten itseään kuvaavan vaihtoehdon viisiportaiselta Likert-asteikolta. Vastausvaihtoehdot olivat: *täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä, täysin eri mieltä* ja *en osaa sanoa*. Noin 2/3 vastaajista vastasivat olevansa täysin samaa mieltä ja yli 4/5 täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Ainoastaan kaksi vastaajaa oli eri mieltä (V12 ja V18). Vastaajan 12 vastaus on kuitenkin kyseenalainen hänen kysymykseen 19 antamansa vastauksen valossa – hän vastasi kysymykseen 19 olevansa jokseenkin samaa mieltä siitä, että se, mitä lauluja lauletaan vaikuttaa hänen tunteeseensa seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Vastaukset vaikuttavat keskenään ristiriitaisilta – ellei vastaaja 12 koe yhteisten lauluhetkien kykenevän ainoastaan heikentämään yhteenkuuluvuuden kokemuksiaan. Tämä ei kuitenkaan kuulosta kovin uskottavalta oletukselta. Vastaaja 14 vastasi, että ei osannut sanoa, mutta myöhemmin yhdessä laulamista ja hengellisyyden kokemuksia käsittelevässä kysymyksessä 13 hän sanoi yhteisten lauluhetkien sitovan ihmiset tiiviimmin yhteen ja tarjoavan kokemuksen yhteenkuuluvuudesta ja yhteisöllisyydestä. Joka tapauksessa lähes kaikki vastaajat siis kokivat yhteisten lauluhetkien vahvistavan tunnetta yhteenkuuluvuudesta ja suurin osa heistä oli vahvasti tätä mieltä. Yhteisten lauluhetkien yhteisöllinen merkitys näyttäisikin olevan erittäin suuri kyselyyn vastanneiden keskuudessa.

KUVIO 5. Yhteiset lauluhetket ja yhteisöön kuulumisen tunne (N = 22).

Seuraavaksi pyysin vastaajia kertomaan lyhyesti, miten yhteiset lauluhetket vahvistavat heidän tunteitaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Vastaukset vahvistivat edellä esitetyn monivalintakysymyksen tuloksia – 20:ssä vastauksessa kuvailtiin yhteisten lauluhetkien luovan tai vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunnetta ainakin jollain tasolla ja yksi vastaaja (V14, sama kuin edellisessä kysymyksessä) ei osannut sanoa. Edelliseen kysymykseen *täysin eri mieltä* vastannut vastaaja 12 ei voinut kyselyn asetusten mukaisesti vastata tähän kysymykseen. Vastaajista siis kaikki paitsi kaksi kertoivat kokevansa yhteisillä lauluhetkillä olevan ainakin jossain määrin yhteisöllisiä merkityksiä – myös edelliseen kysymykseen ”jokseenkin eri mieltä” vastannut vastaaja (V18). Hän kuvaili tuntemuksiaan yhteisten lauluhetkien yhteisöllisyydestä seuraavasti:

”Näen yhteisen laulun osittain vuorovaikutteisena hetkenä. Toisaalta muutaman kuukauden laulamattomuus ei ole merkittävästi heikentänyt yhteisöllisyyden tunnettani.” (V18)

Vastausten pohjalta keskeisin yhteisten lauluhetkien seurakuntayhteisöön kuulumisen tunnetta vahvistava tekijä oli osallisuuden kokemus, joka syntyy muiden seurakuntalaisten kanssa yhteiseen lauluhetkeen ja yhdessä tekemiseen osallistumisen kautta. Peräti kahdeksassa vastauksessa (V4, V10, V11, V13, V15, V16, V21 ja V22) käsiteltiin tällaisia kokemuksia. Vastaaja 21 kiteytti asian seuraavasti:

”Laulaminen on minulle luontainen tapa osallistua esimerkiksi jumalanpalvelukseen. Osallistuminen taas lisää tunnetta seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Laulaminen on konkreettista ja aktiivista osallistumista ja on hienoa kuulla muidenkin ääni ja laulaa yhdessä.” (V21)

Muutamassa vastauksessa mainittiin, että yhdessä laulaminen on tilaisuuksissa osuus, johon kaikki voivat osallistua yhdessä. Vastaja 7 totesi yhteisten lauluhetkien tukevan jumalanpalvelusten muuta sisältöä. Aineiston perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että niiden roolin mielletään olevan erilainen kuin tilaisuuksien muun sisällön. Vastaja 3 esimerkiksi sanoi, että laulaminen eroaa vaikkapa keskustelemisesta ja puheiden kuuntelemisesta. Hän kuvaili sitä yhteiseksi kokemukseksi ja sanoi sen liittävän seurakuntalaiset toisiinsa selittämättömällä tavalla.

Viidessä vastauksessa (V8, V13, V16, V19 ja V22) puhuttiin siitä, kuinka yhdessä laulaminen vahvistaa yhteisöön kuulumisen tunnetta tuomalla seurakuntalaiset saman asian ja yhteisen uskon äärelle. Vastaja 8 kuvaili tätä seuraavasti:

”Esim. ylistyslaulu (toki muukin laulu) suuntaa ajatukset ja mielen Jumalaan. Tunne siitä, että ympärillä olevat ovat myös siinä samassa asiassa mukana. Tulee sellainen olo, että olemme ”me”, emme sillä hetkellä olla niin paljon yksilöitä.” (V8)

Laulujen sanoitusten voitaneen ajatella olevan merkittävässä osassa yhteisen asian äärelle tulemisessa yhteisissä lauluhetkissä. Vastajat 9 ja 19 mainitsivatkin laulujen sanoman tuovan kokemuksen yhteydestä muiden seurakuntalaisten kanssa. Myös tuttujen laulujen merkitys yhteisöllisten kokemusten kannalta nostettiin esiin kahdessa vastauksessa.

”Koska sanoitukset ovat hengellisiä, tuntuu, että koko seurakunnan kanssa on jotakin yhteistä - olemme kaikki kristittyjä ja Jumala on meidän Isämme.” (V19)

”Varsinkin tutut yhteislaulut vahvistavat tunnepohjaista sitoutumista sanomaan ja yhteisöön.” (V5)

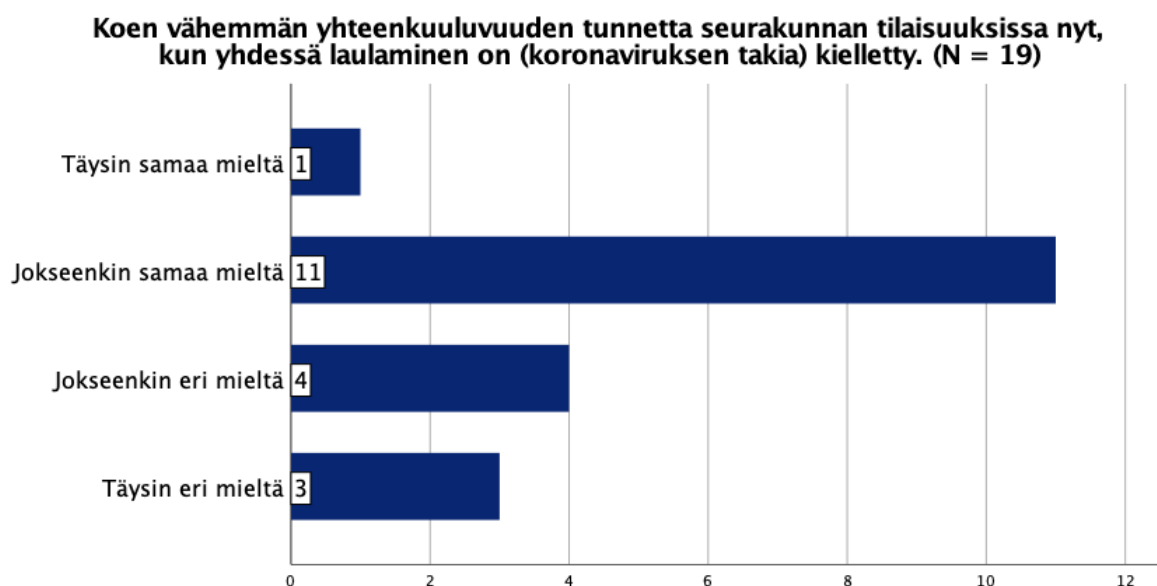
Yhteisiin lauluhetkiin voi mukana laulamisen lisäksi osallistua vastausten perusteella myös laulamatta. Vastaja 3 kertoi, että yhteenkuuluvuuden kokemus syntyy myös silloin, kun hän ei itse jaksa laulaa, vaan on ”hiljaa mukana laulussa”. Lisäksi yhteisissä lauluhetkissä laulamisen lisäksi musiikilla ylipäättään on keskeinen merkitys. Muutama vastaja toi esiin sen, mitä musiikki yleisemmin merkitsee heille yhteisöllisyyden kannalta. Vastaja 17 sanoi, että vaikka

hän ei itse laula ollenkaan, musiikki on hänelle erittäin tärkeää. Vastaja 13 kommentoi, että laulaminen on mukavaa ja yhteisöllistä, mutta hänelle henkilökohtaisesti positiiviset yhdessä tekemisen kokemukset seurakunnassa liittyvät pääsääntöisesti soittokokemuksiin. Vastaja 20 puolestaan totesi musiikin ja laulun vaikuttavan häneen syvästi. Yhteisten lauluhetkien yhteisölliset merkitykset eivät siis näyttäisi liittyvän ainoastaan laulamiseen, vaan myös musiikkiin ylipäätään.

6.2 Yhteislaulukiellon yhteisölliset merkitykset

Tutkielmani toinen tutkimuskysymys koski Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa syksyllä 2020 (kyselyn toteuttamisen aikaan) koronaepidemian takia voimassa ollutta yhteislaulukieltoa. Tilaisuuksissa oli edelleen musiikkihetkiä, mutta laulaminen oli sallittua ainoastaan lavalla olijoille. Halusin tutkia, miten seurakuntalaiset kokivat yhteislaulukiellon yhteenkuuluvuuden näkökulmasta. Tätä selvittääkseni esitin kyselylomakkeella ensin väitteen ”Koen vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa nyt, kun yhdessä laulaminen on (koronaviruksen takia) kielletty” ja pyysin vastaajia valitsemaan parhaiten itseään kuvaavan vaihtoehdon edellisessä luvussa esitetyltä viisiportaiselta Likert-asteikolta. Vastaajista kaksi (3 ja 10) kertoivat seuraavassa, samaa aihetta koskeneessa avokysymyksessä osallistuneensa seurakunnan tilaisuuksiin korona-aikana vain etänä internetin välityksellä ja vastaja 5 totesi fyysisen osallistumisensa olevan ”pääosin katkolla” ja sanoi seuraavansa live-lähetyksiä. Koska halusin tällä kysymyksellä selvittää nimenomaan seurakunnan tilaisuuksissa paikalla olleiden kokemuksia yhteislaulukiellosta, olen jättänyt näiden vastaajien vastaukset huomioimatta tämän kysymyksen osalta.

Vain yksi vastaja oli täysin samaa mieltä väitteestä, mutta yksitoista vastaajaa – eli selvästi yli puolet tämän kysymyksen vastaajista – vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä. Neljä vastaajaa oli jokseenkin eri mieltä ja kolme vastaajaa täysin eri mieltä. Lähes 2/3 siis koki vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteislaulukiellon voimassa ollessa ja vain noin kuudesosa vastaajista ei kokenut yhteislaulukiellon vähentäneen yhteenkuuluvuuden tunnetta lainkaan.

KUVIO 6. Yhteislaulukielto ja yhteenkuuluvuuden tunteen väheneminen (N = 19).

Vastausten perusteella näyttäisi siltä, että vaikka yhdessä laulamisen estyminen ei osalla vastaajista vähentänyt yhteenkuuluvuuden tunnetta, valtaosa vastaajista koki seurakunnan musiikkihetkien menettävän yhteenkuuluvuutta rakentavaa voimaansa, kun laulaminen yhdessä ei ollut mahdollista. Samalla on kuitenkin mielenkiintoista huomata, että vaikka lähes kaikki vastaajat kokivat edellisessä luvussa käsittelemieni kysymysten mukaan yhteisten lauluhetkien vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunteita seurakunnassa, niin melkein 2/5 vastaajista oli jokseenkin tai täysin eri mieltä siitä, että yhteislaulukielto heikentäisi yhteenkuuluvuuden tunteita. Seurakunnan musiikkihetkien yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistavan voiman on siis perustuttava yhdessä laulamisen lisäksi muihinkin tekijöihin – kuten musiikkiin ylipäätään. Tämän kysymyksen vastausten pohjalta on joka tapauksessa selvästi nähtävissä, että yhdessä laulaminen on merkittävä tekijä yhteenkuuluvuuden kannalta.

Seuraavassa kysymyksessä pyysin vastaajia kertomaan lyhyesti, kuinka yhteislaulukielto on vaikuttanut heidän kokemuksiinsa laulajina ja musiikin kuulijoina tilaisuuksien musiikkihetkissä. Seitsemällä vastaajalla (V2, V6, V7, V8, V14, V19 ja V20) oli tästä selkeästi negatiivisvävytteisiä kokemuksia. Vastaaja 2 kuvaili, kuinka on vaikeaa olla laulamatta. Vastaajat 6, 7 ja 14 kokivat, että yhteislaulukielto jätti jotain oleellista jää puuttumaan. Vastaaja 20 puolestaan koki, ettei yhteislaulukielto voisi osallistua ja piti tätä

ikävästä asiana. Samansuuntaisia kokemuksia oli vastaajalla 19, joka kertoi pitävänsä kovasti laulamisesta ja kuvaili hiljaa kuunnellen musiikkihetkissä istumisen tuntuvaan konsertin seuraamiselta.

”Tuntuu, että puuttuu jotain todella merkittävää ja oleellista. Siinä tukahtuu se osa-alue minussa, joka avaisi enemmän sydäntäni myös kuullulle saarnalle ja yhteisöllisyydelle.” (V7)

”Koska pidän kovasti laulamisesta ja se on oma ylistystapani, tuntuu omituiselta istua hiljaa ja kuunnella bändin soittoa – tuntuu siltä, että katsoisi vain konserttia.” (V19)

Kolme vastaajaa (V1, V4 ja V16) kommentoi, ettei laulukielto sinänsä ole merkittävästi haitannut heitä, mutta he mainitsivat yhteislaulukiellon passivoineen seurakuntaa tai heitä itseään. Vastaaja 1 kuvaili tämän latistavan tunnelmaa ja vastaaja 16 pohti kokeneensa yhteislaulukiellon seurauksena vähemmän osallisuutta. Hän ei kokenut laulukielto itsessään tehneen sitä, vaan kertoi yleisen lauluhetkiin osallistumattomuuden seurakunnassa vähentäneen osallisuuden kokemuksiaan.

Muutama vastaaja toi esiin myös yhteislaulukiellon positiivisia merkityksiä. Vastaaja 22 sanoi yhteislaulukiellon haastaneen häntä ja kertoi kaipaavansa yhdessä laulamista, mutta mainitsi sen tuoneen samalla uusia näkökulmia siihen, kuinka yhteisöllisyyttä voidaan vahvistaa monin eri tavoin. Neljä vastaajaa (V9, V11, V18 ja V21) totesi yhteislaulukiellon korostaneen musiikin kuuntelemista. Vastaajat 11, 17, 18 ja 21 mainitsivat laulujen sanojen ja sisällön korostuvan yhteislaulukiellon seurauksena. Vastaaja 21 myös toi esiin sen, että laulamisen sijaan osallistuminen musiikkihetkiin on mahdollista myös muilla tavoin.

”Pelkkä musiikin kuunteleminen on ollut myös mukavaa vaihtelua, vaikka toki mieluummin laulaisin mukana. Kuunteleminen on kuitenkin mahdollistanut sen, että voi rauhassa kuunnella ja esimerkiksi miettiä laulun sanoja tai muuten vain rauhoittua. Koska olen tottunut osallistumaan laulamalla, on osallistumisen näkökulmasta oma oleminen passiivisempaa, vaikka toki osallistuminen esimerkiksi taputtamalla yms. on mahdollista nytkin.” (V21)

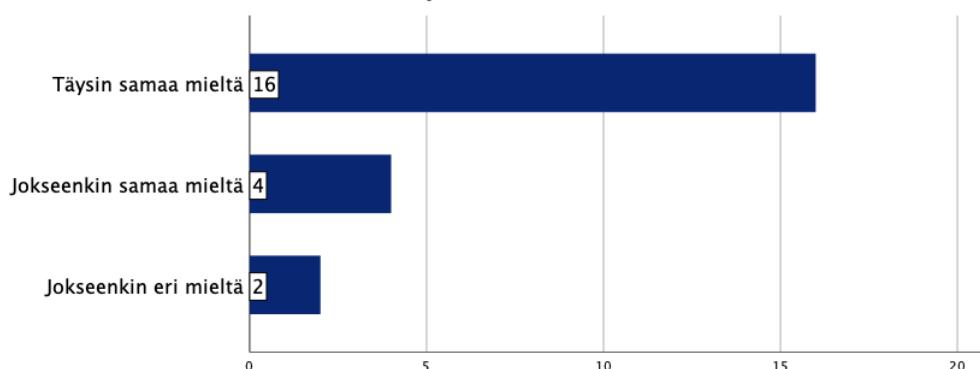
Vastaajat 12 ja 15 sanoivat, ettei yhteislaulukiellolla ole ollut ollenkaan tai juurikaan merkitystä. Myös vastaaja 17 totesi, ettei laulukielto ole ollut hänen kannaltaan merkitystä, sillä hän ei laula muutenkaan. Hän kuitenkin arveli, että laulujen sanoituksiin olisi kiinnitetty

aiempaa enemmän huomiota, kun seurakuntalaiset vain kuuntelevat laulamisen sijaan. Tämän hän pohti mahdollisesti lisänneen musiikkihetkien syvyyttä.

6.3 Yhteisten lauluhetkien hengelliset merkitykset

Kahden pääasiallisen tutkimuskysymyksen lisäksi etsin vastauksia kahteen niitä täydentävään kysymykseen. Näistä ensimmäinen koskee yhteisiä lauluhetkiä ja hengellisyyttä – halusin selvittää, kuinka yhteiset lauluhetket koetaan hengellisyyden näkökulmasta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. Tähän kysymykseen vastatakseni pyysin tutkittavia ensin valitsemaan itseään kuvaavimman vaihtoehdon väitteeseen ”Koen, että yhteiset lauluhetket seurakunnalla vahvistavat tilaisuuksien hengellistä ilmapiiriä”. Kuusitoista vastaajaa, eli lähes 3/4 vastaajista, vastasi olevansa täysin samaa mieltä väitteestä ja neljä vastaajaa, eli lähes viidennes vastaajista, vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa oli kaksi vastaajaa ja täysin eri mieltä ei ollut kukaan. Vastaajat kokevat siis hyvin selvästi yhteisten lauluhetkien vahvistavan tilaisuuksien hengellistä ilmapiiriä.

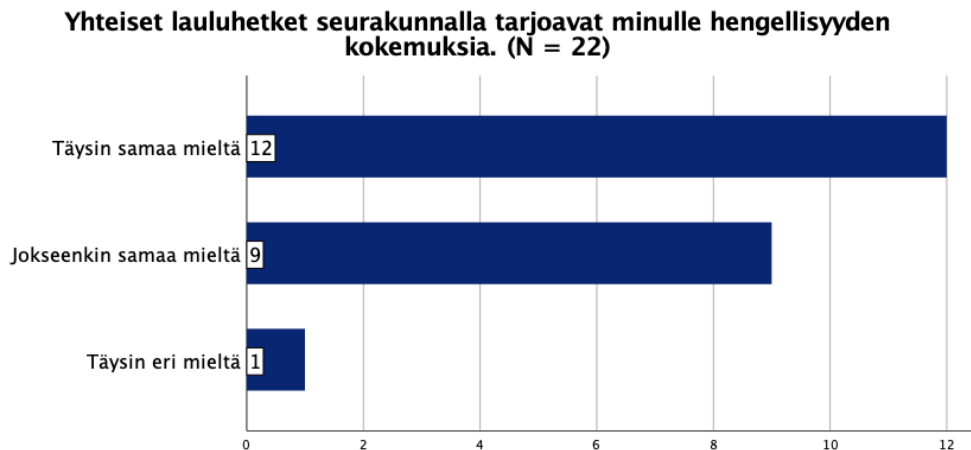
Koen, että yhteiset lauluhetket seurakunnalla vahvistavat tilaisuuksien hengellistä ilmapiiriä. (N = 22)

KUVIO 7. Yhteiset lauluhetket ja tilaisuuksien hengellinen ilmapiiri (N = 22).

Seuraavaksi esitin väitteen ”yhteiset lauluhetket seurakunnalla tarjoavat minulle hengellisyyden kokemuksia” ja pyysin jälleen vastaajia valitsemaan parhaiten itseään kuvaavan vaihtoehdon. Yhtä *täysin eri mieltä* vastannutta vastaajaa (V12) lukuun ottamatta kaikki olivat samaa mieltä väitteestä. Kaksitoista vastaajaa (yli puolet vastaajista) oli täysin samaa mieltä ja yhdeksän (noin 2/5 vastaajista) jokseenkin samaa mieltä. Kukaan ei vastannut *jokseenkin eri*

mieltä tai *en osaa sanoa*. Vastaukset kuvaavat edellisen kysymyksen vastausten tavoin yhteisten lauluhetkien ja hengellisyyden välillä koettua voimakasta yhteyttä. Näyttäisikin siltä, että yhteiset lauluhetket Jyväskylän helluntaiseurakunnassa ovat keskeinen tekijä yhteisöllisyyden tukemisen lisäksi tilaisuuksien hengellisen ilmapiirin ja yksilöllisen hengellisyyden kannalta.

KUVIO 8. Yhteiset lauluhetket ja hengellisyyden kokemukset (N = 22).

Seuraavaksi kysyin vastaajilta, millaisia hengellisyyden kokemuksia yhteiset lauluhetket heille tarjoavat. Tähän kysymykseen vastattiin sanallisesti. Jälleen kyselyyn määrittämäni asetuksen vuoksi edelliseen kysymykseen *täysin eri mieltä* vastannut vastaaja 12 ei voinut vastata tähän kysymykseen. Jaoin vastaukset kolmeen eri osa-alueeseen niistä nousevien teemojen pohjalta: Jumalan kohtaamiseen liittyviin kokemuksiin, ihmisten välisiin yhteyden kokemuksiin sekä tunnekokemuksiin yhteisissä lauluhetkissä. Kahdeksan vastaajaa (V1, V2, V4, V10, V11, V13, V16 ja V20) sanoi joko kokevansa Jumalan, Pyhän Hengen tai ”jonkin suuremman” olevan läsnä tai lähellä, kohtaavansa Jumalan tai kokevansa yhteyttä Pyhään Henkeen yhteisissä lauluhetkissä. Esimerkiksi vastaaja 2 totesi, että yhteisissä lauluhetkissä tulee tunne Jumalan mukanaolosta Pyhän Hengen kautta. Vastaaja 4 kertoi, kuinka hän kokee ylistyksen aikana siihen keskittyessään olevansa lähempänä Jumalaa. Vastaaja 10 kertoi yhteisten lauluhetkien tuovan kokemuksen Jumalan läsnäolosta, läheisyydestä ja huolenpidosta. Vastaaja 16 puolestaan sanoi, että saattaa yhteisissä lauluhetkissä kokea Jumalan läsnäolon myös fyysisesti ja kuvaili tämän olevan positiivinen kokemus. Yhteiset lauluhetket näyttäisivätkin olevan monelle seurakuntalaiselle tapa kohdata Jumalaa ja kokea hänen läsnäoloaan.

”monet laulut herkistävät ja ikään kuin yhdistävät Pyhään Henkeen” (V20)

Viisi vastaajaa (V9, V10, V14, V15 ja V22) viittasi vastauksissaan ihmisten välisiin yhteyden kokemuksiin. Vastaaja 10 mainitsi yhteisten lauluhetkien luovan vahvasti yhteenkuuluvuutta muiden paikalla olevien kanssa ja kuvaili heidän olevan ”samaa Jumalan perhettä”. Vastaaja 14 sanoi lauluhetkien sitovan osallistujajoukon tiiviimmin yhteen. Vastaaja 22 kuvaili yhteisissä lauluhetkissä yhdessä muiden kanssa oman vakaumuksen sanoittamisesta seuraavia positiivisia tunteita:

”Kun saa laulun kautta sanoittaa omaa vakaumusta yhdessä muiden kanssa, niin se vahvistaa omaa vakaumusta, tuo turvallisuuden tunnetta, tuo hyvää oloa ja tuo toivoa.” (V22)

On kiinnostavaa, että näinkin moni vastaaja mainitsi ihmisten välisen yhteyden hengellisyyden kokemuksia koskevassa kysymyksessä. Vaikuttaisikin siltä, että nämä vastaajat mieltävät ihmisten välisten yhteyden kokemusten voivan olla myös hengellisiä, tai ainakin näkevät niiden liittyvän läheisesti hengellisyyteen. Esimerkiksi vastaaja 15 kommentoi yhteisten lauluhetkien tarjoamia hengellisyyden kokemuksia seuraavasti:

”Yhteisöllisyyttä. Minua koskettaa ehkä enemmän laulujen sanoma ja julistuksellisuus.” (V15)

Vaikka vastaaja 15 ei vaikuta vastauksensa perusteella pitävän yhteisissä lauluhetkissä hengellisiä kokemuksia ensisijaisina, hän näyttäisi kysymyksenasettelun valossa tulkitsevan yhteisöllisyyden myös hengellisyyteen liittyväksi. On toki myös mahdollista, että yhteisöllisyys on noussut tämänkin kysymyksen vastauksiin osittain tai jopa pääosin siitä johtuen, että se oli kyselyn pääteemana ja sitä käsiteltiin edeltävissä kysymyksissä – näin ollen vastaajat ovat saattaneet tarkastella tätäkin kysymystä yhteisöllisyyden näkökulmasta, vaikka siinä ei suoranaisesti käsitelty sitä. Joka tapauksessa yhteisöllisyyden ja lauluhetkien vahva yhteys nousee esiin myös tämän kysymyksen vastauksista.

Kolmas ja kaikkein eniten hengellisyyden kokemuksia koskevan avokysymyksen vastauksissa esiin noussut teema oli tunnekokemukset. Peräti seitsemäntoista (V1, V2, V3, V5, V6, V7, V8, V9, V10, V11, V15, V16, V17, V19, V20, V21 ja V22) tähän kysymykseen vastanneista 21:stä vastaajasta mainitsi vastauksessaan tunteisiin liittyviä kokemuksia. Mainittujen tunteiden

skaala on hyvin laaja: vastauksissa mainittiin, että yhteiset lauluhetket sanoittavat tunteita (V1), vastaavat tunnetason tarpeisiin ja rohkaisevat (V3), siunaavat (V3 ja V6), lohduttavat (V3, V6, V9 ja V16), hoitavat ja auttavat surussa tai pahassa olossa (V3 ja V8), koskettavat laulujen sanoman kautta (V5 ja V15), puhuttelevat (V6, V17 ja V21), innoittavat (V9 ja V19), rauhoittavat ja luovat rauhaa (V9 ja V16), vapauttavat murheista ja ahdistuksista (V10), tuovat lepoa (V10) ja toivoa (V16 ja V22), luovat kokemuksia rakastettuna olemisesta ja rakkaudesta (V10 ja V16) sekä armosta (V16), herkistävät, tuovat turvallisuuden tunteen ja hyvän olon (V22) sekä herättävät Jumalaan kohdistuvia tunteita, kuten haltioitumista Jumalan suuruudesta (V7) ja kiitollisuutta sekä kunnioitusta Jumalaa kohtaan (V16). Tunnekokemusten yleisyys ja vastauksista esiin nousseiden tunteiden kirjon monipuolisuus maalaavat kuvaa seurakunnan yhteisten lauluhetkien voimakkaasta yhteydestä tunne-elämään.

”Mm. riippuen elämäntilanteestani musiikki lohduttaa, rohkaisee, siunaa ja/tai ilahduttaa. Isossa ilossa tai suuressa surussa esimerkiksi lohduksi muodostuva tai sydämeen osunut laulu saattaa jäädä hoitamaan kuin rukous.” (V3)

”Joskus se avaa jotakin lukkoa joka on sisällä ja paha olo pääsee ulos. Joskus laulu on rukousta, se osaa sanoittaa paremmin asioita kuin mitä osaisit itse sanoittaa. Joskus myös ilo pääsee ”läikähtämään yli” :)” (V8)

”Musiikki on jo itsessään tärkeää. Pelkkä hyvin soitettu instrumentaalimusiikki voi olla hengellinen kokemus. Laulun teksti voi olla yhtä puhutteleva kuin saarnakin, joskus jopa enemmän.” (V21)

Jälleen on huomion arvoista, että nämä kaikki tunnekokemukset on ilmeisimmin koettu seurakunnan yhteislauluhetkien yhteydessä ainakin jossain määrin hengellisiksi. Vastaaja 19 puhuu hengellisestä ilosta, surusta, kiitollisuudesta ja innostuksesta. Vastauksista ei suoranaisesti ilmene, mieltävätkö vastaajat mainitsemansa tunnekokemukset tavanomaisista tunnekokemuksista poikkeaviksi. Vastaaja 16 kuitenkin kertoo saattavansa kokea yhteisissä lauluhetkissä seurakunnassa ”syvää rauhaa, iloa, toivoa, lohdutusta, rakkautta ja armoa, jotka eivät häviä lauluhetken jälkeen”. Oli kyseessä sitten tavanomaisiin tunnekokemuksiin rinnastettavissa olevia tuntemuksia tai erityisiä, yliluonnollisiksi koettuja tunteita, vastaajan 16 kuvaamat tunnekokemukset ovat selvästi hyvin voimakkaita ja pitkäkestoisia. Vastaaja 21 ei suoranaisesti mainitse musiikin herättämien tunteiden olevan hengellisiä kokemuksia, mutta tuo esiin näkökulman siitä, kuinka ne voivat herkistää hengellisyyden kokemuksille:

”Musiikki vaikuttaa tunteisiin ja sitä kautta välillä saattaa herkistää kokemaan myös hengellisyyden kokemuksia. Hengellisyyden kokemukset voivat tulla myös laulujen sanoista, jotka puhuttelevat tai muistuttavat esimerkiksi siitä, millainen Jumala on ja millaista Jumalaa ylistetään.” (V21)

Kaiken kaikkiaan aineiston pohjalta on nähtävissä, että yhteiset lauluhetket tarjoavat seurakuntalaisille hyvin moninaisia hengellisyyden kokemuksia – samalla vastaukset kuvaavat sitä, kuinka paljon erilaisia osa-alueita hengellisyyden käsitteeseen liitetään. Hengelliseksi voidaan nähdä niin Jumalan kohtaamiseen, yliluonnollisiin kokemuksiin ja ihmisten väliseen yhteyteen kuin tunteisiin liittyviä kokemuksia.

”[Yhteiset lauluhetket tarjoavat] kokemuksen Jumalan läsnäolosta, läheisyydestä ja huolenpidosta. Kokemuksen rakastettuna olemisesta. Kokemuksen siitä, että huolet ja murheet ja ahdistukset nostetaan pois ja saan kokea lepoa. Luluhetket tuovat vahvasti myös yhteenkuuluvuuden kokemuksen paikalla olevien toisten ihmisten kanssa - olemme samaa Jumalan perhettä.” (V10)

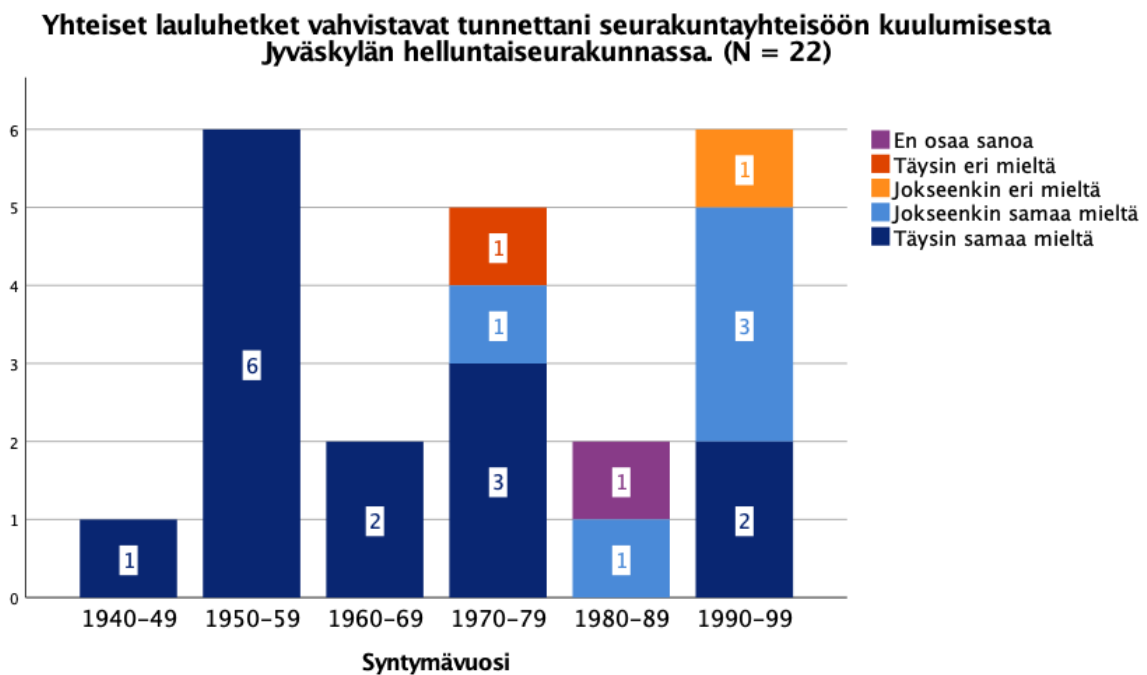
6.4 Eri taustatekijöiden merkitykset suhteessa kokemuksiin yhteisistä lauluhetkistä

Toinen tutkimuskysymyksiäni täydentävä kysymys koski erilaisia vastaajiin ja laulettaviin lauluihin liittyviä taustatekijöitä. Halusin tutkia, kuinka vastaajien syntymävuosi, sukupuoli, musiikillinen tausta, lauluhetkiin osallistumisen aktiivisuus, tilaisuuksien seuraaminen etänä sekä lauluvalinnat, laulujen tuttuus ja laulujen sanat näyttäytyvät suhteessa yhteisiin lauluhetkiin ja yhteisöllisyyteen. Käsittelen löytöjäni aineiston pohjalta yksi taustatekijä kerrallaan.

6.4.1 Syntymävuosi suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen

Tutkin vastaajien syntymävuosien ja yhdessä laulamisen sekä yhteisöllisyyden suhdetta ristiintaulukoimalla yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen liittyvien kysymysten vastaukset syntymävuosien kanssa. Tämän tutkimuksen toteutushetkellä 1940- ja 1950-luvuilla syntyneet vastaajat olivat vähintään 60-vuotiaita ja ainakin osa heistä oli eläkkeellä, 1960- ja 1970-luvuilla syntyneet olivat noin 40–60-vuotiaita keski-ikäisiä, ja 1980- ja 1990-luvuilla syntyneet olivat noin 20–40-vuotiaita nuoria aikuisia. Kysymyksessä 7 esitin väitteen ”yhteiset lauluhetket vahvistavat tunnettani seurakuntayhteisöön kuulumisesta Jyväskylän

helluntaiseurakunnassa”. Vanhimmat vastaajat olivat kaikkein eniten samaa mieltä väitteen kanssa – kaikki yhdeksän 1940-, 1950- tai 1960-luvulla syntyneitä vastaajaa vastasivat olevansa täysin samaa mieltä. Nuorempien vastaajien joukossa hajontaa oli enemmän. 1970-luvulla syntyneistä vastaajista kolme oli täysin samaa mieltä, yksi jokseenkin samaa mieltä ja yksi täysin eri mieltä. 1980-luvulla syntyneistä vastaajista toinen oli jokseenkin samaa mieltä ja toinen ei osannut sanoa, kun taas vastaajajoukon nuorimmista, 1990-luvulla syntyneistä vastaajista kaksi oli täysin samaa mieltä, kolme jokseenkin samaa mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Näyttäisikin siltä, että vanhemmat seurakuntalaiset kokevat nuorempia enemmän yhteisten lauluhetkien vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnassa. Kuitenkin myös nuoremmista vastaajista valtaosa koki yhteisten lauluhetkien vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunnetta.

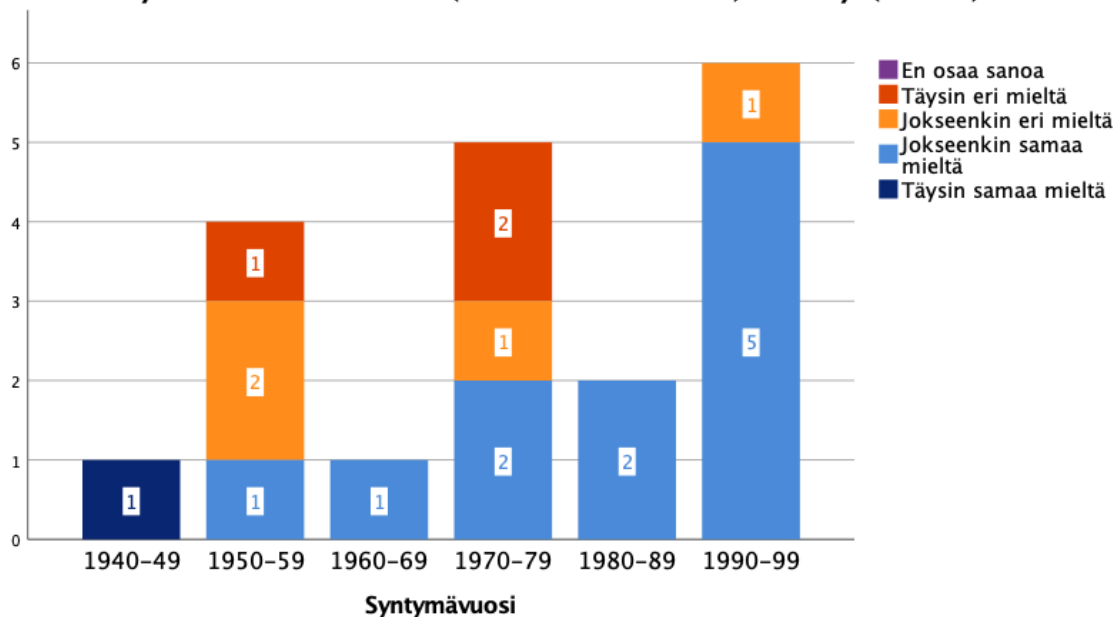

KUVIO 9. Syntymävuosi ja yhteisöön kuulumisen tunne yhteisissä lauluhetkissä (N = 22).

Toisaalta lähes kaikki 1980- ja 1990-luvuilla syntyneet vastaajat olivat sitä mieltä, että yhteislaulukielto vähensi heidän yhteenkuuluvuuden kokemuksiaan. Väitteeseen ”koen vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa nyt, kun yhdessä laulaminen on (koronaviruksen takia) kielletty” molemmat 1980-luvulla syntyneistä kahdesta vastaajasta ja viisi kuudesta 1990-luvulla syntyneestä vastaajasta vastasivat olevansa jokseenkin samaa mieltä, ja vain yksi 1990-luvulla syntynyt vastaaja vastasi olevansa

jokseenkin eri mieltä. Ainoa tämän väitteen kanssa täysin samaa mieltä ollut vastaaja oli aineiston vanhin, 1940-luvulla syntynyt vastaaja. Jätin tämän kysymyksen osalta kahden 1950-luvulla syntyneen ja yhden 1960-luvulla syntyneen vastaajan vastaukset huomioimatta, koska he eivät olleet osallistuneet korona-aikana seurakunnan tilaisuuksiin kirkolla. Näin ollen 1960-luvulla syntyneitä vastaajia jäi jäljelle vain yksi ja hän oli jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. 1950-luvulla ja 1970-luvulla syntyneet vastaajat olivat eniten eri mieltä väitteen kanssa. Neljästä 1950-luvulla syntyneestä vastaajasta yksi oli täysin eri mieltä, kaksi jokseenkin eri mieltä ja yksi jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Viidestä 1970-luvulla syntyneestä vastaajasta kaksi vastasi olevansa täysin eri mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä.

Koen vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa nyt, kun yhdessä laulaminen on (koronaviruksen takia) kielletty. (N = 19)

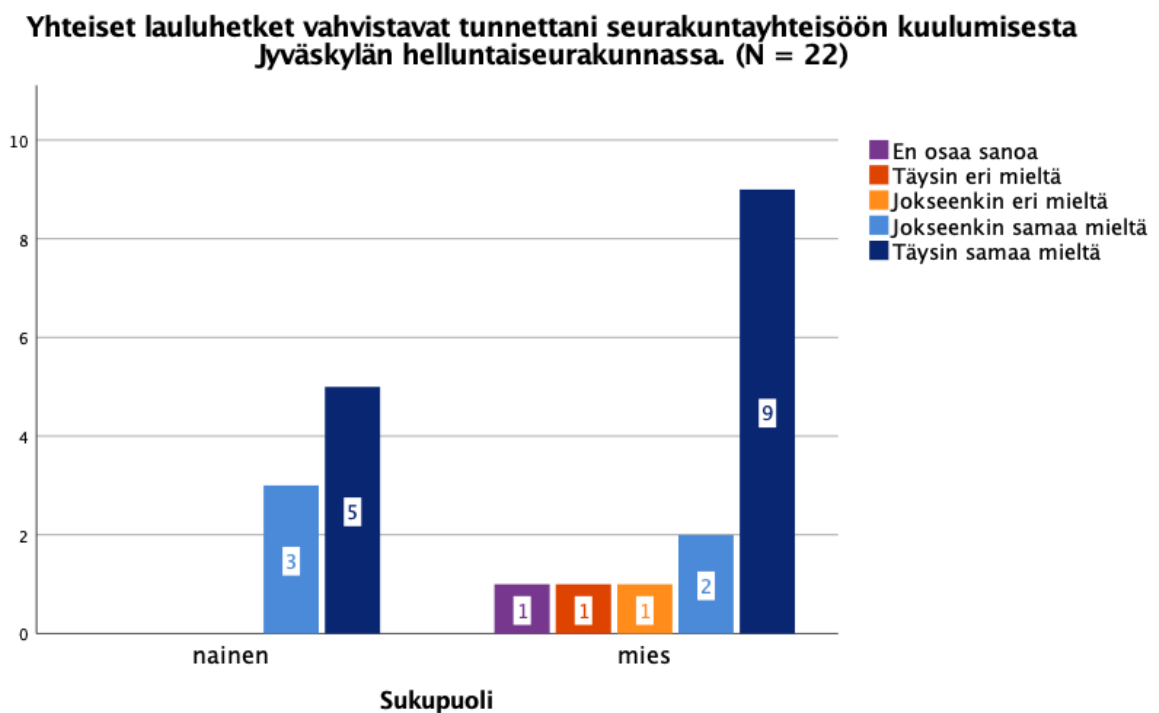

KUVIO 10. Syntymävuosi ja yhteenkuuluvuuden tunne yhteislaulukiellon aikana (N = 19).

6.4.2 Sukupuolen suhde yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen

Tarkastelin vastaajien sukupuolten suhdetta yhteisiin lauluhetkiin ja yhteisöllisyyteen niin ikään ristiintaulukoimalla. Kaikki kahdeksan naista kokivat yhteisten lauluhetkien vahvistavan heidän tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Heistä viisi vastasi olevansa täysin samaa mieltä ja kolme jokseenkin samaa mieltä väitteeseen ”yhteiset lauluhetket vahvistavat

tunnettani seurakuntayhteisöön kuulumisesta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa”. Myös miehistä selkeä enemmistö oli samaa mieltä väitteen kanssa – yhdeksän heistä vastasi olevansa täysin samaa mieltä, kaksi jokseenkin samaa mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä, yksi täysin eri mieltä ja yksi ei osannut sanoa. Toisin sanoen siinä, missä naisista kaikki kokivat yhteisten lauluhetkien vahvistavan heidän tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta, miehistä hieman yli viidesosa ei ollut samaa mieltä. Miesvastaajia oli kuitenkin selkeästi enemmän (14) kuin naisvastaajia (8), joten miesten vastausten laajempi hajonta saattaa selittyä suuremmalla näytteen koolla.

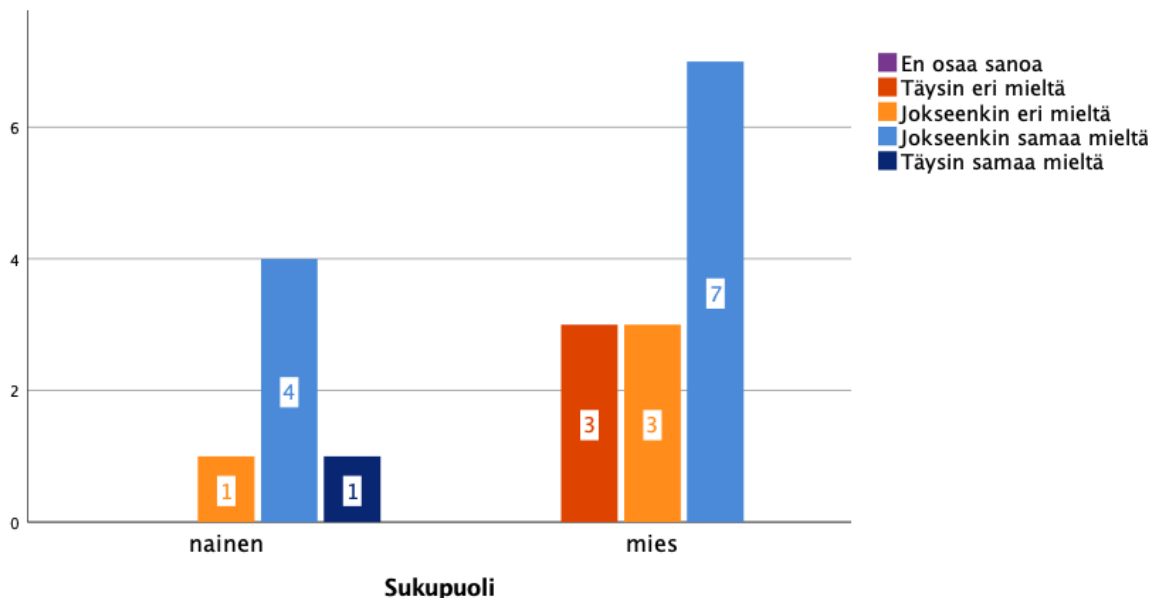

KUVIO 11. Sukupuoli ja yhteisöön kuulumisen tunne yhteisissä lauluhetkissä (N = 22).

Vastaavasti yhteislaulukiellon ja yhteenkuuluvuuden suhdetta tarkastelevan kysymyksen vastausten perusteella vaikuttaisi siltä, että aineistoni naiset kokevat miehiä enemmän laulamisen tukevan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kuten edellä totesin, olen jättänyt tästä kysymyksestä kolme vastausta huomioimatta (kts. luku 6.2). Naisvastaajia jäi tämän kysymyksen analyysiin jäljelle kuusi ja miesvastaajia 13. Näistä kuudesta naisesta yksi vastasi olevansa täysin samaa mieltä, neljä jokseenkin samaa mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä väitteeseen ”koen vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa nyt, kun yhdessä laulaminen on (koronaviruksen takia) kielletty”. Miehistä seitsemän oli jokseenkin

samaa mieltä, kolme jokseenkin eri mieltä ja kolme täysin eri mieltä väitteen kanssa. Samaa mieltä väitteen kanssa oli siis viisi kuudesta naisesta, kun taas miehistä samaa mieltä oli vain hieman yli puolet, melkein puolet olivat eri mieltä ja lähes 1/4 oli täysin eri mieltä. Näyttäisikin siltä, että aineistoni naiset kokevat yhdessä laulamisen olevan merkittävämpää yhteenkuuluvuuden tunteen kannalta kuin aineistoni miehet. Tämä saattaa johtua ainakin osittain siitä, että kaikki naiset kahta lukuun ottamatta mainitsivat harrastaneensa laulamista, kun taas miehistä laulua kertoi harrastaneensa puolet. Erot yhteislaulukieltoon liittyvistä kokemuksista eivät siis välttämättä liity suoranaisesti sukupuoleen, vaan ne saattavat selittyä vastaajien lauluharrastuksella.

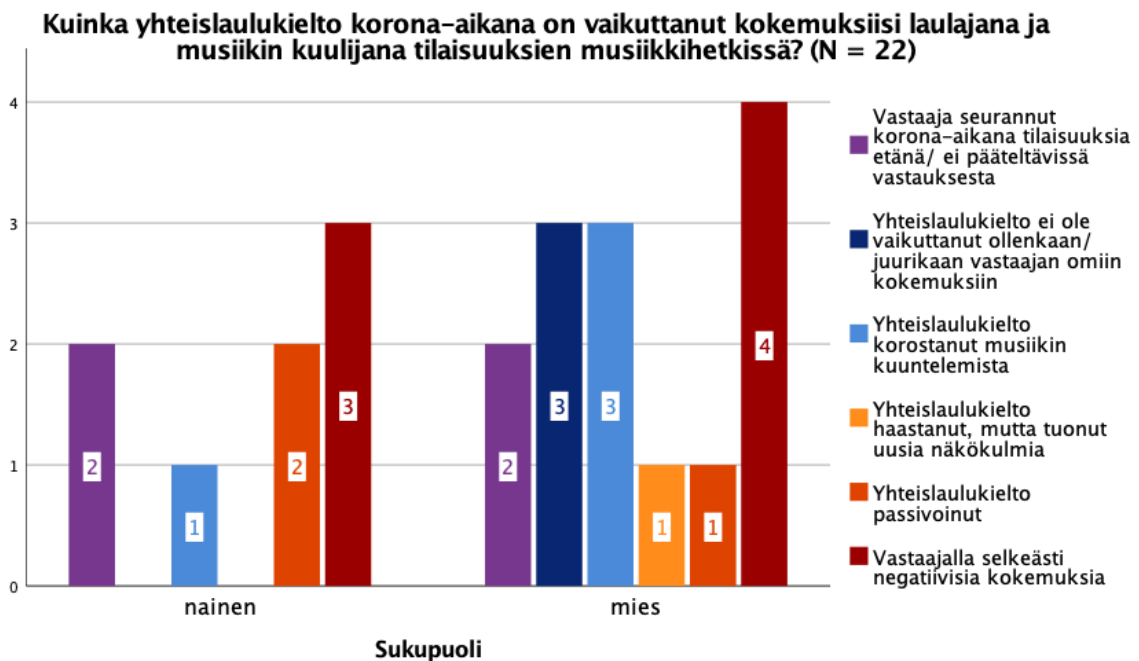
Koen vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa nyt, kun yhdessä laulaminen on (koronaviruksen takia) kielletty. (N = 19)

KUVIO 12. Sukupuoli ja yhteenkuuluvuuden tunne yhteislaulukieltoon aikana (N = 19).

Kysymyksen ”kerro lyhyesti, kuinka yhteislaulukielto korona-aikana on vaikuttanut kokemuksiisi laulajana ja musiikin kuulijana tilaisuuksien musiikkihetkissä” vastauksissa kolme naista ja neljä miestä mainitsivat selkeästi negatiivisävytteisiä kokemuksia yhteislaulukiellostosta, ja naisista kaksi sekä miehistä yksi sanoivat yhteislaulukieltoon passivoineen. Ainoastaan yksi nainen toi esiin muita kuin negatiivisia kokemuksia yhteislaulukieltoon liittyen – hän kommentoi yhteislaulukieltoon korostaneen musiikin kuuntelemista. Samaa sanoi kolme miehistä. Miehistä niin ikään kolme totesi, ettei

yhteislaulukielto ole vaikuttanut ollenkaan tai juurikaan heidän henkilökohtaisiin kokemuksiinsa – naisista näin ei sanonut kukaan. Tämän kysymyksen vastaukset osoittavat edellisen kysymyksen vastausten tavoin, että tutkittavat naiset ovat kokeneet yhteislaulukielion miehiä negatiivisemmin. Kaksi naista ja yksi mies olivat seuranneet korona-aikana tilaisuuksia ainoastaan tai lähes yksinomaan etänä ja yhden miehen vastauksesta ei ollut pääteltävissä hänen kokemuksiaan yhteislaulukiellostä.

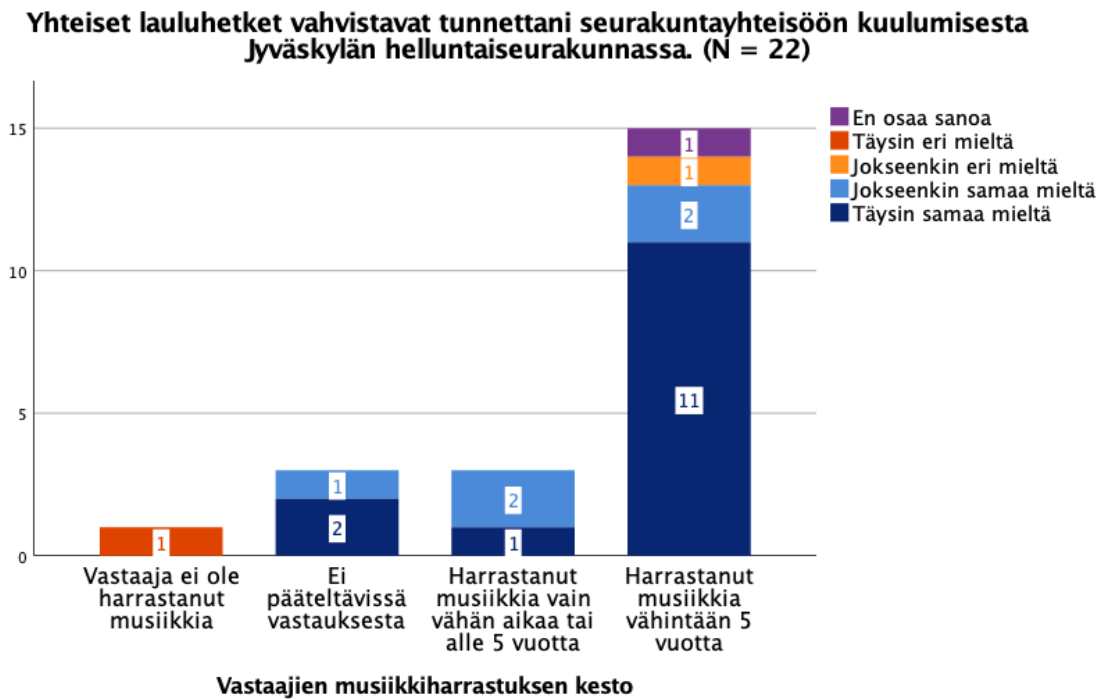
KUVIO 13. Sukupuoli ja kokemukset yhteislaulukiellostä (N = 22).

6.4.3 Musiikillinen tausta suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen

Seuraavaksi tarkastelen vastaajien musiikillisen taustan sekä yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden ristiintaulukointien tuloksia. Kyselyni 22:sta vastaajasta peräti 15 oli harrastanut musiikkia yhteensä vähintään viisi vuotta, kolme vain vähän aikaa tai alle viisi vuotta, kolmen musiikkiharrastuksen kesto ei ollut pääteltävissä hänen vastauksestaan musiikillista taustaa kartoittavaan kysymykseen ja yksi vastaaja ei ollut harrastanut musiikkia missään vaiheessa elämäänsä. Tulokset näyttäisivät viittaavan siihen, että vähemmän musiikkia harrastaneet ja erityisesti henkilöt, jotka eivät ole harrastaneet musiikkia ollenkaan, kokevat musiikillisesti harrastuneita vähemmän yhdessä laulamisen vahvistavan yhteisöllisyyttä.

Musiikkia vähän harrastaneita oli kuitenkin aineistossa huomattavasti vähemmän kuin paljon musiikkia harrastaneita ja täysin musiikkia harrastamattomia oli vain yksi, joten tulosten pohjalta ei voida vetää yleispäteviä johtopäätöksiä.

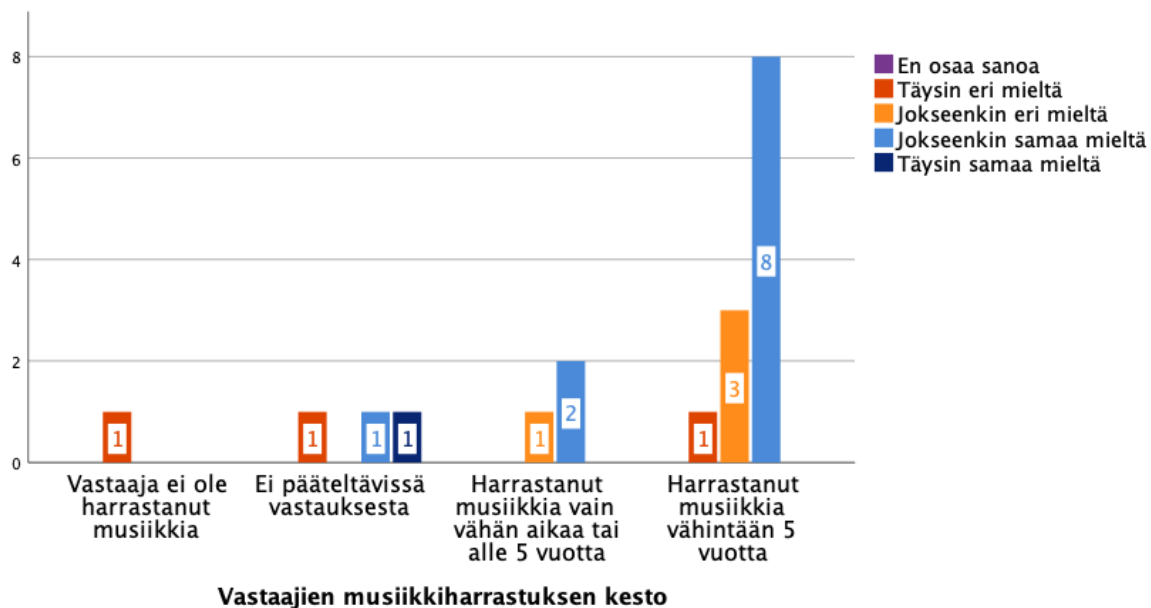
Viidestätoista vähintään viisi vuotta musiikkia harrastaneesta vastaajasta peräti 11 (eli noin 3/4) oli täysin samaa mieltä siitä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat heidän tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. Kaksi heistä oli jokseenkin samaa mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä ja yksi ei osannut sanoa. Vain vähän aikaa tai alle viisi vuotta musiikkia harrastaneista kolmesta vastaajasta yksi oli täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. Kolmesta vastaajasta, joiden musiikkiharrastuksen kesto ei ollut pääteltävissä, kaksi oli täysin samaa mieltä ja yksi jokseenkin samaa mieltä. Vastaaja, joka ei ollut harrastanut musiikkia vastasi olevansa täysin eri mieltä. Prosentuaalisesti eniten *täysin samaa mieltä* vastanneita oli siis pisimpään musiikkia harrastaneiden joukossa. Heidän vastauksissaan oli myös eniten hajontaa, mutta tämä selittynee sillä, että muissa vastaajien ryhmissä oli vain yhdestä kolmeen vastaajaa eikä niissä päässyt näin ollen syntymään suurta hajontaa vastausten suhteen. Ainoa vastaaja, joka ei kokenut yhteisten lauluhetkien vahvistavan lainkaan yhteisöllisyyden kokemuksiaan oli vastaaja, joka ei ollut harrastanut musiikkia. Olisi helppoa olettaa, että näiden asioiden välillä on näin ollen yhteys – varsinkin, kun niiden välinen yhteys vaikuttaa loogiselta – mutta tarvittaisiin laajempi näyte, jotta tämä johtopäätös voitaisiin vahvistaa. Kun kuitenkin samaan aikaan pitkään musiikkia harrastaneiden vastaajien joukossa oli eniten niitä, jotka olivat täysin samaa mieltä yhteisten lauluhetkien yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistavasta vaikutuksesta, aineisto näyttäisi viittaavaan musiikillisen harrastuneisuuden olevan yhteydessä yhteenkuuluvuuden kokemuksiin yhteisissä lauluhetkissä.

KUVIO 14. Musiikkiharrastuksen kesto ja seurakuntayhteisöön kuulumisen tunne yhteisissä lauluhetkissä (N = 22).

Ristiintaulukointi vastaajien musiikkiharrastuksen kestoista ja yhteenkuuluvuuden tunteesta yhteislaulukiellon voimassa ollessa viittaa edellä esitetyn tavoin siihen, että paljon musiikkia harrastaneet kokevat vähän musiikkia harrastaneita enemmän yhteisten lauluhetkien vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yhteislaulukiellon ja yhteenkuuluvuuden tunteen välistä suhdetta käsittelevästä kysymyksestä olen jättänyt huomioimatta kolmen vähintään viisi vuotta musiikkia harrastaneen vastaajan vastaukset (kts. luku 6.4.1), joten vähintään viisi vuotta musiikkia harrastaneita jäi jäljelle 12. Näistä 12:sta kahdeksan oli jokseenkin samaa mieltä, kolme jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä siitä, että he kokivat vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa yhteislaulukiellon voimassa ollessa. Toisin sanoen 2/3 pitkään musiikkia harrastaneista vastasi olevansa samaa mieltä ja 1/3 eri mieltä väitteen kanssa. Vain vähän aikaa tai alle viisi vuotta musiikkia harrastaneista vastaajista kaksi vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä. Yksi vastaajista, joiden musiikkiharrastuksen kesto ei ollut selvillä, vastasi olevansa täysin samaa mieltä, yksi jokseenkin samaa mieltä ja yksi täysin eri mieltä. Vastaaja, joka ei ollut harrastanut musiikkia oli täysin eri mieltä väitteen kanssa. Pisimpään musiikkia harrastaneet kokivat siis eniten yhteislaulukiellon vähentäneen yhteenkuuluvuuden kokemuksia.

Koen vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa nyt, kun yhdessä laulaminen on (koronaviruksen takia) kielletty. (N = 19)

KUVIO 15. Musiikkiharrastuksen kesto ja yhteenkuuluvuuden tunne yhteislaulukiellon aikana (N = 19).

Kysymyksessä 13 kysyttiin, millaisia hengellisyyden kokemuksia yhteiset lauluhetket tarjoavat vastaajille. Kysymykseen vastattiin sanallisesti ja viisi vastaajaa viittasi vastauksessaan ihmisten välisiin yhteyden kokemuksiin yhteisissä lauluhetkissä. Näistä viidestä neljällä oli ollut pitkäkestoinen ja aktiivinen musiikkiharrastus ja yksi oli harrastanut musiikkia aktiivisesti vain nuorena. Tämä vahvistaa entisestään edellä esitettyjä havaintoja, joiden valossa pitkään musiikkia harrastaneet näyttäisivät kokevan muita enemmän yhteisöllisyyden kokemuksia yhteisissä lauluhetkissä.

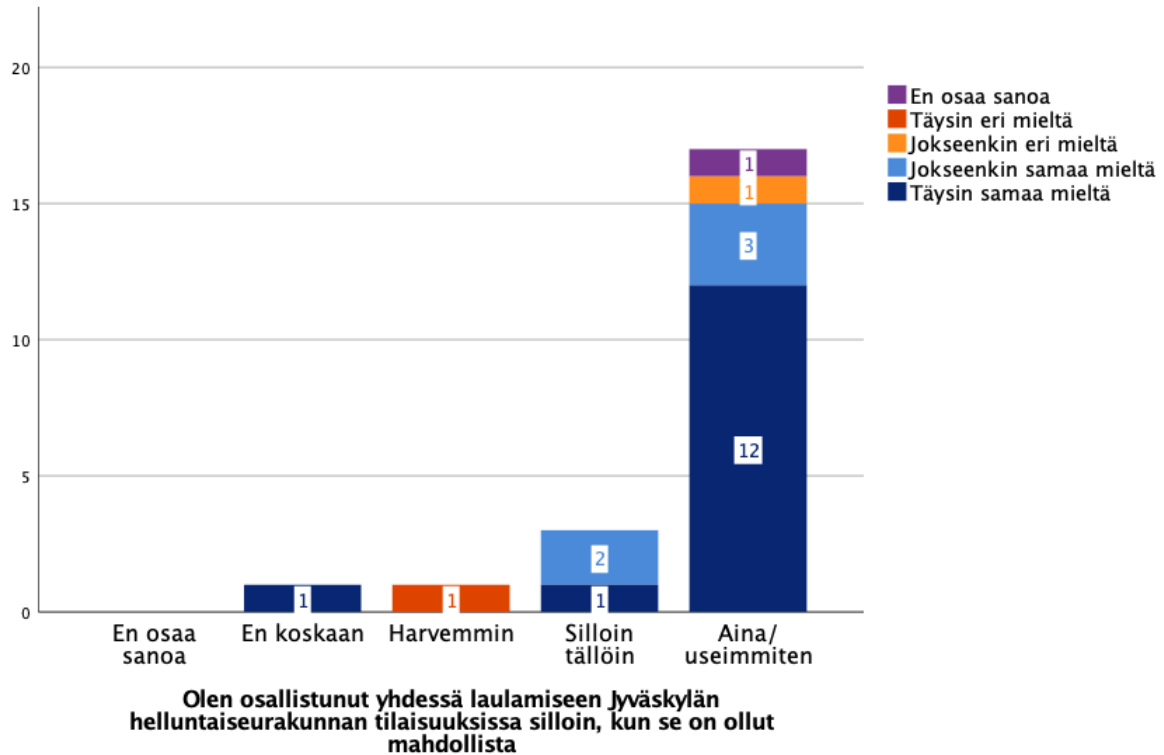
6.4.4 Laulamiseen osallistuminen suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen

Selvitin vastaajien yhteisiin lauluhetkiin osallistumisaktiivisuutta esittämällä väitteen ”olen osallistunut yhdessä laulamiseen Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa silloin, kun se on ollut mahdollista” ja pyytämällä heitä valitsemaan itseään parhaiten kuvaavan vaihtoehdon seuraavista: *aina/ useimmiten, silloin tällöin, harvemmin, en koskaan ja en osaa sanoa*. Ristiintaulukoin nämä vastaukset seurakuntayhteisöön kuulumisen tunteita yhteisissä lauluhetkissä koskevan kysymyksen vastausten kanssa. Aina tai useimmiten yhdessä laulamiseen osallistuvia vastaajia oli yhteensä 17 ja heistä 12 oli täysin samaa mieltä, kolme

jokseenkin samaa mieltä ja yksi jokseenkin eri mieltä siitä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat heidän tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Yksi aina tai useimmiten yhdessä laulamiseen osallistuva vastaaja ei osannut sanoa. Silloin tällöin yhdessä laulamiseen osallistuvia oli kolme ja heistä yksi vastasi olevansa täysin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin samaa mieltä. Harvemmin yhdessä laulamiseen osallistuvia oli yksi ja hän vastasi olevansa täysin eri mieltä. Ei koskaan yhdessä laulamiseen osallistuvia oli niin ikään yksi ja hän vastasi olevansa täysin samaa mieltä yhteisten lauluhetkien yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistavasta vaikutuksesta.

Silloin tällöin ja harvemmin yhdessä laulamiseen osallistuviin verrattuna aina tai useimmiten yhdessä laulamiseen osallistuvista suurempi osa (hieman yli 2/3) vastasi olevansa täysin samaa mieltä. Harvemmin yhdessä laulamiseen osallistuva oli aineiston ainoa, joka ei kokenut yhdessä laulamisen vahvistavan lainkaan tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Edellä mainitut havainnot eivät ole erityisen yllättäviä – lienee todennäköisempää, että yhdessä laulamiseen osallistuva kokee yhteisissä lauluhetkissä enemmän yhteenkuuluvuutta kuin henkilö, joka osallistuu laulamiseen vain harvoin. Sen sijaan yllättävää oli, että aineiston ainoa vastaaja, joka ei koskaan osallistunut yhdessä laulamiseen vastasi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat hänen tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Tämä kuvaa osuvasti sitä, että yhteisissä lauluhetkissä yhteenkuuluvuuden tunne ei synny pelkästään laulamisen johdosta, vaan niiden yhteisöllinen luonne ulottuu laajemmalle.

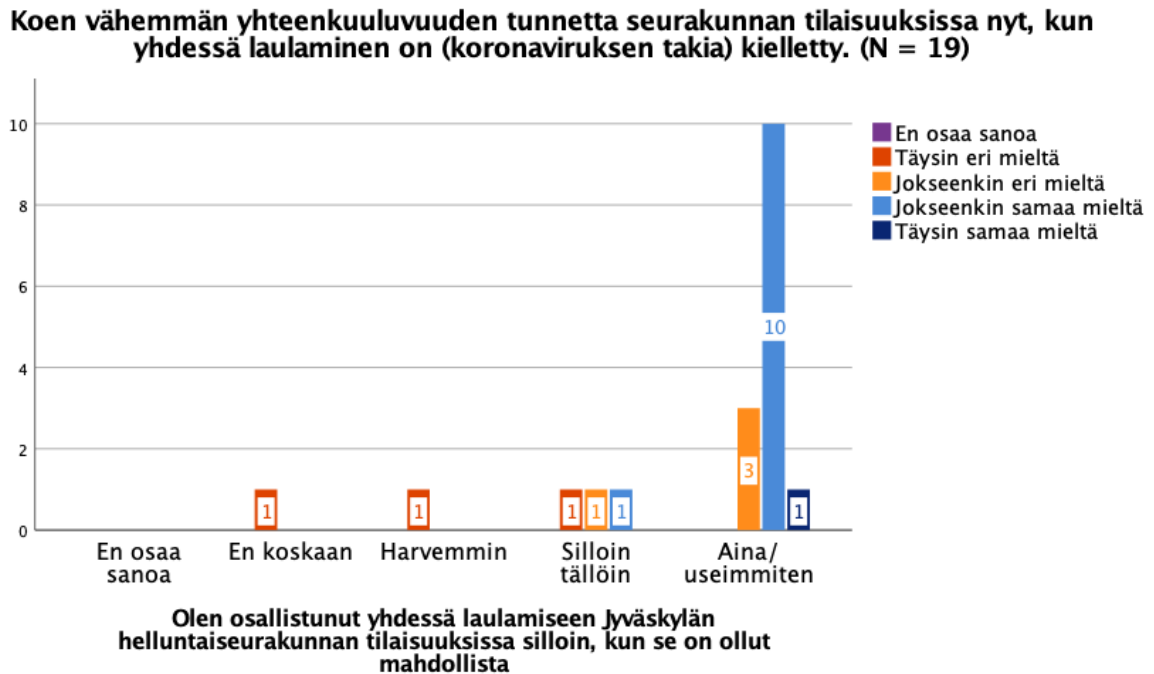
**Yhteiset lauluhetket vahvistavat tunnettani seurakuntayhteisöön kuulumisesta
Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. (N = 22)**

KUVIO 16. Yhdessä laulamiseen osallistuminen ja seurakuntayhteisöön kuulumisen tunne yhteisissä lauluhetkissä (N = 22).

Väitteeseen ”koen vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa nyt, kun yhdessä laulaminen on (koronaviruksen takia) kielletty” 14:sta (jätin kolme vastausta huomioimatta, kts. luku 6.4.1) aina tai useimmiten yhdessä laulamiseen osallistuvasta vastaajasta yksi vastasi olevansa täysin samaa mieltä, 10 jokseenkin samaa mieltä ja kolme jokseenkin eri mieltä. Silloin tällöin yhdessä laulamiseen osallistuvista kolmesta vastaajasta yksi vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä. Harvemmin yhdessä laulamiseen osallistuva vastaaja oli täysin eri mieltä väitteen kanssa samoin kuin ei koskaan yhdessä laulamiseen osallistuva vastaaja. Aktiivisimmin yhdessä laulamiseen osallistuvat kokivat selvästi eniten yhdessä laulamisen estymisen vähentävän yhteenkuuluvuuden tunnetta – heistä noin 4/5 oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa. Silloin tällöin yhdessä laulamiseen osallistuvien kesken hajonta oli tasaisempaa, ja harvemmin sekä ei koskaan yhdessä laulamiseen osallistuvat olivat yhden silloin tällöin yhdessä laulamiseen osallistuvan ohella ainoat vastaajat, jotka olivat täysin eri mieltä väitteen kanssa. Tämä oli oletettavissa, sillä on luontevaa ajatella, että yhdessä

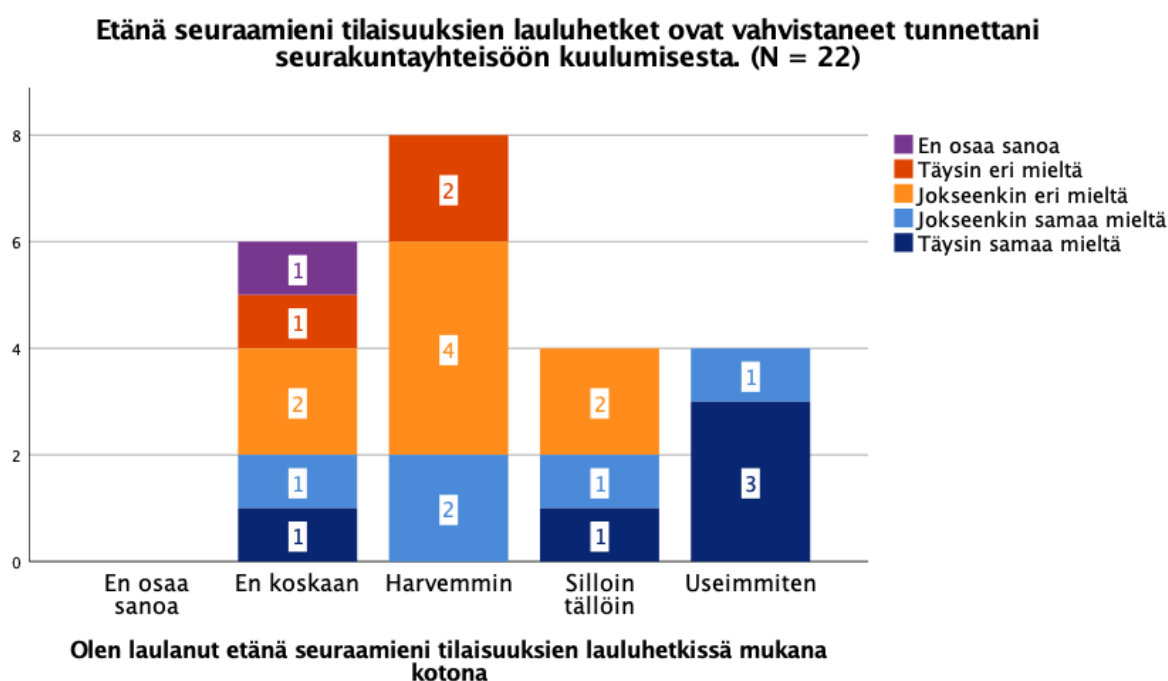
laulamiseen vähän tai ei lainkaan osallistuville yhteislaulukielto ei ole ollut yhtä merkittävä asia kuin aktiivisesti yhdessä laulamiseen osallistuville.

KUVIO 17. Yhdessä laulamiseen osallistuminen ja yhteenkuuluvuuden tunne yhteislaulukielon aikana (N = 19).

Selvitin myös vastaajien osallistumista heidän etänä seuraamiinsa lauluhetkiin esittämällä väitteen ”olen laulanut etänä seuraamieni tilaisuuksien lauluhetkissä mukana kotona” ja tarjoamalla vastausvaihtoehdot *useimmiten*, *silloin tällöin*, *harvemmin*, *en koskaan* ja *en osaa sanoa*. Ristiintaulukoin tämän kysymyksen vastaukset tilaisuuksien etälähetysten lauluhetkiä ja yhteenkuuluvuutta koskevan kysymyksen 17.2 vastausten kanssa. Useimmiten kotona mukana laulavista neljästä vastaajasta kolme vastasi olevansa täysin samaa mieltä ja yksi jokseenkin samaa mieltä kysymyksen 17.2 väitteen ”etänä seuraamieni tilaisuuksien lauluhetket ovat vahvistaneet tunnettani seurakuntayhteisöön kuulumisesta” kanssa. Silloin tällöin laulamiseen etälähetyksissä osallistuvista neljästä vastaajasta yksi oli täysin samaa mieltä, yksi jokseenkin samaa mieltä ja kaksi jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa. Harvemmin etälähetysten lauluhetkissä mukana laulavista kahdeksasta vastaajasta kaksi vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä, neljä jokseenkin eri mieltä ja kaksi täysin eri mieltä. Ei koskaan etälähetysten lauluhetkissä mukana laulavista kuudesta vastaajasta yksi vastasi olevansa täysin samaa mieltä, yksi jokseenkin samaa mieltä, kaksi jokseenkin eri mieltä, yksi täysin eri mieltä ja yksi ei

osannut sanoa. Silloin tällöin, harvemmin tai ei koskaan etälauluhetkissä mukana laulavien vastausten välillä ei ilmennyt selkeitä eroja, joskin hieman yllättäen harvemmin mukana laulavista suhteellisesti suurin osa (3/4) oli väitteen kanssa eri mieltä – suurempi osa kuin ei koskaan laulamiseen osallistuvista, joista puolet oli eri mieltä väitteen kanssa. Erot näiden ryhmien välillä eivät tosin olleet merkittäviä. Useimmiten etälähetysten lauluhetkien mukana laulavat sen sijaan erottuivat selvästi muista ryhmistä, sillä heistä jokainen oli samaa mieltä väitteen kanssa. Ei ole yllättävää, että aktiivisimmin laulamiseen etälähetyksissä osallistuvat kokevat muita enemmän etälähetysten lauluhetkien vahvistavan tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta, mutta epäselväksi jää, mikä on tässä tapauksessa syytä ja mikä seurausta – vahvistaako laulamiseen osallistuminen yhteenkuuluvuuden tunnetta vai osallistuvatko etälauluhetket luonteeltaan yhteisöllisiksi kokevat niihin aktiivisemmin?

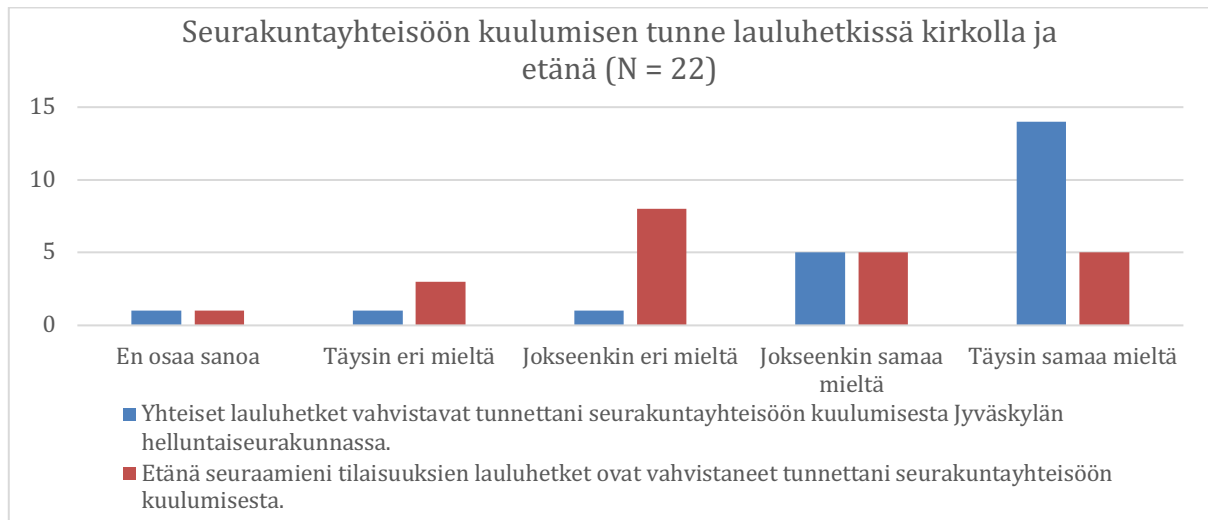

KUVIO 18. Laulamiseen osallistuminen ja seurakuntayhteisöön kuulumisen tunne etälähetysten lauluhetkissä (N = 22).

6.4.5 Tilaisuuksien seuraaminen etänä suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen

Selvitin tutkimuksessani myös etänä tilaisuuksien seuraamisen merkityksiä yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden kannalta. Oletin, että etälauluhetkissä yhteisölliset kokemukset eivät ole

yhtä vahvoja kuin paikalla seurakunnalla tilaisuuksien yhteisissä lauluhetkissä. Tulokset tukivat tätä oletusta. Väitteeseen ”etänä seuraamieni tilaisuuksien lauluhetket ovat vahvistaneet tunnettani seurakuntayhteisöön kuulumisesta” viisi vastaajaa vastasi olevansa täysin samaa mieltä, viisi jokseenkin samaa mieltä, kahdeksan jokseenkin eri mieltä, kolme täysin eri mieltä ja yksi vastasi, ettei osannut sanoa. Kaiken kaikkiaan siis hieman alle puolet vastaajista oli samaa mieltä väitteen kanssa ja tasan puolet taas eri mieltä. Yhteisissä lauluhetkissä kirkolla kokemukset yhteenkuuluvuudesta olivat selvästi vahvempia. 14 vastaajaa oli täysin samaa mieltä, viisi jokseenkin samaa mieltä, yksi jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä siitä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat heidän tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Tässä kysymyksessä tarkasteltiin kirkolla tapahtuvia yhteisiä lauluhetkiä. 22:sta vastaajasta kaiken kaikkiaan peräti 19 oli samaa mieltä yhteisten lauluhetkien yhteisöön kuulumisen tunnetta vahvistavasta vaikutuksesta. Ero kirkolla ja etänä tapahtuvien lauluhetkien koetuista vaikutuksista yhteenkuuluvuuden tunteeseen on merkittävä – vaikka moni vastaaja koki lauluhetkien etälähetyksissäkin vahvistavan tunnetta yhteenkuuluvuudesta, ne eivät kykene vahvistamaan yhteenkuuluvuutta paikalla kirkkorakennuksessa tapahtuvien yhteisten lauluhetkien tavoin.

KUVIO 19. Seurakuntayhteisöön kuulumisen tunne kirkolla ja etänä tapahtuvissa lauluhetkissä (N = 22).

Kysymyksessä 18 pyysin vastaajia kertomaan lyhyesti, miten heidän etänä seuraamissaan tilaisuuksissa lauluhetket ovat vahvistaneet heidän tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Seitsemän vastaajaa (V3, V8, V9, V10, V15, V17 ja V20) kuvaili etälauluhetkien

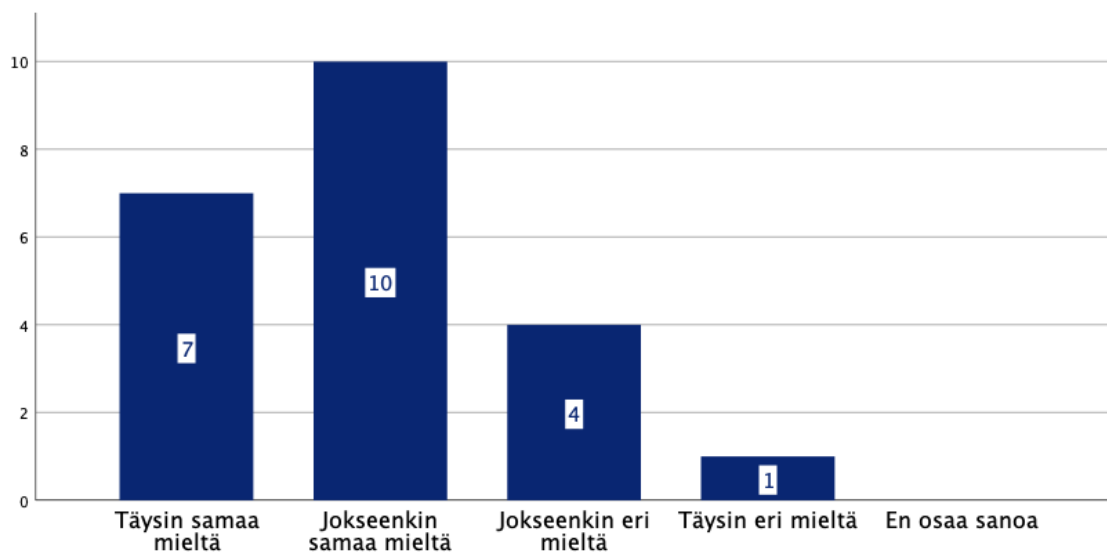
vahvistavan heidän yhteisöllisyyden tunteitaan. Vastaja 16 kertoi olleensa etälauluhetkissä tietoinen muidenkin osallistumisesta samoihin lauluhetkiin ja kokeneensa ajoittain, että näillä hetkillä on pyritty osallistamaan katsojat yhteiseen hetkeen. Kaksi vastaajaa (V1 ja V5) oli sitä mieltä, että yhteisöllisyyden tunteet etälauluhetkissä riippuvat lauluvalinnoista. Kolme vastaajaa (V2, V7 ja V22) ajatteli, ettei yhteisöllisyyden tunne ole etänä sama kuin paikalla kirkolla. Neljä vastaajaa (V4, V14, V19 ja V21) ei kokenut etälauluhetkien (juurikaan) vahvistavan yhteisöllisyyden tunteita. Vastaja 13 ei osannut sanoa. Vastajat 6, 11 ja 12 olivat vastanneet edeltävään monivalintakysymykseen, etteivät koe etälähetysten lauluhetkien vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunteitaan, joten he eivät voineet vastata tähän kysymykseen. Vastaja 18 puolestaan valitsi itse olla vastaamatta tähän kysymykseen, sillä siihen vastaaminen ei ollut pakollista.

6.4.6 Lauluvalinnat ja laulujen tuttuus suhteessa yhdessä laulamiseen ja yhteisöllisyyteen

Usean avokysymyksen vastauksissa nousi esiin lauluvalintojen merkitys. Suurelle osalle vastaajista se, mitä lauluja lauletaan, tuntuisi olevan hyvin tärkeää. Esitin vastaajille seuraavan väitteen: ”se, mitä lauluja lauletaan vaikuttaa tunteeseen seurakuntayhteisöön kuulumisesta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa”. Seitsemän vastaajaa vastasi olevansa täysin samaa mieltä, kymmenen jokseenkin samaa mieltä, neljä jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä väitteen kanssa. Kaikkiaan siis noin 3/4 vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja ainoastaan yksi täysin eri mieltä. On kuitenkin huomion arvoista, että vastaja 12 vastasi tähän kysymykseen olevansa jokseenkin samaa mieltä, vaikka hän vastasi kysymykseen 7 olevansa täysin eri mieltä siitä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat hänen tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Tuntuu ristiriitaiselta ajatella, että lauluvalinnoilla olisi merkitystä yhteenkuuluvuuden kokemusten kannalta, mikäli yhteiset lauluhetket ylipäätään eivät vahvista yhteenkuuluvuuden tunnetta – ellei vastaja 12 koe, että lauluvalinnat eivät vahvista yhteenkuuluvuuden tunnetta, mutta voivat heikentää sitä. Joka tapauksessa tämän kysymyksen vastaukset vahvistivat muiden kysymysten sanallisten vastausten puitteissa esiin nousseen kappalevalintojen tärkeyden ja toisaalta osoittivat sen, että lauluvalinnoilla on muiden merkitysten ohella vahva merkitys yhteenkuuluvuuden tunteen kannalta.

Osa tästä merkityksestä liittyy aineistosta päätellen laulujen sanoihin – kymmenen vastaajaa oli täysin samaa mieltä, 10 jokseenkin samaa mieltä ja yksi vastaaja täysin eri mieltä siitä, että sanoilla on heille suuri merkitys. Jätin vastaajan 12 vastauksen huomioimatta tässä kysymyksessä, sillä vaikka hän vastasi tähän kysymykseen *jokseenkin samaa mieltä*, hän vastasi seuraavaan, samaa aihetta koskevaan avokysymykseen, ettei laulujen sanoituksilla ollut merkitystä hänen kokemustensa kannalta yhteisissä lauluhetkissä. Kysymykseen siitä, miten yhteiset lauluhetket vahvistavat vastaajien seurakuntayhteisöön kuulumisen tunteita vastaajat 9 ja 19 vastasivat laulujen sanoman yhdistävän. Seurakunnalla laulettavien laulujen sanat kertovatkin seurakuntalaisia yhdistävistä asioista – yhteisestä uskosta ja sen kohteesta. Näin ollen on luontevaa olettaa, että laulujen sanat luovat tunnetta yhteydestä, tunnetta ”meistä”.

Se, mitä lauluja lauletaan vaikuttaa tunteeseeni seurakuntayhteisöön kuulumisesta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. (N = 22)

KUVIO 20. Lauluvalinnat ja seurakuntayhteisöön kuulumisen tunne (N = 22).

Tutkiakseni laulujen tuttuuden ja yhteisöllisyyden välistä yhteyttä esitin vastaajille väitteen ”yhteisissä lauluhetkissä se, että laulut ovat minulle ennestään tuttuja auttaa minua kokemaan kuuluvani seurakuntayhteisöön”. Kaksi vastaajaa oli täysin samaa mieltä, 13 jokseenkin samaa mieltä, kuusi jokseenkin eri mieltä ja yksi täysin eri mieltä väitteen kanssa. Näin ollen kaikkiaan yhteensä 15 vastaajaa, eli noin 2/3 vastaajista, oli väitteen kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja seitsemän vastaajaa, eli noin kolmannes vastaajista, täysin tai jokseenkin eri mieltä.

Valtaosa siis ajatteli laulujen tuttuuden edistävän yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kysyin vastaajilta lisäksi avokysymyksellä siitä, miten laulujen tunteminen vaikuttaa heidän kokemuksiinsa lauluhetkissä ja osa tämän kysymyksen vastauksista paljastaa mahdollisesti syitä sille, miksi laulujen tuttuuden koettiin vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Kymmenen vastaajaa (V1, V4, V7, V9, V10, V11, V14, V16, V17 ja V19) sanoi laulujen tuttuuden luovan varmuutta, vapauttavan tai helpottavan laulamiseen osallistumista. Kun osallistuminen lauluhetkeen on helpompaa, seurakuntalainen myös todennäköisemmin osallistuu siihen. Osallisuus lauluhetkessä puolestaan oletettavasti vahvistaa yhteyden ja yhteenkuuluvuuden kokemuksia.

6.5 Tulosten luotettavuus

Tutkimukseni tulokset ovat tapaustutkimuksen tuloksia. Näytteeni oli pieni ja harkinnanvarainen. Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäsenten kokemuksia yhteisistä lauluhetkistä ja yhteisöllisyydestä. Tutkimukseni tuloksia ei kuitenkaan voida pitää kaikilta osin luotettavasti kaikkia Jyväskylän helluntaiseurakunnan jäseniä kuvaavina, sillä näytteeni koostui pääosin paljon musiikkia harrastaneista seurakuntalaisista. Paremmiin seurakunnan jäsenistöä kuvaava näyte edellyttäisi laajempaa kirjoa musiikillisen harrastuneisuuden suhteen. Tutkimukseni näyte kattaa kuitenkin laajasti eri ikäiset seurakuntalaiset ja molemmat sukupuolet olivat siinä melko kattavasti edustettuina, vaikkakin miehiä oli naisia enemmän. Vaikka tulosten ei voida olettaa kuvaavan tarkasti seurakunnan koko jäsenistöä, uskon niiden olevan suuntaa-antavia seurakuntalaisten kokemuksista yhteisten lauluhetkien ja yhteisöllisyyden suhteesta laajemminkin. Suuri osa tuloksista (kuten yhdessä laulamisen ja seurakuntayhteisöön kuulumisen tunteen välinen yhteys) oli niin selkeitä, että on luontevaa olettaa niiden kuvaavan ainakin jossain määrin seurakuntalaisten ajatuksia laajemminkin. Joka tapauksessa erityisesti musiikkia harrastaneita seurakuntalaisia aineiston voidaan ajatella kuvaavan hyvin.

Tutkimukseni tuloksia voidaan pitää luotettavina siitä näkökulmasta, että aikaisempi tutkimus näyttäisi tukevan sen löytöjä (kts. esim. Bailey & Davidson 2005; Clift ym. 2010; Louhivuori ym. 2005; Livesey ym. 2012). Tulosten luotettavuutta lisää myös aineiston monipuolisuus – se sisältää kattavasti tutkimuskysymyksiini liittyviä kysymyksiä ja niin numeerista kuin

sanallistakin tietoa. Olen tuloksia analysoidessani hyödyntänyt sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista dataa saadakseni mahdollisimman kattavan käsityksen vastaajien kokemuksista ja ajatuksista. Lisäksi olen suorittanut ristiintaulukointeja samaa aihealuetta käsittelevien kysymysten vastausten välillä varmistaakseni, että vastaajat ovat vastanneet kysymyksiin johdonmukaisesti. Vastaukset olivat pääosin johdonmukaisia osaa vastaajan 12 vastauksista lukuun ottamatta. Hänen vastauksensa olivat parin kysymyksen osalta ainakin näennäisesti ristiriitaisia keskenään. Vaikuttaisikin siltä, että hän ei ole vastannut kyselyyn kovin huolellisesti. Olen pyrkinyt huomioimaan tämän analyysissäni ja olen nostanut ristiriitaisuuksia esiin tulosten raportoinnin yhteydessä. Joka tapauksessa yksittäisillä vastauksilla ei tämän kokoisessa aineistossa ole kovin merkittävää painoarvoa, vaikka ne eivät olisikaan täysin huolellisesti annettuja. Tulosten luotettavuuden parantamiseksi jätin myös kolmen vastaajan vastaukset huomioimatta yhteislaulukieltoa koskevassa kysymyksessä 9, sillä he eivät olleet korona-aikana osallistuneet tilaisuuksiin kirkolla ollenkaan tai juuri ollenkaan.

On syytä huomioida, että käytin kyselyssäni joitain käsitteitä, kuten *hengellisuuden kokemukset* ja *hengellinen ilmapiiri*, jotka ovat merkityksiltään varsin laajoja ja käsitteellisiltä rajoiltaan häilyviä. Näin ollen on mahdollista, että vastaajat ovat tulkinneet nämä termit eri tavalla kuin olen itse tarkoittanut ne tulkittaviksi. Tämä on saattanut johtaa yksittäisiin epätarkkuuksiin vastauksissa näitä käsitteitä sisältävissä kysymyksissä. Samasta syystä en käyttänyt sanaa *yhteisöllisyys* kyselylomakkeessani, vaan puhuin yhteenkuuluvuuden ja seurakuntayhteisöön kuulumisen tunteesta. Ajattelin näiden käsitteiden olevan yleistajuisempia ja merkityksiltään selkeämpiä.

Kyselylomakkeen vastauksista saamani aineisto oli laajempi, kuin mitä raportoin tässä tutkielmassa. Kysyin kyselylomakkeella kysymyksiä, jotka eivät olleet relevantteja raportoitaviksi lopullisten tutkimuskysymysteni valossa. Niistä olisi löytynyt varmasti paljon kiinnostavaa raportoitavaa, mutta tutkielmani olisi laajentunut kohtuuttomasti, mikäli olisin käsitellyt kaikkia aineistostani esiin nousseita teemoja. Käsittelemättä jättämiäni teemoja olivat esimerkiksi vastaajien musiikkiin ja musiikin kuuntelemiseen suhtautuminen, vastaajien epävarmuuden tunteet omasta lauluäänestänsä, muut kuin yhteisöllisyyteen liittyvät kokemukset yhteisissä lauluhetkissä, laulujen sanoitusten ja tuttuuden muut kuin yhteisölliset merkitykset sekä tuntemattomiin lauluihin osallistumisen aktiivisuus.

Olen raportoinut tulokset pyrkien parhaani mukaan noudattamaan tutkimuksen eettisiä periaatteita. Olen pseudonymisoinut kaikki vastaajiin liittyvät tunnisteelliset tiedot heidän anonymiteettinsa säilyttämiseksi. Olen myös pyrkinyt esittämään kaikki tulokset mahdollisimman objektiivisesti ja vastaajien mielipiteitä kunnioittavasti tiedostaen omat ennakko-oletukseni ja mielipiteeni, jotta ne eivät värittäisi tutkimuksen tulosten tulkintaa. Olen perehtynyt erityisesti sanallisiin vastauksiin huolellisesti pyrkien suorittamaan niiden teemoittelun ja raportoinnin siten, että vastaajien ajatukset välittyisivät mahdollisimman autenttisesti. Vastausten raportointi on tietenkin joka tapauksessa vaatinut niiden tulkitsemista ja en välttämättä ole aina onnistunut tavoittamaan tarkasti vastaajan alkuperäistä ajatusta. Useissa vastauksissa on esimerkiksi jätetty joitain asioita avoimeksi ja jotkut asiat on todettu varsin ympäröörästä, joten olen joutunut päättämään niiden merkityksiä kontekstisidonnaisesti. Mahdolliset tulkinnalliset virheet on syytä ottaa huomioon tuloksia lukiessa. Tulosten suuret linjat vaikuttavat kuitenkin varsin selkeiltä ja uskon onnistuneeni välittämään vastauksista pääkohdat vastaajien ajatusten mukaisesti.

7 POHDINTA

Tutkimusaineistoni pohjalta näyttää selvältä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat yhteisöllisyyden ja yhteenkuulumisen kokemuksia Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. Kuten edellisessä luvussa totesin, tutkimukseni näyte koostui pääosin paljon musiikkia harrastaneista seurakuntalaisista. Näin ollen tulosten pohjalta ei voida suoraan olettaa, että seurakuntalaiset, jotka eivät ole harrastaneet musiikkia, kokisivat tutkimukseni vastaajien kanssa täysin samoin yhteisissä lauluhetkissä – varsinkaan, kun tutkimukseni ainoa musiikillisesti täysin harrastumaton vastaaja (V12) vastasi monessa kysymyksessä selkeästi muista vastaajista poikkeavasti, eikä kysymyksen 7 vastauksensa mukaan kokenut yhteisten lauluhetkien vahvistavan yhteisöllisyyden tunteitaan. On joka tapauksessa huomioitava, että yhden vastaajan vastaukset eivät vielä mahdollista pitkälle vietyjä johtopäätöksiä muiden musiikillisesti harrastumattomien ajatuksista. Lisäksi edellisessä luvussa esittämäni pohjalta vastaajan 12 vastauksia ei voida pitää erityisen luotettavina (kts. luku 6.5).

Kun lähes koko aineisto (vain vähän aikaa musiikkia harrastaneiden sekä kauan musiikillisesti ei-aktiivisina olleiden vastaajien vastaukset mukaan lukien) osoittaa, että yhteisten lauluhetkien ja yhteenkuuluvuuden kokemusten välillä on selvä yhteys, on luontevaa olettaa, että tämä yhteys pätee ainakin jossain määrin myös yleisemmin Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. Tämä on todennäköistä myös aiempien yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden suhdetta tarkastelleiden tutkimusten valossa. Kuten luvussa 2.3 esitin, tutkimuskirjallisuus laajemminkin osoittaa yhdessä laulamisen vahvistavan kokemuksia yhteisöllisyydestä. Näin ollen tutkimukseni tulokset vahvistavat aikaisempien tutkimusten tuloksia, ja päinvastoin muu tutkimus tukee löytöjäni sekä viittaa siihen, että ne edustavat todennäköisesti Jyväskylän helluntaiseurakuntalaisten kokemuksia laajemminkin – joskaan yhteisten lauluhetkien ja yhteisöllisten kokemusten välinen yhteys ei välttämättä ole yhtä voimakas heidän joukossaan. Kuten Jyväskylän helluntaiseurakunnan nuorisopastori Timo Raassina totesi, Jyväskylän helluntaiseurakunnassa uskotaan yhteisten lauluhetkien olevan merkittävä tekijä yhteisöllisyyden kannalta ja niillä pyritään tietoisesti rakentamaan yhteisöllisyyttä seurakunnan tilaisuuksissa (Raassina 2021; kts luku 4.2.1). Jyväskylän helluntaiseurakunnalla tuskin ajateltaisiin näin tai käytettäisiin yhteisiä lauluhetkiä yhteisöllisyyden rakennuselementteinä, mikäli siellä ei olisi käytännön kokemusta yhdessä laulamisen yhteisöllisyyttä vahvistavasta voimasta. Yhdessä laulaminen on säilyttänyt keskeisen paikkansa seurakunnan tilaisuuksissa

läpi sen pitkän historian (kts. luku 4.2.1), eikä varmasti vähiten yhteisöllisten merkitystensä tähden.

Sen lisäksi, että selkeä enemmistö vastaajista koki yhteisten lauluhetkien vahvistavan yhteenkuuluvuuden tunnetta, suurin osa vastaajista koki vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa yhteislaulukiellon takia. Ennako-oletusteni mukaisesti yhdessä laulamisen estyminen siis vähensi yhteenkuuluvuuden kokemuksia. Tämä havainto vahvistaa entisestään yhdessä laulamisen olevan vastaajille merkittävä yhteenkuuluvuuden tunnetta rakentava tekijä. Aineistoni valossa yksi syy tähän näyttäisi olevan osallisuuden kokemusten väheneminen yhdessä laulamisen estyessä. Laulamisella on oma esteettinen puolensa, mutta se on myös hyvin konkreettista toimintaa. Moni vastaajista toi esiin laulamisen synnyttävän tilaisuuksissa osallisuuden kokemuksia – lauluhetket ovat se osuus tilaisuuksista, joihin jokainen voi aktiivisesti osallistua. Musiikin mukana laulamisen estyessä tämä osallistumisen muoto jäi pois, mikä sai aikaan seurakuntalaisten passivoitumista ja johti osallisuuden kokemusten vähenemiseen. Kuten kirjoitin luvussa 2.2, osallisuus liittyy läheisesti yhteisöllisyyteen. Osallisuuden kokemusten vähenemisen voidaankin nähdä johtavan myös yhteisöllisyyden kokemusten vähenemiseen.

Mielenkiintoinen löytö aineistosta yhteislaulukielloa koskien oli, että lähes 2/5 vastaajista oli täysin tai jokseenkin eri mieltä siitä, että he kokisivat vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa yhteislaulukiellon voimassa ollessa. Kuitenkin 22 vastaajasta jopa 19 oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat heidän kokemuksiaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta, ja ainoastaan kaksi vastaajaa oli tästä täysin tai jokseenkin eri mieltä (ja toisen heistä (V12) vastaus oli kyseenalainen muihin hänen vastauksiinsa peilaten, kts. luku 6.1). Tästä voisi päätellä yhteisten lauluhetkien yhteisöllisyyden kokemuksia vahvistavan vaikutuksen liittyvän muuhunkin kuin pelkästään laulamiseen. Aineiston pohjalta on pääteltävissä, että musiikki muutenkin voi toimia yhteisöllisyyden kokemuksia vahvistaen. Musiikilla on voima vaikuttaa tunteisiin ja moni vastaaja kertoikin vastauksissaan yhteisten lauluhetkien synnyttämistä tunnekokemuksista. Bailey ja Davidson (2005) havaitsivat tutkimuksessaan yhdessä laulamisen saavan aikaan voimakkaita, positiivisia tunnekokemuksia, joihin kuului kokemuksia musiikin kauneuden ihastelusta. Uskon, että yhteisissä lauluhetkissä musiikin aikaan saamat jaetut tunnekokemukset

johtavat kokemuksiin yhteydestä ja yhteenkuuluvuudesta muiden samaan lauluhetkeen osallistuvien kanssa. Yhteislaulukielton aikana seurakunnan musiikkihetkissä oli läsnä musiikin lisäksi toinenkin aineistoni valossa merkittäväksi koettu tekijä: laulujen sanat. Osa vastaajista totesi, että yhteislaulukielto on itse asiassa korostanut laulujen sanoihin keskittymistä, kun lauluja on vain kuunnellut niihin osallistumisen sijaan. Kaksi vastaajaa (9 ja 19) mainitsivat laulujen sanoman luovan yhteyttä. Vastaaja 15 kuvaili laulujen sanojen olevan osa seurakunnalla tapahtuvaa julistusta. Laulujen sanat ilmentävät seurakuntalaisia yhdistävää uskoa ja rakentavat tunnetta yhteisen asian ääreen kokoontumisesta.

Tulokset viittaavat yhdessä laulamisen liittyvän vahvasti myös hengellisyyden kokemuksiin. Kukaan vastaajista ei ollut täysin eri mieltä siitä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat tilaisuuksien hengellistä ilmapiiriä, kun taas 16 vastaajaa oli tästä täysin samaa mieltä ja neljä vastaajaa jokseenkin samaa mieltä. Lisäksi yhtä vastaajaa lukuun ottamatta peräti kaikki vastaajat kokivat yhteisten lauluhetkien tarjoavan heille hengellisyyden kokemuksia. Vastaajat olivat näiden kysymysten suhteen siis hyvin yksimielisiä. Vastaajat myös liittyivät yhdessä laulamiseen monia erilaisia hengellisyyden kokemuksia, jotka liittyivät pääosin tunnekokemuksiin, Jumalan kohtaamiseen ja yliluonnollisiin kokemuksiin sekä ihmisten välisiin yhteyden kokemuksiin. Tunnekokemuksiin viitattiin hengellisyyden kokemuksista kysyessäni kaikkein eniten – ainoastaan neljä vastaajaa ei maininnut tunteisiin liittyviä kokemuksia. Tunteiden nähdään siis liittyvän läheisesti hengellisyyden kokemuksiin. On kuitenkin todettava, että vastausten perusteella on vaikeaa sanoa, puhuvatko vastaajat tavanomaisista vai tavanomaisista poikkeavista tunnekokemuksista. Näin ollen vastaajien hengellisiksi kokemat tunteet voivat olla joko tavanomaisiin tunnekokemuksiin verrattavia kokemuksia, jotka he mieltävät hengellisiksi lähinnä niiden ilmenemisen kontekstin perusteella, tai ne voivat olla jotain yhteislauluhetkille tai ylipäätään hengellisille tilanteille ominaista, mitä ei ilmene niiden ulkopuolella. Yhdessä laulamisen on joka tapauksessa usein yhteydessä tunnekokemuksiin. Luvussa 3 esitin hengellisyyttä voitavan pitää henkisyiden alakäsitteenä. Otettaessa huomioon, että tunnekokemukset liittyvät ihmisen henkisyteen, voitaisiin mahdollisesti päätellä yhdessä laulamisen aikaan saamien tunnekokemusten ”puhuttelevan” ihmisten henkistä ja hengellistä puolta.

Oli kiinnostavaa tarkastella yhdessä laulamista ja yhteisöllisyyttä suhteessa erilaisiin vastaajiin sekä yhteislauluhetkien ominaisuuksiin ja olosuhteisiin liittyviin muuttujiin. Syntymävuoden suhteen oli mielenkiintoista havaita, että vaikka vanhemmat vastaajat olivat nuorempia selkeämmin sitä mieltä, että yhteiset lauluhetket vahvistavat heidän tunnettaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta, niin yhteislaulukielto näyttäisi vähentäneen nuorempien yhteenkuuluvuuden kokemuksia hieman vanhempia vastaajia enemmän. Vastausten erot eivät ole selkeitä ja näyte on pieni, joten niiden pohjalta ei voi tehdä kovin pitkälle vietyjä johtopäätöksiä. Joka tapauksessa näyttäisi siltä, että nuoremmille vastaajille mahdollisuus osallistua yhdessä laulamiseen oli vanhempia tärkeämpi. Toisaalta eräs 1950-luvulla syntynyt vastaaja totesi laulukielton olleen voimassa vasta niin lyhyen aikaa, ettei sillä ollut ollut juurikaan merkitystä. Eri ikäluokkien kokemusten erot voivatkin ainakin osaltaan selittyä sillä, että vanhemmille ja mahdollisesti jo pitkään seurakunnan jäsenenä olleille parin kuukauden ajanjakso ei tunnu niin merkittävältä kuin nuoremmille seurakuntalaisille. Kuitenkin myös vanhemmista vastaajista suurin osa koki vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta yhteislaulukielton johdosta.

Vastaajien sukupuolella oli aineiston valossa jonkin verran merkitystä yhteislaulukieltoon suhtautumisen kannalta. Naiset kokivat yhteislaulukielton heikentävän yhteenkuuluvuuden kokemuksia miehiä enemmän. Lisäksi miehet mainitsivat naisia enemmän yhteislaulukielton neutraaleja sekä positiivisia merkityksiä, kun taas naisista suurin osa nosti esiin negatiivissävyytteisiä yhteislaulukieltoon liittyviä kokemuksia. Erot naisten ja miesten vastauksissa eivät kuitenkaan välttämättä liity suoranaisesti vastaajien sukupuoleen, vaan siihen, että suurempi osa naisvastaajista oli harrastanut musiikkia jossain vaiheessa elämäänsä (kts. luku 6.4.2). Olisikin kiinnostavaa tutkia, liittyykö sukupuoli todella kokemuksiin yhdessä laulamista. Tämän selvittämiseksi tarvittaisiin kuitenkin laajemmin miehiä ja naisia kuvaava näyte, jossa eri vastaajaryhmien väliset erot lauluharrastuksen suhteen eivät olisi yhtä selkeitä.

Vastaajien musiikkiharrastuksen keston todellisia merkityksiä laajemmin seurakuntalaisten osalta ei voida luotettavasti päätellä aineistoni pohjalta, sillä näytteeseeni kuului vain vähän lyhyen aikaa tai ei ollenkaan musiikkia harrastaneita vastaajia. Kuitenkin vastaajieni joukossa musiikkia pidempään harrastaneet kokivat muita enemmän yhteisten lauluhetkien vahvistavan tunnetta yhteenkuuluvuudesta sekä yhteislaulukielton vähentävän yhteenkuuluvuuden

kokemuksia. Oletan, että näin on myös muiden seurakuntalaisten joukossa – olisi nimittäin loogista ajatella, että musiikillisesti orientoituneet seurakuntalaiset kokevat yhteiset lauluhetket muita enemmän omikseen. Uskon kuitenkin, että moni niistäkin seurakuntalaisista, jotka eivät ole harrastaneet musiikkia, kokee yhteisissä lauluhetkissä yhteenkuuluvuuden tunnetta, vaikkakin näytteeni ainoa musiikkia koskaan harrastamaton vastaaja ei kokenut yhteisten lauluhetkien vahvistavan tai yhteislaulukiellon vähentävän yhteenkuuluvuuden tunnettaan. Yksittäinen vastaaja ei riitä tekemään yleistyksiä ja olisi vaikeaa kuvitella, että ainoastaan musiikkia jossain vaiheessa elämäänsä harrastaneet kokisivat yhteisten lauluhetkien vahvistavan yhteisöllisyyttä – varsinkaan, kun aineistoni valossa yhteisten lauluhetkien ja yhteisöllisyyden suhde on hyvin merkittävä. En usko yhteenkuuluvuuden kokemusten yhteisissä lauluhetkissä syntyvän ainoastaan sellaisista tekijöistä, jotka ovat pelkästään musiikkia harrastaneiden saavutettavissa.

Yksi syy, miksi uskon myös muiden seurakuntalaisten kokevan yhteenkuuluvuutta tilaisuuksien lauluhetkissä on ennalta oletamani ja aineistoni vahvistama yhteys yhteisiin lauluhetkiin osallistumisen ja yhteenkuuluvuuden kokemusten välillä (kts. luku 6.4.4). Yhteisiin lauluhetkiin osallistuminen ei edellytä tietoja tai taitoja musiikin saralla. Toki mukana laulamiseen voi olla korkea kynnyks, mikäli kokee epävarmuutta omasta laulamisestaan tai ei koskaan laula missään. Joka tapauksessa laulamiseen osallistuminen on mahdollista lähtötasosta riippumatta ja yhteisiin lauluhetkiin osallistuminen ja niissä yhteenkuuluvuuden kokeminen on mahdollista myös muilla tavoin kuin laulamiseen osallistumalla. Esimerkiksi vastaaja 17 sanoi, ettei laula koskaan seurakunnan tilaisuuksissa, mutta hän oli kuitenkin täysin samaa mieltä siitä, että yhteiset lauluhetket ovat tärkeitä ja että ne vahvistavat hänen kokemuksiaan seurakuntayhteisöön kuulumisesta.

Oletukseni mukaisesti tilaisuuksien seuraaminen etänä vähensi vastaajien yhteenkuuluvuuden kokemuksia lauluhetkissä. Etälähetyksiä seuratessa ei näe eikä kuule muita tilaisuutta seuraavia, vaan ainoastaan musiikkivastuussa olevat henkilöt ruudun välityksellä. Konkreettista kontaktia muihin ihmisiin ei ole, joten kokemus yhteydestä ei pääse kirkolla yhdessä laulamista vastaavalla tavalla syntymään. Lisäksi aineisto osoittaa suurimman osan vastaajista osallistuvan vähemmän aktiivisesti laulamiseen etälähetyksissä kuin paikalla kirkolla. Toisaalta vastaaja 3 kertoi laulavansa etälähetysten lauluhetkien mukana kotona enemmän ja estottomammin. Hän

myös kertoi iloitsevansa etälähetysten musiikista melkein kirkolla tapahtuvien yhteisten lauluhetkien musiikkia enemmän. Näyttäisikin siltä, että osa vastaajista ei motivoitu osallistumaan lauluhetkiin yhtä aktiivisesti kotisohvalta tilaisuuksia seuratessaan kuin kirkolla, mutta samaan aikaan osa vastaajista uskaltaa osallistua laulamiseen ja lauluhetkiin vapaammin kotona, ilman ympärillä olevien ihmisten tuomaa sosiaalista painetta.

Suuri osa vastaajista koki myös etälähetysten lauluhetkien vahvistavan tunnetta yhteenkuuluvuudesta. Yhteisiä, yhteenkuuluvuutta vahvistavia elementtejä etälauluhetkien ja kirkolla tapahtuvien lauluhetkien välillä ovat esimerkiksi laulettavat laulut ja niiden sanat, mahdollisuus osallistua lauluhetkeen, musiikki ja sen estetiikka sekä monelle seurakuntalaiselle tutut kasvot lavalla. Eräs etälähetysten mahdollistamista asioista, joita kirkolla järjestettävissä tilaisuuksissa ei ole, on mahdollisuus viestittelyyn tilaisuuksien aikana. YouTuben chat-toiminnon avulla seurakuntalaisten on mahdollista kirjoittaa tilaisuuden aikana viestejä, jotka muut osallistujat näkevät reaaliajassa. Tätä ei nostettu esiin vastauksissa, mutta chat-toiminto tarjoaa osallistujille uudenlaisen mahdollisuuden olla vuorovaikutuksessa toisten seurakuntalaisten kanssa.

Lauluvalintojen merkitys vastaajille (tai ainakin suurimmalle osalle heistä) oli ilmeinen. Suurin osa vastaajista koki lauluvalintojen vaikuttavan heidän tunteeseensa seurakuntayhteisöön kuulumisesta. Laulujen sanat olivat monelle vastaajalle keskeisiä ja laulujen tuttuus oli myös merkittävä tekijä yhteisissä lauluhetkissä. Moni vastaaja liitti tuttuihin lauluihin positiivisia merkityksiä ja suurin osa oli sitä mieltä, että laulujen tuttuus auttoi heitä kokemaan yhteenkuuluvuutta. Tuttuus tuo tunnetusti turvaa ja tämä pätee varmasti myös lauluihin. Tutut, monta kertaa seurakunnassa yhdessä laulettavat laulut luovat luultavasti kotoisaa tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa ja auttavat näin seurakuntalaisia kokemaan kuuluvansa tähän yhteisöön. Osa vastaajista myös toi esiin sen, että tuttuihin lauluihin osallistuminen on helpompaa ja jotkut kertoivat nauttivansa tunteesta, kun koko seurakunta laulaa yhdessä kovaan ääneen. Tutut laulut mahdollistavat koko seurakunnan osallistumisen yhdessä laulamiseen. Toisaalta myös uusiin lauluihin liitettiin positiivisia merkityksiä ja niitä pidettiin tärkeinä sekä myöskin mielekkäänä vaihteluna. Yksi vastaaja myös totesi, että laulut voivat joskus olla liiankin tuttuja.

Kaiken kaikkiaan tutkimukseni tulokset näyttäisivät tukevan aiempaa yhdessä laulamisen ja yhteisöllisyyden välisestä suhteesta tehtyä tutkimusta (kts. esim. Bailey & Davidson 2005; Clift ym. 2010; Louhivuori ym. 2005; Livesey ym. 2012). Yhdessä laulamisella on monia positiivisia merkityksiä ja vaikutuksia, ja sen rooli Jyväskylän helluntaiseurakunnassa yhteisöllisyyden rakentajana sekä seurakunnan tilaisuuksien keskeisenä elementtinä on merkittävä. Niin ikään musiikilla ylipäätään on tärkeä paikkansa seurakunnan arjessa. Korona-aika on haastanut seurakunnan musiikkitoimintaa, mutta senkin keskellä musiikkihetket ovat tarjonneet monille kokemuksia yhteisöllisyydestä ja ennen korona-aikaa vallinneesta ”normaalista” elämästä. Musiikki ja yhdessä laulaminen tarjoavat seurakuntalaisille myös monenlaisia hengellisyyden kokemuksia ja tukevat tilaisuuksien muuta sisältöä. Yhdessä laulaminen on ollut tärkeä osa Jyväskylän helluntaiseurakunnan toimintaa vuosikymmenien ajan ja tulee olemaan sitä varmasti myös jatkossa.

Jatkossa olisi kiinnostavaa selvittää yhdessä laulamisen merkityksiä laajemmin eri helluntaiseurakuntien parissa ja vertailla saatuja tuloksia tämän tutkielman tuloksiin. Tutkielmani aiheen tiimoilta olisi lisäksi kiinnostavaa jatkossa tarkastella helluntaiseurakuntien ja eri kirkkokuntiin kuuluvien seurakuntien yhteisten lauluhetkien eroja ja yhtäläisyyksiä. Olisi mielenkiintoista tietää, millainen rooli yhdessä laulamisella on muissa seurakunnissa, ja poikkeavatko tämä rooli sekä yhdessä laulamiseen liittyvät kokemukset tutkielmani löydöistä. Olisi myös kiinnostavaa selvittää laajemmin, mistä eri elementeistä yhteisöllisyyden tunteet seurakunnissa syntyvät sekä vertailla yhdessä laulamisen yhteisöllisyyttä vahvistavia merkityksiä muihin yhteisöllisyyden kannalta tärkeisiin tekijöihin.

LÄHTEET

- Alila, A., Gröhn, K., Keso, I. & Volk, R. (2011). *Sosiaalisen kestävyuden käsite ja mallintaminen*. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.
- Bailey, B. A. & Davidson, J. W. (2005). Effects of group singing and performance for marginalized and middle-class singers. *Psychology of music*, 33(3), 269–303.
- Baumeister, R. F. & Leary, M. R. (1995). The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529.
- Burgess, S. M., McGee, G. B. & Alexander, P. H. (1988). *Dictionary of Pentecostal and charismatic movements*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House.
- Cambridge university press. (2021). English dictionary. Haettu 2.4.2021 osoitteesta <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>
- Clift, S., Hancox, G., Morrison, I., Hess, B., Kreutz, G. & Stewart, D. (2010). Choral singing and psychological wellbeing: Quantitative and qualitative findings from English choirs in a cross-national survey. *Journal of Applied Arts and Health*, 1(1), 19–34.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Feller, J. & Lombaard, C. (2018). Spiritual formation towards Pentecostal leadership as discipleship. *Koers*, 83(1), 1–12.
- Heino, H. (1997). *Mihin Suomi tänään uskoo*. Porvoo; Helsinki; Juva: WSOY.
- Helluntailaisuus (2007). Uskonnot Suomessa -hanke. Haettu 6.5.2021 osoitteesta <https://uskonnot.fi/uskonnot/kristinusko/protestanttiset-kirkot-ja-yhteisot/helluntailaisuus/>
- Hiltunen, P. (2016). Miksi uskonpuhdistus tapahtui? Haettu 3.5.2021 osoitteesta <https://www.luterilainen.net/miksi-uskonpuhdistus-tapahtui/>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita* (15. painos). Helsinki: Tammi.
- Hovi, T. (2004). Narratiivinen näkökulma uskonnolliseen kokemukseen. Teoksessa O. Fingerroos, M. Opas & T. Taira (toim.), *Uskonnon paikka* (378–410). Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Hyypä, M. T. (2002). Kuorossa elämä pitenee. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Teoksessa P. Ruuskanen (toim.), *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi: Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille*. Jyväskylä: PS-kustannus. 28–59.
- Hyypä, M. T. (2005). *Me-hengen mahti*. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Hyypä, M. T. (2013). *Kulttuuri pidentää ikää*. Helsinki: Duodecim.
- Hämäläinen, A. (2019). *Helluntailainen DNA*. Keuruu: Aikamedia.
- Hännikäinen, M. (2006). Yhteenkuuluvuuden tunne ja oppijoiden yhteisöksi kehittyminen. Teoksessa M. Alasuutari, M. Hännikäinen, K. Karila, A. R. Nummenmaa & H. Rasku-
Puttonen (toim.), *Kasvatusvuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino. 126–146.
- Jaakkola, E. (2015). *Yhteisöllisyys syrjäisellä maaseudulla asuvien ikääntyneiden arjessa*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- JICF (2021). Jyväskylä International Christian Fellowship. Haettu 8.5.2021 osoitteesta <http://www.jicf.fi>
- Johnson, T. & Zurlo, G. (2020). *Introducing Spirit-Empowered Christianity: the Global Pentecostal and Charismatic Movement in the 21st Century*. Oral Roberts University. <https://introsec.pressbooks.com>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (2021a). Seurakunta. Haettu 3.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/tutustu/seurakunta/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (2021b). Jumalanpalvelukset. Haettu 3.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/osallistu/jumalanpalvelukset/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (2021c). International. Haettu 8.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/jicf/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (4.3.2020). Toimintaohje koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseen tilaisuuksissamme. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/03/04/toimintaohje-koronaviruksen-leviamisen-ehkaisyemiseen-tilaisuuksissamme/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (12.3.2020). TIEDOTE: Siirämme jumalanpalvelukset kokonaan verkkoon. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/03/12/tiedote-siirramme-jumalanpalvelukset-kokonaan-verkkoon/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (16.3.2020). TIEDOTE: Suljemme Helluntaikirkon 13.4.2020 saakka. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/03/16/tiedote-suljemme-helluntaikirkon-13-4-2020-saakka/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (31.3.2020). TIEDOTE: Seurakunta jatkaa toimintaa verkossa. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/03/31/tiedote-seurakunta-jatkaa-toimintaa-verkossa/>

- Jyväskylän helluntaiseurakunta (13.5.2020). TIEDOTE: Jumalanpalvelukset livelähetyksinä syksyyn. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/05/13/jatkamme-jumalanpalveluksia-livelahetyksina-syksyyn/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (1.6.2020). TIEDOTE: Avaamme pienryhmätoimintaa pienin askelin. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/06/01/tiedote-avaamme-pienryhmatoimintaa-pienin-askelin/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (30.6.2020). TIEDOTE: Seurakuntamme heinäkuussa. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/06/30/tiedote-seurakuntamme-heinakuussa/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (6.8.2020). TIEDOTE: Avaamme toimintaamme 16.8.2020. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/08/06/tiedote-avaamme-toimintaamme/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (25.9.2020). TIEDOTE: Kasvomaskit käyttöön kirkolla. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/09/25/tiedote-kasvomaskit-kayttoon-kirkolla/>
- Jyväskylän helluntaiseurakunta (13.10.2020). TIEDOTE: Turvallisuus tilaisuuksissamme korona-aikana. Haettu 9.5.2021 osoitteesta <http://www.jklhelluntaisrk.fi/blog/2020/10/13/tiedote-turvallisuus-tilaisuuksissamme-korona-aikana/>
- Kakkuri, T. (2014). *Suomalainen herätys: herätyskristillisyyden historia nälkävuosista Nokia-missioon*. Helsinki: Kirjapaja.
- Kalliokoski, T. (2020). *Yhteisöllisyyden rajat yhteistoiminnan ja ihmisen perushyvien näkökulmasta* (väitöstutkimus, Helsingin yliopisto). Haettu 6.5.2021 osoitteesta <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/314726/YHTEISÖL.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kangasoja, M. (2016). *Jyväskylän helluntaiseurakunta 1926–2016: Paras on vielä edessä*. Jyväskylä: Jyväskylän helluntaiseurakunta.
- Karvinen, I. (2009). *Henkinen ja hengellinen terveys – Etnografinen tutkimus Kendun sairaalan henkilökunnan ja potilaiden sekä Kendu Bayn kylän asukkaiden henkisen ja hengellisen terveyden käsityksistä* (väitöstutkimus, Kuopion yliopisto). Haettu osoitteesta <https://erepo.uef.fi/handle/123456789/9036>
- Karvinen, I. (13.12.2018). Hengellisen hoitotyön kehittäminen liikkeessä. Haettu 26.4.2021 osoitteesta <https://www.diakoniaplus.fi/hengellisen-hoitotyon-kehittaminen-liikkeessa>

- Kielikone Oy (2021). MOT englanti, suomi–englanti. Haettu 2.4.2021 osoitteesta <https://www.sanakirja.fi/finnish-english>
- Kirkko ja islam -työryhmä, pj. Kaarlo Kalliala (2016). *Hyvä tietää kristinuskosta: Muslimin kysymyksiä kristityille*. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisu 45. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy (2021). MOT Kielitoimiston sanakirja. Haettu 2.4.2021 osoitteesta <https://www.sanakirja.fi/kotus/finnish-finnish>
- Kotkavirta, J. (1997). Hyvän elämän yksilöllisiä ja yhteisöllisiä ehtoja. Teoksessa J. Keskitalo & J. Kotkavirta (toim.), *Järki, usko, eettisyys: Filosofian ja teologian kohtaamisia*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 167–190.
- Lehtonen, T. (2005). Uskonto ja yhteisö. Teoksessa A. Hautamäki, T. Lehtonen, J. Sihvola, I. Tuomi, H. Vaaranen, & S. Veijola (toim.), *Yhteisöllisyyden paluu* (s. 60-89). Helsinki: Gaudeamus.
- Livesey, L., Morrison, I., Clift, S. & Camic, P. (2012). Benefits of choral singing for social and mental wellbeing: Qualitative findings from a cross-national survey of choir members. *Journal of Public Mental Health*, 11(1), 10–26.
- Louhivuori, J., Salminen, V.-M. & Lebaka, E. (2005). 'Singing Together': A Crosscultural Approach to the Meaning of Choirs As a Community. Teoksessa P. S. Campbell, J. Drummond, P. Dunbar-Hall, K. Howard, H. Schippers & T. Wiggins (toim.), *Cultural diversity in music education: Directions and challenges for the 21st century*. Bowen Hills, Queensland: Australian academic press. 81–94.
- Mattila, M. (2004). Ristiintaulukointi. Haettu 30.5.2021 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi.html>
- Oxford Languages. (2021). Oxford university pressin sanakirjasisällöt. Haettu 2.4.2021 osoitteesta https://www.sanakirja.fi/oxford_english/english-english
- Paasivaara, L. & Nikkilä, J. (2010). *Yhteisöllisyydestä työhyvinvointia*. Helsinki: Kirjapaja.
- Pearson education limited (2018). Longman dictionary of contemporary English. Haettu 2.4.2021 osoitteesta <https://www.ldoceonline.com>
- Raamattu (1992). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Suomen Piipiaseura.
- Raassina, T. (2021). Henkilökohtainen tiedonanto 14.5.2021.
- Raivio, H. & Karjalainen, J. (2013). Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Teoksessa T. Era (toim.), *Osallisuus – oikeutta vai pakkoa?*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 12–34.
- Rauhala, L. (2009). *Henkinen ihminen*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

- Ruohomäki, J. (2017). Helluntaiherätys. Teoksessa R. Illman, K. Ketola, R. Latvio & J. Sohlberg (toim.), *Monien uskontojen ja katsomusten Suomi*. Kuopio: Grano Oy. 98–103.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006a). Sisällönanalyysi. Haettu 30.5.2021 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006b). Teemoittelu. Haettu 30.5.2021 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html
- Seppänen-Järvelä, R., Åkerblad, L. & Haapakoski, K. (2019). Monimenetelmällisen tutkimuksen integroivat strategiat. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84(3), 332–339. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019061220179>
- Siisiäinen, M. (2010). Osallistumisen ongelma. *Kansalaisyhteiskunta*, 1(1), 8–40.
- Sinkkonen, J. (2009). Musiikki – yhtä aikaa yksilöllistä ja jaettua. Teoksessa J. Louhivuori, P. Paananen & L. Väkevä (toim.), *Musiikkikasvatus: näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatusseura FiSME. 289–297.
- Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä (2015). *Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia. Toimintaohjelman 2010–2014 loppuraportti*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Suomen ekumeeninen neuvosto (2021). Mikä kirkko on kristillinen? Haettu 2.5.2021 osoitteesta http://www.ekumenia.fi/ekumenian_tietopankki/mika_kirkko_on_kristillinen/
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko, (2021a). Ihmisarvo. Haettu 1.5.2021 osoitteesta <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Ihmisarvo>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko, (2021b). Karismaattisuus. Haettu 7.5.2021 osoitteesta <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Karismaattisuus>
- Suomen Helluntaikirkko (2021). Seurakunnat. Haettu 7.5.2021 osoitteesta <https://suomenhelluntaikirkko.fi/seurakunnat/>
- Taira, T. (2004). Uskonnolliset käytännöt ja kulttuuriset kontekstit: uskontotieteen ja kulttuurintutkimuksen rajankäyntiä. Teoksessa O. Fingerroos, M. Opas & T. Taira (toim.), *Uskonnon paikka*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. 115–152.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2019). Osallisuus. Haettu 12.4.2021 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>
- Terveyskylä (28.2.2018). Henkinen ja hengellinen tuki. Haettu 1.5.2021 osoitteesta <https://www.terveyskyla.fi/palliativinentalo/tukea/henkinen-ja-hengellinen-tuki>

- Thomas, T.K. & Stransky, T. (1.1.2002). Theological and historical background of the WCC basis. Haettu 2.5.2021 osoitteesta <https://www.oikoumene.org/resources/documents/theological-and-historical-background-of-the-wcc-basis>
- Tiittanen, A. (9.2.2021). Helluntaiseurakuntien jäsenmäärä pienimmillään 25 vuoteen. Haettu 6.5.2021 osoitteesta <https://suomenhelluntaikirkko.fi/2021/02/09/helluntaiseurakuntien-jasenmaara-pienimmillaan-25-vuoteen/>
- Tuomi, I. (2005). Yhteisöllisyyden paluu tietoyhteiskuntaan. Teoksessa A. Hautamäki, T. Lehtonen, J. Sihvola, I. Tuomi, H. Vaaranen, & S. Veijola (toim.), *Yhteisöllisyyden paluu*. Helsinki: Gaudeamus. 132–162.
- Vehkalahti, K. (2019). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. Helsinki: Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

Yhdessä laulaminen ja yhteisöllisyys Jyväskylän helluntaiseurakunnassa

Tämä kysely koskee yhteisiä lauluhetkiä Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa itse paikalla ollessa sekä etänä internetin välityksellä osallistuttaessa. Se on osa Jyväskylän yliopistolla tekemääni pro gradu tutkielmaa, jossa tutkin yhdessä laulamisen merkitystä yhteisöllisyyden näkökulmasta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa.

Voit halutessasi jättää yhteystietosi lomakkeen loppuun, jotta voin tarvittaessa kysyä tarkennuksia vastauksiisi. Kyselyyn vastaaminen kestää n. 15-35 minuuttia. Voit halutessasi tallentaa vastauksesi ja jatkaa lomakkeeseen vastaamista myöhemmin.

Ennen kyselyyn vastaamisen aloittamista käy tutustumassa oheisten linkkien takaa löytyviin tiedotteisiin:

[Tiedote tutkimuksesta](#)

[Tietosuojailmoitus](#)

1. *

Olen tutustunut tiedotteeseen tutkittavalle sekä tietosuojailmoitukseen (linkit edellä) ja haluan osallistua tutkimukseen.

2.

Syntymävuote-
si: *

3.

Sukupuolesi: *

4. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

Täysin samaa	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri	En osaa
-----------------	----------------------------	--------------------------	---------------	------------

	mieltä			mieltä sanoa	
Musiikki on minulle tärkeää. *	☐	☐	☐	☐	☐
Laulan mielelläni. *	☐	☐	☐	☐	☐
Pidän musiikin kuuntelemisesta. *	☐	☐	☐	☐	☐

5. Harrastatko tai oletko joskus harrastanut musiikkia? *

- Kyllä
- En

6. Kerro lyhyesti, millä tavoilla harrastat/ olet harrastanut, opiskellut tai tehnyt työkseksi musiikkia. *

Esim.

- Oletko harrastanut laulamista tai jonkin soittimen soittamista? Kuinka kauan?
- Oletko opiskellut musiikkia? Missä ja kuinka kauan?
- Oletko tehnyt musiikkia työkseksi? Missä ja kuinka kauan?
- Oletko tehnyt itse musiikkia (esim. omat sävellykset, musiikin luominen teknologian avulla)...?

7. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Yhteiset lauluhetket vahvistavat tunnettani seurakuntayhteisöön kuulumisesta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. *	☐	☐	☐	☐	☐

8. Kerro lyhyesti, miten yhteiset lauluhetket vahvistavat tunnettasi

seurakuntayhteisöön kuulumisesta. *

9. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Koen vähemmän yhteenkuuluvuuden tunnetta seurakunnan tilaisuuksissa nyt, kun yhdessä laulaminen on (koronaviruksen takia) kielletty. *	☐	☐	☐	☐	☐

10. Kerro lyhyesti, kuinka yhteislaulukielto korona-aikana on vaikuttanut kokemuksiisi laulajana ja musiikin kuulijana tilaisuuksien musiikkihetkissä.

*

Tällä sivulla käsitellään tilanteita, joissa olet itse paikalla seurakunnan tilaisuuksissa; seuraavalla sivulla käsitellään etälähetyksiin osallistumista.

11. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

	Aina/ useimmiten	Silloin tällöin	Harvemmin	En koskaan	En osaa sanoa
Olen osallistunut yhdessä laulamiseen Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa silloin, kun se on ollut mahdollista: *	☐	☐	☐	☐	☐

12. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Tunnen epävarmuutta omasta lauluäänestäni seurakunnan tilaisuuksissa. *	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että lauluhetket seurakunnan tilaisuuksissa ovat tärkeitä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että yhteiset lauluhetket seurakunnalla vahvistavat tilaisuuksien hengellistä ilmapiiriä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteiset lauluhetket seurakunnalla tarjoavat minulle hengellisyyden kokemuksia. *	☐	☐	☐	☐	☐

13. Millaisia hengellisyyden kokemuksia yhteiset lauluhetket seurakunnassa tarjoavat sinulle? *

Tällä sivulla käsitellään Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksien seuraamista etänä.

14. Oletko seurannut etänä (internetin välityksellä) Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksia, joissa on laulettu? *

- Kyllä
- En

15. Kuinka monesti olet seurannut etänä seurakunnan tilaisuuksia, joissa on laulettu? *

- 1 kerran
 2-3 kertaa
 4-5 kertaa
 6 kertaa tai useammin

16. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

	Useimmiten	Silloin tällöin	Harvemmin	En koskaan	En osaa sanoa
Olen laulanut etänä seuraamieni tilaisuuksien lauluhetkissä mukana kotona: *	☐	☐	☐	☐	☐

17. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Olen kokenut lauluhetket etänä seuraamissani tilaisuuksissa tärkeiksi. *	☐	☐	☐	☐	☐
Etänä seuraamieni tilaisuuksien lauluhetket ovat vahvistaneet tunnettani seurakuntayhteisöön kuulumisesta. *	☐	☐	☐	☐	☐

18. Kerro lyhyesti, miten etänä seuraamiesi tilaisuuksien lauluhetket ovat vahvistaneet tunnettasi seurakuntayhteisöön kuulumisesta.

19. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Se, mitä lauluja lauletaan vaikuttaa tunteeseeni seurakuntayhteisöön kuulumisesta Jyväskylän helluntaiseurakunnassa. *	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteisissä lauluhetkissä se, että laulut ovat minulle ennestään tuttuja auttaa minua kokemaan kuuluvani seurakuntayhteisöön. *	☐	☐	☐	☐	☐
Minulle on tärkeää, että seurakunnassa laulettava laulu on minulle tuttu. *	☐	☐	☐	☐	☐
Laulujen sanoituksilla on minulle suuri merkitys. *	☐	☐	☐	☐	☐

20. Miten laulujen sanat vaikuttavat kokemuksiisi lauluhetkistä seurakunnan tilaisuuksissa? *

21. Valitse parhaiten itseäsi kuvaava vaihtoehto.

	Useimmiten	Silloin tällöin	Harvemmin	En koskaan	En osaa sanoa
Osallistun parhaani mukaan uusien, minulle ennestään tuntemattomien laulujen laulamiseen. *	☐	☐	☐	☐	☐

22. Miten se, kuinka hyvin tunnet laulettavat laulut entuudestaan vaikuttaa kokemuksiisi seurakunnan tilaisuuksien lauluhetkissä? *

23. Onko sinulla muita kommentteja liittyen yhdessä laulamiseen Jyväskylän helluntaiseurakunnan tilaisuuksissa?

24. Voit halutessasi jättää tähän yhteystietosi, jotta voin tarvittaessa kysyä tarkennuksia vastauksiisi.

Etunimi

Sukunimi

Sähköpostiosoite